PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL
231
S48
1920
v.1

Şevket, Süleyman
Güzel yazilar

2209/1

19/146

Şevket, Süleyman

سلیمان شوکت

سلطانی آلتنجی صف

گوزەل یازیلر

Güzel yazılar

برنجی جلد

مطبعهٔ عامره
استانبول
۱۳۳۶–۱۳۳۸

LIBRARY
FEB 2 1 1977
UNIVERSITY OF

PL
531
S48
1920
v. 1

پیغمبرمز افندمز، دائر

مبارك جسمی کوزەل، هپ اعضاسی متناسب، اندامی غایت مطبوع، آلی، کوکسی، ایکی اومـوزلرینك آراسی وآووجلری کنیش، بوینی اوزون و موزون و کوموش کبی صـاف، اومـوزلری، بازولری وبالدیرلری ایری وقالین ایدی؛ بیلـکلری اوزون، پارماقلری اوزونجه، تلری وپارماقلری قالینجه ایدی. مبارك قارنی کوکسیله برابر اولوب شیشمان دەکلدی؛ آیاقلرینك آلتی چوقدر اولوب دوز دەکلدی؛ اوزونه قریب، اورته بویلو، ایری کیکلی، ایری کوودەلی، کوچك قوتلی ایدی. ەضعیف نەسمیز، بلکه ایکیسی اورتەسی وصیق اتلی ایدی؛ مبارك جلدی ایـــه ایکدن یومـوشـاقدی؛ کمال اعتدال اوزره بویوك باشـلی، هلال قاشـلی، چکمه بوروتلی، آز دەکرمی چهرەلی ایدی. کیرپیکلری اوزون، کوزلری ەره وکوزەل ایدی؛ ایکی قاشنك آراسی آچیق فقط قاشلری بربرینه قریبدی. چاتیق قاشلی دەکلدی؛ ایکی قاشنك آراسنده بردامار واردی که وقت غضبده قاناروب کورونوردی. ازهرالون ایدی؛ یعنی نه آق نەده قاره یاغز، ایکیسی اورتەسی وکل کبی قرمزی یه مائل، بیاض، نورانی وبراقدی؛ مبارك یوزنده نورلمان ایدردی؛ کوزلرینك آقنده دخی آزقرمزیلق واردی؛ دیشلری اینجی کبی آبدار وتابدار اولوب سویلرکن اوك دیشلرندن نور صاچیلیور، کولرکن فم سعادتی برلطیف شیمشك کبی نور صاچەرق آچیلیوردی.

صاچلری، نەیك قیویرجیق نەیك دوزدی؛ صاچلرینی اوزاندیغی وقت قولاقلرینك ەلرینی تجاوز ایدردی؛ صـاقالی صیق و تامدی؛ اوزون دەکلدی؛ بر طوتامدن زیادەسنی آلیردی؛ عالم بقایه رحلت بویوردقلرنده صاچی صاقالی هنوز آغارمغه باشلایوب، باشنده برآز وصاقالنده یکرمی قدر بیاض قیل واردی.

جسمی نظیف، قوقوسی لطیفدی؛ قوقو سورونسون سورونمەسین تنی وتری اك کوزەل قوقولردن اعلی قوقاردی؛ برکیمسه اونکله مصـافحه ایتـه بوتون کون اونك رایحهٔ طیبەسنی دویاردی؛ مبارك الیله برچوجوغك باشنی مسح ایتسـه رایحهٔ طیبەسیله او چوجوق سائر چوجوقلر آراسنده معلوم اولوردی.

حواسی فوق العاده قوی ایدی؛ پك اوزاقدن ایشـیدیر وکیمسەنك کورمەیه جکی

مسافه‌دن کورووردی ؛ هپ حرکاتی معتدلدی ؛ بریره عزیمتنده عجله وصاغ وصوله میل ایتمه‌یوب کمال وقار ایله دوغرو یوله کیدر وفقط سهولت ایله یوروردی .

کولر یورلی ، طاتلی سوزلی ایدی ؛ کیمسه‌یه فنا سوز سویله‌مز ، کیمسه‌یه بد معامله ایلز وکیمسه‌نك سوزینی کسمزدی ؛ ملایم و متواضعدی ؛ خشین وغلیظ دکلدی ؛ فقط مهیب و وقور ایدی ؛ بیهوده سوز سویله‌مزدی ، کوله‌سی دخی تبسمدی .

اونی آنسزین کورن کیمسه‌یی مهابت آلیردی؛ اهل‌فضله، درجه‌لرینه کوره،احترام ایلردی ؛ اقرباسنه دخی پك زیاده اکرام ایدردی ؛ لکن اونلری کندیلرندن افضل اولانلرك اوزرینه تقدیم ایتمزدی .

خدمتکارلرینی پك خوش طوتاردی ؛ کندیسی نه‌یر وکیر ایسه اونلره دخی اونی یدیرر واونی کیدیررردی ؛ سخی وکریم ، شفیق ورحیم ، شجیع وحلیمدی ؛ عهد ووعدنده ثابت ، قولنده صادقدی ؛ الخاصل حسن اخلاقجه وعقل وذکاوتجه جمله ناسه فائق وهر درلو مدح وثنایه لایقدی . . .

جودت پاشا

پك حزین برمولد کیجه‌سی

بیللر کچیورکه ، یامحمد ،
آیلر یزه هپ محرم اولدی !
آقشام نه کونشلی برکیجه‌یدی . .
ایواه ، اوده لیل ماتم اولدی !
عالم بوکون اوچ یوز اللی مایون
مظلومه یامان برعالم اولدی :
چیکنه‌ندی حریم پاکی شرعك ،
ناموسه یابانجی محرم اولدی !

یننده اوتن چاکك سسندن
بیکلرجه مناره ابکم اولدی .
الله ایچون ، ای نبی معصوم ،
اسلامی براقمه بویله بیکس ،
اسلامی براقمه بویله مظلوم ...

۱۲ ربیع‌الاول ۱۳۳۱

محمد عاکف

محرم : عربی آیلرك ایلکی . حضرت حسین ، کربلاده صوسز ، آجی کونلر کچیردکدن صوکره محرم آینده شهید ایدلدی ؛ بووقعه‌نك تأثیریله مسلمان کوکللری حالا قاناپور ، سنه‌سی اولنجه اوکونلرده ماتم طوتانلر چوقدر ؛ صوك دوره ظرفنده ماتمز هیچ کولمه‌دی ؛ هپمز عذابلر ایچنده مضطرب یاشایوز کبی قهراولیورز ؛ بدبخت شاعر ، بوسبیله بوتون آیلری محرمه‌بکزه‌مکده حقلیدر . . .

حریم : یابانجیلرك فناحتی قیدسز نظرلرندن بیله قورونان‌یر . محرم (میمك ورانك فتحی ، حانك سکونیله) : آشنا ؛ یابانجیلردن قورونمه‌سی لازم ، کیزلی شیئلره واقف .

ابکم : دیاسز .

عائشه جك

صمیمه خانم ماصه‌نك یاننده‌کی قاناپه‌یه اوطورمش ، صاری سپرلی لامبه‌نك ایشیغنده غزته اوقویوردی . ماصانك کناره ایشله‌ین اوفاق ساعتك طیق طاقیله ، کوشه‌ده‌یانان صوبانك درین چیتیردیسی بواوطه‌یه اولکون بر روح ویریبوردی . اصوجله قاپو آچیلدی . اولا ایچری‌یه قویروغنی قالدیره‌رق ، قاپونك کناریله ، مینده‌رك اوجنه سورونه‌رك بر کدی کیردی . صوبانك یاننده ، شیلته‌نك اوستنه جیقدی ، قیوریلدی .. آرقه‌سندن پنبه فانیلادن انتاریسی ، صاری قوشاغی ، لپسقا کور صاچلرینی یاری اورتن ماوی

یتمیسیله ، بك پنبه ، دهکیرمی چهره‌سیله برقادین، چکینه‌رك وکولن باسنی صاغ اوموزینه دوغرو بوکه‌رك دیوارك کناریته دایاندی ، دوردی .

— اوطور عائشه‌جك !

عائشه، کوچك منده‌زی چکدی؛ دیز اوستی اوطوردی . بك افندی طرابلس غربه کیده‌جکی ، هر اقشام ایشنی بیتیردکدن صوکره کلیر ، بومیندرك اوجنه اوطورور ، خانمه بر ایکی ساعت آرقاداشلق ایدردی .

عائشه‌نك غریب بر طالعی واردی : پدری بش سنه‌در که طرابلس غربده ایدی ؛ بوسنه‌نك بهارنده قرعه‌سی چیقیورن نشانلیسی طوسون‌ده طرابلسه سوق ایدیلمشدی ؛ عائله‌سی بر استانبولدن برده بنغازیدن مکتوب آلمشلردی . ایکنجی مکتوبده یمنه کیده‌جکندن بحث ایدییوردی . فقط آلتی آی‌در نه‌پدرندن کاغدآلمشلردی ، نه‌طوسوندن خبر واردی . برطرفدن بابا اکسیکلکی ، دیکر جهتدن نشانلیسنك آیریلمی و بو ایکی مجرانه انضمام ایدن یوقسوللق، عائشه‌یی استانبوله کلمکه مجبور ایتمش ایدی . همشهریلری اونی جهانکیرده ارکان حربیه بیکباشیلرندن طوغرول بکك یانته قویدیلر . بك افندی اوکا نشانلیسیله باباسندن خبر کتیرته‌جکنی وعد ایتمشدی . فقط ایشته بوکا موفق اوله‌مادن طوغرول بك‌ده ینه اورایه ، عائشه‌یی پدرندن ، یارندن آیران طرابلسه کیدییوردی ؛ بورالردن دشمنی قوغدقدن صوکره اوکا باباسنی‌ده، نشانلیسنی‌ده برابر کتیره‌جکدی .

بك کیتدکدن صوکره خانمله خدمتجی ایکی درد اورتاغی اولدیلر ؛ آفریقا ساحلی ایکی روحك‌ده دائما توجه ایتدیکی برکعبه کسیلدی . کوز یاشلریله بیقانان دعالر ، خیچقیرقلرله فریادلانان تأثرلر هپ اوچولرك کناردنه یوکسه‌لن خرما آغاجلرینك سایه‌لرنده غائب اولیوردی .

طوغرولك کیتدیکی کوندن بری عائشه‌نك آدی «عائشه‌جك» صمیمه‌نك نامی‌ده «خانمجغم» اولمشدی. خانم عائشه‌جکه کاه‌غزته وکاه‌الله‌کچن رومانلری اوقور، آکلاتیردی. اوزایوب کیدن یالکزکیجه‌لرده «محسن‌بك»لر، «صولغون‌دمت»لر، «سرکذشت»لر، «زواللی‌نجدت»لر اوقونور وآغلاتیردی . عائشه‌نك معصوم روحی، دویغوسی بومطالعه‌لرله کیتدکجه پارلایور، ایچه‌لیوردی . قیزیل ایرماق کنارنده یتیشمش بوینه قیر چیچکنه پاختك بوتون اوچوق رنکلری ، بایغین رایحه‌لری برایچه صافیت ویریبوردی . جریده‌لردن صوکره الده حکایه اولمازسه سوز ، طرابلسده کی سوکیلی وجودلرك خاطره‌لرینه کچردی . خانم قوجاسندن

بحث ایتدیکجه « کم » دیمکی عادت ایتدیکندن عائشه‌نك نشانلیسنه‌ده « سنك کلك » دیردی. بوایکی کیمسه‌سز قادین ، یاپراقلری دوکولمش ایکی قورو دال کبی روزکارك ستمیله بویله قارا کلق کیجه‌لرده یکدیکرینه تمایل أیله‌دیکجه یالکز اقلرینی آکلایورلر ، آجیلرینی دها زیاده دویویورلردی . بوحسب حالار اثناسنده ضمیمه‌نك اوزون ، سیاه کیرپیکلرنده طوغرولك عشقی آغلار ، عائشه جکك کوزلرینك ماوی ایشیقلرنده طوسونك روحی یانادی .

— خانمجغم، محاربه‌دن یکی خبر وارمی ؟

ضمیمه ، النده طوتدیغی « آل سانجاق » جریده‌سنی اوقومغه باشلادی :

اون اوچ زرهلی‌یه قارشی بر عسکر

« صالی صباحی دشمن زرهلیلرندن اون اوچی طرابلسك شرق طرفنده کائن حمیدیه استحکامنی دوکمکه باشلامشلردر. استحکامده اون بر نفرله بر چاوش واردی ؛ نفرلرك دوقوزی بر مدت صوکره شهید ، ایکیسی مجروح اولمش و صاغ قالان محمد چاوش اسمنده برقهرمان هنوز پارچه‌لانمایان برقاچ طوپله دنیانك هیچ بر محاربه‌سنده ایشیدلمه‌مش، هیچ بر مملکتك تاریخنده کورولمه‌مش بر عناد و متانتله تك باشنه دورت ساعت دشمنه مقابله ایتمش ونهایت او طونج طوپلرله برابر او پولاد وجوددده ، باشنه یاغان یوزلرجه کوللەلر آلتنده پارچه پارچه اولمشدر . بویله امثالسز ارلره مالك اولان ملت دنیانك الیویوك ملتیدر . »

— بنم بابام ، بنم باباجغم ! خانمجغم یتیشیر ، محمد چاوش بابامدر .

— ان‌شاءالله ده‌کلدر .

— حمیدیه استحکامنده اولدیغنی بیلیورم .

عائشه‌جك بایلمشدی. ضمیمه خانم اوداسنه قوشدی ؛ النده لقمان روحی، قولونیا شیشه‌لری اولدیغی حالده کلدی ؛ عائشه‌جکك شقاقلرینی ، بیلکلرینی اوغوشدورمغه باشلادی .

— باباجغم اولومی ایسته‌دی ؛ کندی ایسته‌دی؛ ترك ذکره ایتدی. نیچون، بیلمم؛ فقط اولومی ایسته‌دی . بن بونی اکلایوردم ، نینه‌مده قورقویوردی ؛ هر مکتوبنده یالواریپوردی . زوالللی باباجغم ! باشی اوجنه بر طاش بیله دیکیلمه‌یه‌جك ، یاندیغی یری اوت اورتمه‌جك ، یاغمور سیله‌جك .

— آه بو وطنده هر شهیده برطاش دیکیلسه ایدی، مملکتمز باشدن باشه برقبرستان کسیلیردی و بوتربه‌لرك قندیللری ایچون کوکك بیلدیزلری کافی کلمزدی .

شیمدی قوجاسی طوغرول بکك‌ده معروض اولدیغی تهلکه‌لری دوشونن ، بلکه یورین ، بلکه اوبرکون بر فلاکت خبری آله‌جغندن اورکن صمیمه ، سیاه بر تول کبی وجودینی قاپلایان بر قاره خولیا آلتنده بونالیور ، صاراریپوردی .

— نه موطلو اوکا ! شهید اولدی؛ سن‌ده یتیم اولدك. دعادن غیری المزدن نه کلیر، دعا ایده‌لم . الله عساکر اسلامی مظفر ایتسین .

آرتق صمیمه، سویلیه‌جك سوز، ویره‌جك تسلی بوله‌مایوردی. ایکیسی‌ده آغلایه آغلایه آیدست آلدیلر ؛ باش اورتولرینی اورتدیلر ؛ سجاده‌لرینی یایدیلر ؛ سسسز جه نمازه دوردیلر . بر ملك کبی الله اودرجه قلب‌اولدیلرکه، اودرجه بتلکلرندن ، وارلقلرندن کچدیلرکه ، اودرجه بیتدیلرکه سجده‌یه قاپانان باشلری یردن قالقمق ایسته‌میور؛ دماغلرینه هجوم ایدن طوفان نیاز، بی‌چاره‌لری او وضعیتده اریتیوردی. نمازدن صوکره تیتره‌یه‌رك قبله‌یه آچیلان الر، دقیقه‌لرجه حرکتسز قالدی . طوتوشان یوره‌کارندن قوپان آتش داملالریله آغلادیلر؛ بوقیوبلجیملرك الله درکاهنده تجدد ایز براقه‌جغنه ایمان ایده‌رك ، ینه اوسکونتله سجاده‌لرینی طوپلادیلر .

— آه عائشه‌جك! بنم‌ده بابامك موسقوف محاربه‌سنده شهید اولدیغی رحمتلی ننه‌جکم سویلردی ؛ الله اجرینی ویرییور ، نه یاپالم ؟ ارککلر وطنك قوزولری دکلی ؟ برکون کلوب آلنلرنده یازیلمسه ، البته قربان اوله‌جقلر .

بوصیراده ماصه‌نك اوسننده‌کی چیچکلك ایچنده دوران پریاض کلی صمیمه کوردی؛ شیمدی دوشونوپوردی: بووطنك هر آووچ طوپراغی برشهید قانیله یوغورولمش ایکن ناصل اولویورده ینه باغچه‌لرنده بیاض کللر ، آق زنبقلر ، صاری پاپاتیه‌لر یتیشیور ؟ هر کوشه‌ده ، ایکه‌ین برینه‌نك ، قهر اولان برسوکلنك آجی یاشلریله صولاندیغی حالده ناصل اولویورده چیچکلرینك کوبکلرنده ینه هر آری برایچم طاتلی، هرکلبك برپارلاق رنك بولیور ؛ جوجوقلغمدن بری دویدیغم ، کوردیکم ، اوقودیغم ، بوغوشمق ، صاواشمق ، اوروشمق !.. هرطرف نفرت وقان ، هرطرف کین وآتش !.. نیچون ؟ نیچون مملکته برسیاه بولوت چوکوب ، طبیعت بوتون فلاکتلرینك بردن ماتمی طوتمایور ؟ بو حزنك سکونی ایچنده اولسون روحی دیکله‌ندیرمه‌یور وآجیلرینی دویه دویه طاتمایور ؟

ـــ هايدى عائشه‌جكم يات ! الله بابا كى آلدى ، بلكه كلكى سكا باغيشلار ، بركون اونى غازى اولمش ، قارشيكده كورورسك .

عائشه اصولجه قالقدى؛ اوطه‌ـــنه چكيلدى . ياتاغك كنارينه اوطوردى ؛ باباسنك روحنه تكرار برفاتحه‌جق هديه ايتدى . يورغانى چكدى ؛ آجيان، يانان كوز قاپاقلرينه بى‌چاره‌لرك تسليتكارى اولان اويقو بيله ياقلاشمايوردى . . .

احمد حكمت

محسن بك : رجائى زاده محمود اكرم (١٢٦٣-١٣٢٩) بكك اينجه‌حزن ايله اورتولو، ادبى قيمتى آرتق ماضينك صولغون كوزه‌للكلرينه تابع قالمش كوچوك بر رومانى .
صولغون دمت: ادبيات جديده‌نك اك بويوك حكايه‌جيسى اولان ويوكسك، قيمتلى صنعته حسنك وخيالنك طاشقين فعاليتيله چوق خدمت ايدن خالدضيا بكك اكثريا پك كوزه‌ل كوچوك حكايه‌لرندن متشكل براثرى. سركذشت: سامى پاشا زاده سزائى بكك اسكى ادبياته عائد غريب وقعه‌لر ايله دولو حكايه سلسله‌سنه تابع اولمايه‌رق طبيعى حياته ياقين، صميمى هيجانلرى حائز، اوتوزسنه اول استانبولده نشر ايتديكى بويوك رومانى . زواللى نجدت: صفوت نزيهى بكك ادبى قيمتى آز ، ماتمه ، حزنه مستغرق بر رومانى .

خلوتك بايرامى

بابك ديبوركه : مسرت چوجوقلرك ، يالكز
چوجوقلرك بايدر ؛ أى كوزه‌ل چوجوق، ديكله !
فقط سوينجكله
نه‌لر دوشونديريورسك ، بيليرميسك ؟.. باباسز ،
اميدسز ، نه‌قدر ياوروجقلرك شيمدى
صباح ماتمه بكزر ترانهٔ عيدى !
چيقار او سوسلرى آرتق ، سويندىكك يتيشير ؛
چيقار برآزده شو اوكسوز كينسين ، أكلنسين ؛
برآز كوزه‌للنسين

شو روی‌زرد سفالت ... أوت ، مسرتدر
چوجوقلرك پاپی ؛ لکن سنك سوینجکله
سوینمه‌یور شو یتیم ، آغلایور ... خلوق ، دیکله!

توفیق فکرت

صیاح : (صادك کسریله) فریادلر . ترانهٔ عید : بایرام تورکیسی ، بایرام نغمه‌لری.
زرد : صاری . روی زرد سفالت : بیچاره‌لکك ، فقیرلکك صاری یوزی .

قبر فکرتی زیارت

دیدیلرکه ایصسز قالان تربه کده
وحشی کللر آچمش ؛ کورمکه کلدم ! .
او باغ جنتك خاکنه بن‌ده
حسرتله یوزمی سوزمکه کلدم ! .

دیدیلرکه سکا أمل باغلایان ،
قبرکده دیز چوکوب بر دم آغلایان
برمراد اولورمش ! . بن‌ده برزمان
آغلایوب مراده ایرمکه کلدم!.

شو هجران پیانك صوك بهارنده ،
ژاله‌لر تیترکن چنزارکده ،
کون دوغمه‌دن اول ، بن مزارکده
ماتم چیچکلری دیرمکه کلدم .

سنی آکدم بوتون غم چکنلرله ،
عشق حق اوغرینه یاش دوکنلرله ،
صاری غنجه ویرن شو دیکنلرله
طاشکه بر چلنك اورمکه کلدم ! . .

یادك ، أولوم کبی بر سر مبهم ! .
نشئهٔ سودامی بوحس ألم ؟ . .
روحمده نه فسون أیله‌دك بیلمم ؟ . .
بو کون سکا کوکل ویرمکه کلدم ! .

رضا توفیق

هجران : آیریلق . ژاله : چی . دیرمك : طوپلامق . جلنك : باشه تاج کبی افتخار ایله قونان، دفنه‌دن ، آلتوندن ، چیچکلردن یاپیلمش دائره‌یه بکزه‌ین دمت . سر مبهم : معناسی آچیق اولمایان ، برآز اورتولو قالان کیزلی شی . نشئه : سوینجیج . نشئهٔ سودا : محبت سوینجی . فسون : بویو ، قوتلی تأثیر .

رسامك تحسری

اوچ آی اول کوچوك برسیاحت اثناسنده صوفیایه اوغرادیغم وقت بربولغار رسامنك سرکیسنی زیارت ایتمشدم . اوراده تشهیر اولونان تابلولردن بر قسمی صوك محاربه‌یه و ماکه‌دونیایه عائد ایدی ؛ بن ، زیارتمك اصل سبب و هدفی اولان بو تابلولره مراق ودقته باقارکن رسام یانمه کلدی ؛ بولغارجه بیلوب بیلمه‌دیکمی صوردقدن صوکره ، فرانسزجه ایضاحات ویرمکه باشلادی : مرمره ساحلنده برقایالق . . . مرمره اوزرنده برغروب . . . بولایرصیرتلرندن ـ کلیبولی دیلی ایله‌ساروس کورفزی ومرمره ده‌کزینی آلان ـ برمنظره . . . شهید دوشمش برعثمانلی نفری . . . قارلرآلتنده بربولغار قرارکاهی . . . تپیلی برهواده ، مضطرب ، فقط متین وفداکار دوران بر بولغار نوبتچیسی . . .

کورولیورکه رسام ، محاربه میدانلرینی دولاشمش ، ایلری قره‌قوللر آراسنه کیرمش . . اورالردن آلدیغی انطباعلری فیرچه ایله تثبیته چالیشمش ایدی . . .

شیمدی . . . برقصبه سوقاغنی تصویر ایدن کوچوك برتابلونك قارشیسنه کلمشدك . . . رسام ، متأثر وتیزه‌ك بر سسله :

ـــ پك ظریف بر قصبه‌جق . . کشان . . .

دیدی ؛ صوکره ، ده‌رین برایچ چکمه‌سیله علاوه ایتدی :

ـــ . . که شیمدی . . حدودیمزدن اوقدر اوزاقده قالدی ! . . .

بوصوك سورده‌كی أدای تحسر بی أزمش ، دوكدورمش ایدی؛ بولغار رسامی، بش آیلق بر اشغالدن صوكره غائب ایدیلن مملكت ایچون ـ بوقدر زمان صوكره بیله ـ بو قدر شدتلی و ده‌رین تحسر دویویوردی ؛ بزده ، بش عصرلق برحاكمیتدن صوكره غائب اولان یرلر ایچون بوقدر درین ودوامله بر حس تحسر دویانلر نه قدردی ؟ . . .

بن آرتیق ، هیچ برشیٔ كوره‌مه‌یوردم؛ بو ملاحظه وتأثر ایچنده ، رسامك یانینده قالمقدن قورقویور ، اورادن ـ هویتم و ملیتم حقنده بر سؤال قارشیسنده بولونمادن ـ قاچمق ایچون بر فرصت آرایوردم . . .

بوفرصت كچیكمه‌دی؛ بن‌ده اوندن‌استفاده‌ده استعجال كوسترمه‌رك، سوقاغه‌فیرلادم.ه كیدركن، رسامك سوزی‌قولاغمده چینلایور، طوری كوزمك‌اوكندن آیریلمایوردی؛ اوتمدن ، خیالمده بر سوری خاطره‌لر جانلانیور : استانبولده . اسكوبدن ، یانیه‌دن ، سلانیكدن همان‌همان لاقیدانه بحث ایدنلر . . . حتی حیات أسارتلرینه عائدمناقبی قهقهه‌لرله آكلاتانلر . . . بولانیق كوزلریمك اوكندن.. رسامك أدای تحسری قارشیسنده بر كچید رسمی یاپیوردی . .

صوكره ، بوخیاللر بولاندی ، اونلرك آرقاسندن دها اوزاق خیاللر جانلاندی ؛ شیمدی كوزلریمك اوكندن بش آلتی سنه اول ، رادوویشته و فیلورینه‌ده كوردیكم معلملره عائد خاطره‌لر كچیوردی . . . بینه بر لوحهٔ تضاد : بر طرفده كنج ، اویانیق ، آتشلی ، فداكار مربیلر ؛ اوبر طرفده اختیارة جاهل، جانسز، حسسز خواجه‌لر . . .

شیمدی قارشیسنده بولوندیغم تضاد ، اووقت كوردیكم تضادك طبیعی نتیجه‌سی دكلمی ایدی ؟ . . .

شبه‌سز ، آرتیق بو اختیار وحسسز خواجه‌لرك نسلی كسیلیور ؛ اونلرك یرینه كنج منور بر« مربی نسلی» یتیشیور . . . فقط، آه، بونسل... سسسز صداسز سعی‌وتحسرلرك ولوله‌لی، كوستریشلی « انتقام‌آوازه‌لری » ندن دها تأثیرلی اولدیغنی آكلامق ایچون، چوق وقت كچیرمه‌سه‌یدی . . .

ساطع

صوفیا : هنوز دها قرق ایكی سنه اول بزم طونه ولایتمزك مركزی اولان روسچق شهرینه تابع كوچوك برقصبه‌مزدی ؛ بوكون بولغارلرك كنیش جاده‌لی ، دارالفنونی ، كتبخانه‌سی ، موزه‌سی ، بارقی ، مجلس مبعوثان وقرال سرایلری ایله سوسلو ، كندیلرینه

عائد ملی عزم ایله مجهز پایتختی . اولجه تورکجه قونوشیلان اسلام محاله‌لری چوقدی ؛ سیمدی قویتو بریرده ، باصلسه ، یاکنز اوفاق ، یتیملرکی ایچلی وبوینی بوکوك برجامعمز وار ؛ بلغراد ، پشته کبی عصرلرجه بزم اولان شهرلرده ، اسکی بر پاشا مزاوندن ، برکل‌بابا تربه‌سندن‌باشقه حزین بریادکاریمزبیله براقیلمامشدر؛ فناحالده‌بیقیلیور، هریردن قوغولیورز ؛ بوقاره بختك سیلرینی آرامق زمانی کلمشدر . . .

مناقب : حکایه‌لر ، سرکذشتلر . فیلورینه، رادوویشته: اسکی مناستر وقوصوه ولایتلرمزه تابع ایکی قضا مرکزی .

کوله‌نك انتقامی

بر سیاهی کوله ، چکدیرمك ایچون بر دیشی ،
کیردی بر دیشجی‌یه چوق یالواردی ؛
دیشجی ، امثالی کبی ، غداردی ؛
پاره‌سز کورمه‌دی، رد ایتدی فقیرك ایشنی .
کوله کین باغلایه‌رق ،
چیقدی هپ آغلایه‌رق .
بر زمان کلدی فقط طالعی اویغون کیتدی ؛
اونی دولتده بویوك موقعه ایصال ایتدی .
شیمدی آرتق متنفذ ، بوتون امرنده جهان ؛
دوریور قارشیده هپ قوللری ال پنجه دیوان !.
آرتیور حرصی فقط کیتدکجه ،
دوشنوب دیشجی‌یی یاد ایتدکجه .
انتقام آلمق ایچون چیقدی قوناقدن بر کون ؛
جمله اتباعنی آلمش یانمه ،
دیشجینك کیردی همان دکانمه .
دیشجی ، شاشقین ، متذلل اوکا عرض ایتدی بوتون
نه‌سی وارسه ، آغا حضرتلری کلمش ، دییه‌رك

اونی هیچ بیلمه‌یه‌رك .

اغامز ، خشم ایله آکلاتدی نجونمش کلیشی ؛
همان امر ایتدی ، دوشوب قولنوغه : کل ، چك سو دیشی !
هپسی صاغلامدی فقط ؛
دیشجی حیرتله : ـ افندم ، دیدی ، یوق دیشده سقط ! .
ـ سکا امرم یوحریف ! دورمه ، فنا یوقسه صوکی .
دیش چکیلدی ! . . دیدی : چك برده شونی !
اوده جیقدی . . آغا هپ امرینی تکرار ایتدی ؛
بویله بویله ، بوتون آغزنده‌کی دیشلر بیتدی .
دیدی ، قالقوب ، آچه‌رق کوزلرینی ،
آکلامق کوچدی فقط سوزلرینی ،
هانی بر کون بنی قوغدکدی پارەم یوق دییه سن ؛
باق ، ناصل چکدیریرم بش پارەسز دیشلری بن ،
کوله عقلنجه یامان اوج آلدی ؛
نه‌یله‌یم کندیسی دیشسز قالدی .

بوکا هیچ کوله‌یکز ؛
دوشونك بزده نه‌یز !
انتقام آلمق ایچون دشمنمزدن مطلق
اونك اثارینی تخریب ایدرز اولسەده حق.
ایدرز ملیکی فدا کینمزه کام آلیرز ،
کندیمز صوکره ینه خائب وخاسر قالیرز .

سراج الدین

منفذ : سوزی کچن ، نفوذلی ، اعتبارلی . اتباع : تابع اولانلر ، کندی آدملری .
متذالل : کندینی عادی ، آشاغی کوسترن . خشم : غضب . کام : مقصود ، ایسته‌ك .
خائب : زیانه اوغرایان ، محروم . خاسر : بوده ضرر کودن .

چوجوقلغمك رمضانلری

مرحبا یا شهر رمضان !

کوزلریمی قاپایوب ایچین ایچین ، طساتلی طاتلی دوشونیورم . چوجوقلغمك اك خوش خاطره‌لری ذهنمده بر بر جانلانیور ؛ ذهنمك اویوشمش ، دوکمش باغچه‌لرنده بوطلسملی اسم بر روز کار کی دولاشه‌رق خاطره‌لرینی چیچکلندیرییور . رمضانه عائد دویغولرم کوکلمك قتمر قتمر ، بوکلوم بوکلوم پارچه‌لری ایچندن کیندیکجه رنکلشه‌رك ، طاتلیلاشه‌رق بر رمیوه کبی بویوییور . یورمکه ماضینك یادلهشیمدی ایکله‌یور ... دوشوندکجه ده‌رینلهشیورم ؛ اولغون خاطره‌لرك آغیرلغیله باشم بول میوه‌لی بر دال کبی اوکه‌صارقدی. روحمك ایچنده برهیبت وار ؛ صانکه آردی آرقه‌سی آلینمازجماعتلرله دولوبویوك جامعلرده تیز سسلی مؤذنلری دیکله‌یورم ؛ صانکه رکوعدن سجده‌یه واران صفلرك قهه‌یی ایکله‌تن عظمتلی اوغولتوسنی دویویورم . هریاد ، دورغون ، ده‌رین بر کوله آتیلان طاشلر کبی کوکلمك اوزه‌رینه دوشه‌کجه کنیش ، حسابسز چنبرلر یاپیور ، آچیلدقجه کنیشله‌ین بوحسابسز دویغولر قلبمده ایزلر آچیور . نه‌قدر هیجانلی‌یم ...

مرحبا یا شهر رمضان !

قولاقلرمده چوجوقلغمك او اسکی رمضان کیجه‌لرندن بقیه سسلر ، ذهنمده‌دیرکلر آراسنك اواسکی رمضان کیجه‌لرنده یاشادیغی منظره‌لردن قالمش رنکلر وار ... صانکه بیتمز توکنمز آرابه‌لر ، بیتمز توکنمز قارا کاق یوللرده طاشلری اوینادەرق ، تمللری صارصه‌رق ، کولکه‌لری ایته ایته قوشویور وبردن ایکی طرفلرنده قالین ستونلر، چوقور دکانلر دیزیلی برآیدینلق سوقاغه قاووشه‌رق مراملرینه ایرمش انسانلر کبی آرتق ساکن، سسسز قالیور ... اوآرابه‌لرك استانبول سوقاقلرینی صارصان کورولتوسنی ، دیرکلرآراسنی دولدوران خلقك اونشه‌لی اوغولتوسنی شیمدی نه‌قدر یاقیندن، نه‌قدر جانلی‌ایشیدییورم! لوش ، ایزبه محله قهوه‌لرنده داوولر کومبورده‌یور ! اوزاقلرده زورنالر سسله‌نیور، دها اوته‌لرده لاتارینالرك زیللی ، چنغراقلی آهنکی قوشویور . بوتون بو سسلر فیرطینه‌لردن اولکی ایلك خیشیلدیلری ، ایلك قابارمه‌لریله یاواش یاواش حرکته کلن بر ده‌کز کبی ساکن ، اویوشمش کوکلمك ایچنده ایکله‌یور ، کندمده جوشقونلق استعدادلری دویویورم . نه‌قدر حساسم ...

مرحبا یا شهر رمضان !

آسیا و آفریقانك ایچنده برپارچه سنی پاشاتان سرکی نه کوزل برعالمدی .. تپسیلرده فیستیقلی باقلوالر، دسترده طوپراق قوقولی یوغورتلر سه‌ریلی آولوسنده بر آزدولاشوب یان دهلیزلره صاپاردم . قیتالی صقاللی عجملر شکر صاتار ، شاقراق سسلی حبشلر بهارات صایاردی . کنیش چاشنیلی شکرلردن ، کسکین رایحه‌لی توزلردن ، حاجی یاغ ومسك ، عنبر تزکاهلرندن، تسبیحلردن ، بخوردانلردن هوایه‌بورام‌بورام شرقك‌قوقوسی‌دولاردی. بورواجلی پازار یری بوتون قوملری تشهیر ایدن بر بلده ، خیالی وعجائب بر سیراندی . مشلحلی بدویلر ، قالپاقلی چرکسلرله ، قرمزی فسلی سرای خدمه‌لری ، حرم آغالریله ، زمرد تسبیحلی پاشالر ، آلتون باستونلی شیق بکلرله اوموز اوموزه بوراده دونر ، دولاشیر ، أکله‌نیردی . بو باشقه برعصر ، باشقه بر دوردی . رمضان ینه کلدی ، فقط سنه‌لری دولدوران وقوعات اونی ده کیشدیرمش ، اوده طانیماز حاله کلمش. آرتق کوکم کبی بورمضانلرك‌ده شوقی ، شعشعه‌سی قالمامش . نه قدر دردلیم ...

مرحبا یا شهر رمضان !

رفیق خالد

طلسم : چوق قدرتلی تأثیر. هیبت : قورقو ایله قاریشیق‌بویوکلك . حساس : چوق دویان ، پك متأثر اولان . دهلیز : قاپو آرالغی ، دیش قاپو ایله ایچریده‌کینك آراسی . مشلح : پله‌رینه ، حرمانی‌یه بکزه‌ین عرب وبرنوع قادین اورتوسی . شعشعه : پارلاقلق.

اوغلمك شعری

چوچوغه بر چوجوق کبی اویارم ؛
چونکه اویقده ذوقلر دویارم .

بعض کره طوپ اوینارز، آتاماز ،
بنی آلداتمق ایستر آلداتاماز .

هپ اویونله مزاجنی ده‌نه‌رم ،
بنیلیر بعض کره‌ده ینه‌رم .

آکلاماز عجزینی بیلیرمی صی ؟
حدت ایلر ، مزاجی پك عصبی .

قارشی کلدکجه قاشلرم چاتیلیر ؛
قیزارم بن او کولمه‌دن قاتیلیر .

صانکه جدتی مزاحه دوکر
حدتمدن زوالللی پك اورکر .

کاه اولور ذهنی یورار برشیٔ ،
اینجه‌دن اینجه‌یه صورار برشیٔ .

اوده‌می بی‌حضور شبهه وظن ؟
آسمانی سؤال ایدر بعضاً .

برمکدر پدر ایچون بنجه
چوجوغی الٔ صفالی اکنجه .

« سکا اوغلم ، لاقیردی سویلرکن
« دیمه (ها !) بر دها ؛ (افندم !) دی !
« چاغیرکن سنی اوزاق یردن
« او نه‌در اویله : (ها !) (افندم) دی ! »
دییه‌رك بعض ایلرز تکدیر .

یاورو برکون یانمده ، مینده‌رده
اوقویورجهر ایله : « الف ، به ، ته ، ثه »
« جیم ! » دیدم ؛ « جیم » دیدی ؛ دیدم که : « حا » دی !

بن ویرنجه بوامر یمی نه‌دیسه

بکنیر ، هم ایدرسکز تقدیر :
« ها دیمه ، بك بابا، افندم دی ! . »

اسماعیل صفا

عصبی : سیکیرلی ، مزاح : (میمك ضمیله) شاقه ، لطیفه . مزاح : (میمك کسریله) شاقه‌لاشمق. منظومه‌ده هر ایکی صورتله اوقونه بیلیر . بی‌حضور : راحتسز . جهر : سسی یوکسه‌لتمه ، آشکار اوقومه .

قره‌جه حصار ده ، ایلك عثمانلی پایتختنده

بوکون قره‌جه حصار اسکی ثروت واحتشامندن محروم ، خراب سورلرینك پریشان انقاضیله ایصسز ومغمومدر. برزمانلر قهرمان عثمانك عشقنه، ظفرینه وعدالتنه مقراولان بلده، شیمدی صنعتکار طبیعتك ابدی کوزه‌للکلرندن باشقه دست بشرله وجوده کتیریلمش هیچ براثری احتوا ایتمه‌یور . اونك یکانه مزیتی ، بهارك طراوتی ، آقشاملرك حزین سکونیدر .

بهارك فیضلی دملرنده قره‌جه‌حصار برشه‌ردر . أرغوانی افقلری آلتنده سیاه طاشلرله یوکسه‌لن حصارك أتکی سرا پا چیچکلرله، رنك وبو ایله دولار . دیك قایالره طیرمانان چاملرك أبدی پشیلکاری ، چایرلری رنکدن رنکه قویان اوفاق کلینجیکلر ، نفتی ، صاری ، لاجورد ومائی چیچکلر، قهرمان عثمانك خراب سورینی رنکا رنك بر چلنکله احاطه ایده‌ر .

بعضاً بیاض، قره‌کوزقوزولرك مه‌له‌یشلری، بعضاً چایرلراورتاسنده معصوم کوزلرینی دیکن قومرال ، آلنلری بیاض بوزاغیلرك ایری باشلری ، اینجه باجاقلریله طفلانه، عجمیجه قوشوشدقلری کورولور .

آقشام ، قلعه‌نك دیوارلرینی آل برهاله ایله قوشادیر . آشاغیده سکودلر ، صاری چیچکلر وصارماشیقلر ، کومـوش یاپراقلی قاواقلر آراسنده پورصوق نهری ، کوپوکلی چغلایانلر تشکیل ایده‌رك آقار ؛ بعضاً بیتابانه برسکون ایچنده ، سکودلرك کولکه‌لری

آلتنده ، ساحلك پنبه وصاری چیچکلری کبی پرك یشیل چایرلره دوغرو سوزولور . قره‌جه حصار بوتون بو کوزه‌للکله حاکمدر. اوراده روزکار افتاده بر بسته‌کاردر . وادیلرك چیچك قوقولریله مشبوع أسن روزکاری، سزه کچمش عصرلرك مناقبنی ایکله‌ر. اوزمان ، بودیوارلر اورتاسنده وقتیله یاشایان، اوراده عثمانلیلغی بویولتمك ایچون کیجه‌لری اویقوسز قالان ، آت صیرتنده ، ظفردن ظفره قوشان قهرمان عثمانك بویوکلکنی دوشونه‌مك، اونك شانلی خاطره‌سنی حرمتله سلاملاماق قابل اولماز :

سلام سکا ، سلام سکا غازی عثمان !

روحم متأثر ، فکرم شانلی خاندانکك مناقبی ایله مشحون ، بوراده ، مردانه دولاشدیغك بومقدس یرلرده غریبانه اوطوریبور ، اوزاق افقلردن سلاح شاقیردیلری ایشیدییورکبی اولویورم .

سن ، تاریخك ، بشریتك صاف ومبجل برسیماسیسك . پارلاق ناصیه‌ك کوزلرمك اوکنده ؛ علوی خاطراتکله قلبم جوشان . بر زمانلر اده‌البك سینه‌سندن چیقارق آغوشکه صیغینان قمر، بودلنشین ساحلاری ینه نورلره غرق ایدییور ؛ قاواقلر آراسندن سوزولن سیال آیدینلقلری، پورصوق نهرینك صولرینی نورلرله بیقایور؛ بوجکلرك طاتلی زمزمه‌لری ساکن افقلری چینلاتیور ؛ حیاتکك ایلك عشقی ، یکانه زوجه‌ك مال خاتونك مرقدی بیله‌جك طوپراقلرنده ، قمرك نورلری ایچنده یوکسه‌لیور . قلبم حرمتله مالی اولدیغی حالده ، تأسیس ایتدیکك دولتك عصرلره حکم ایدن سلطنتنی کوزلرم اوکنه کتیریبیورم : بیش خیالمده توغلر وعلملر ، آلتونلر وألماسلرله مزین ، مهیب وذی وقار اردولر ، دکزلری حکمنه رام ایدن قهرمانلر ، حفیدلریکك قیلیجیله ، فضیلتله فتح ایتدکلری پایتختلر ، رنکارنك چینیلرله مزین جامعلر ، سرایلر ، بوتون بونلرك فوقنده ، احفادیکك نجیب سیمالری برر برر کذار ایدییور . علویتکی بوتون موجودیتمله تجیل ایدییورم .

قره‌جه‌حصارك بیقیق دیوارلری آراسنده شانلی مناقبکی تخیل ایدرکن ، چیچکلر آراسنده باصدیغك یرلری ، دولاشدیغك یاماجلری یولق وکورمك ایسته‌یورم . امینم که، عثمانلی تورکلکنك بشیکنی تشکیل ایدن بویرلرده مقدس نامك الی الابد آکیلاجق ، دولتکی قانلر دوکه‌رك مدافعه‌یه چالیشان اولادك عثمانلی تورکلکنی پارلاق مدنیتی ،

مردانه نجابتی ، علمی ومعرفتی ، سفقت وعدالتی ایله یوکسه لنه جکلر ، میجل نامکی طاشیمقله افتخار ایده جکلردر .

احمد رفیق

ثروت: زنکینلك. احتشام : بازلاق کوستریشلی ، سلطنتلی اولمق . طراوت: تازه لك. بو، بوی : قوقو. افتاده : مفتون، برشیئك اوزرینه چوق دوشکون . بسته کار : کوزل موسیقی نغمه لری یاپان صنعتکار. هاله: آیك اطرافنده بعضاً کورونن دائره. مشبوع: بر پارچه دها قاتیله مایه جق درجه ده دولو. اده بالی : سلطان عثمانك قاین آتاسی؛ بر روایته کوره مولد صاحبی سلیمان ده ده نك بویوك پدرینك باباسی. سیال : آقیجی . مرقد : ابدی اویونه جق یر؛ مزار. توغ : آت قیللرندن یاپیلیر، یوسکوله ، ئه پولتلرده کی صارقانجالره بکزر، بویوك رتبه لی ذواته ویریلیر بر نوع علامت. علم: بایراق.

بو کونك چوجوقلرینه

بو کون بر آز دویان کوکللر قیریق ؛
هر کوکسده وار بر کیزلی هیجقیریق .
ایچنه دوشه یکك انسانلر ، یازیق
عدل ایچون اعمادر ، حق ایچون صاغیر !

بو کون هر نظرده مدفون بیك کدر ؛
هر تمیز ناصیه بر جانلی مقبر .
دویولماز ده رینمدن کلن اینلر ؛
سن چیقوب أی کنج ، کورسسکله باغیر !

باشکده رهبرك اولان عرفانله
ایچکده الهامله ویرن وجدانله
قار اکلق یوللرده ، یورو ، ایمانله ؛
نوره قوشان هر آنی بولونور ، چاغیر !

لکن قازاندیغك ظفره دامه ،
سسکك حقنه سن‌ده پای آمه ،
بیقدیغك انقاضك اوستنده قاله ؛
رحمتك اولماسین لطفکدن آغیر . . .

ابراهیم عصاء الدین

ناصیه : آلن . أنین : ایکلمك . الهام : ایچمزدن ، کوکلمزدن دوعان معنی . انقاض : بنا بیقینتیلری ، چوکونتیلری .

تیلکی — آرسلان

قلندرك بری کویدن صباحلین فیرلار ،
آرار نصیبنی ؛ عودتده قیرده آقشاملار .
فقط کونش باتەرق ، اورتەلق قارارد‌جه ،
کورورکه : یرده یاتیلماز ، همان چیقار آغاجه .
حریف آغاجده ایکن برایکیلتیدر ، ایشیدیر ...
باقارکه : برکوتوروم تیلکینك یانیق سسی‌در .
زواللی ، پوسته‌کی اولمش ، باجاق یوق ایشله‌یه‌جك ؛
بوغازسه ایشله‌مك ایستر ... نه‌یاپسین ، ایکلیه‌جك !
برآز کچنجه ، قوی پنجه‌سنده برجیلان ،
اینر یاقینده‌کی وادی‌یه قارشیدن آرسلان .
یوقاردده چیقماز اولور ، شیمدی ، یولجینك نفسی ،
طبیعتیله دورور خسته‌لك‌ده ایکله‌مه‌سی !
بیوب شکارینی آرسلان دالنجه اورمانه ؛
سوروکله‌نیر ، یاناشیر تیلکی صوفره‌نك یانه ؛
دویار افندیسنك آرتیغیله ، صوکره یاتار ...
« جناب حق نه‌قدر مرحمتلی ، کورملی‌که :

آجم ! دیمکله عملمانده برطوپال تیلکی ،
آیاغنه کونده‌ربیور رزقك اك مکملی .
اوحالده چکملی انسان چالیشمادن الی .
ده‌کرمی قوشمایه آقشام ، صباح ، یالان دنیا ؟
دولاشمایان دولاشاندن عقللی، کوردکیا !
خورول‌خورول اویویور قحبه‌تیلکی ، سندن طوق !
توکل ایتملی اویله‌یسه شیمدیدن تزی یوق .
یازیق بو آنه قدر چکدیکم صیقینتیلره ! »

صباح اولنجه ، حریف داغ باشنده برمغاره
تاصارلایوب ، ابدی اعتکافه نیت ایدر .
برنجی کون باقینیر ؛ یوق نه برکلیر ، نه‌کیدر !
ایکنجی کون باصار آچلق ، ارر ارر سوزولور ؛
اوچنجی کون اویوشوق بر سینك اولور بوزولور .
اولومی اویقومی، هر نه‌یسه، عاقبت اوزانیر ؛
فقط ایشیتدیکی بر سسله سیلکینیر ، اویانیر :
« دولاش‌ده بیرنجی آرسلان کسیل بهی مسکین !
نیچون یاتوب ، کوتوروم تیلکی اولق ایسترسك ؟
الك ، قولك طوتوبرکن چالیش ، قازانمه باق ،
که آرتیقله کچینسین سنك‌ده بر یاتالاق ! »

محمد عاکف

قلندر : لافید ، فضله احتیاجدن ، تکلفدن آزاده اولان اعتکاف : بر پرده نفسی حبس ایتمك، حیاتك کوروکتولرندن اکثریا عبادت املیله بر کوشه‌یه چکیلمك .

منافقلرك سوزى قلبنده برجريحهٔ أسف و حسد آچديغى نمايان ايدى . حال بو مركزده ومتبصبصلر كويامحزونيتلرندن جعلى كوز ياشلرى آقيتمقده ايكن باب عالى رجالندن برذات ستوده صفات : « افندم عالى پاشا ، پاشا افندمزك بندهٔ خاص الخاصيدر . صدارتى قبول ايتمه‌سى البته اضطرارى اولمشدر . بلكه رد ايده‌مه‌مشدر . طعن ايتمك نارواردر . بنده كزك بيلديكم عالى پاشا ايسه باب عاليدن عودتنده كندى خانه‌سنه كيتمه‌دن بورايه كلوب پاشا افندمزك خاكپاينه يوز سوره‌جكدر . مربيسندن اوتريه‌بى آلمشدر . » زمينده اثنا لجويانه ايرادكلامه باشلايوب اهل انصاف بوندن مسرور اولديغى كبى پاشانك يوزنده دخى علائم ممنونيت كورولدى .

عالى پاشا ، او اثناده قاكليجه‌ده اوطوريبوردى . وكلا ، ياليلرينه قاپيقله كيدوب كليرلردى . اقشامه دوغرى صدر اعظمك قاپيغى روم‌ايلى حصارى بورنندن كوزوكدى واناطولى طرفنه صالديرمايوب روم‌ايلى قيلرينى تعقيب ايده‌رك كليوردى . پنجره‌لره اوشوشنلر « عالى پاشا بورايه كليور » مژده‌سنى تعاطى ايدييورلر و رشيد پاشايه دخى تبشير ايدييورلردى . يوم مذكوره اومجلسده حاضر اولانلر رشيد پاشانك چوبوق ايچمه‌سنده‌كى طورى بيله ده كيشديكنه دقت ايتمشلردر . پاشا ، كركى كبى تشفى صدر ايتمش ايدى .

فى الحقيقه عالى پاشا كندى ياليسنه كيدوب عائله‌سنك تبريكاتنى آلمه‌دن اول ولى نعمتى اولان رشيد پاشانك ياليسنه كلمش ومرديون باشندن استقبال اولنه‌رق رشيد پاشانك اتكنى اوپمشدر . نه بويوك قدر شناسلق !

عبدالرحمن شرف

مصطفى رشيد پاشا (١٢١٦–١٢٧٤) وطنمزك بويوك آدملرندن برى . سلطان محمودك تقديرينه مظهر اولمشدى ؛ وزيرلرمزدن پرتو پاشانك ده قيمت بيلمه‌سى ، معاونتى ، سلطان بايزيد وقفنك برنوع كاتبلكنى ايفايدن ناموسلى فقط چوق زنكين اولمايان برپدرك اوغلى ، كوچوك رشيد افندى‌يى الك يوكسك موقعلرده خدمت ايچون حاضر لادى ؛ خارجيه ناظرى ياخود صدر اعظم ايكن مملكتى اوروپاده‌كى علمى ، اجتماعى اصول ايله اداره ايتمكه چاليشمشدى ؛ سلطان مجيد زماننده‌كى روس محاربه‌سنده انكلتره‌نك ، فرانسه‌نك بزه ياردمى اوتأمين ايتدى . برقاچ مكتب حتى برده علمادن متشكل قرق كشيلك بر انجمن دانش آچدى ؛ شناسى كبى ذكى ، مملكته فائده‌لى محررلرك حاميسى اولدى . تنظيمات فرمانى او اوقومش ، اعلان ايتمشدى ؛ عالى وفؤاد پاشالر ايلك فيضى ، اداره وسياست درسلرينى رشيد پاشادن آليوردى .

عالی پاشا (١٢٣٠ - ١٢٨٨) اوزون چارشیده کوچوك بر دکان ایچنده چالیشه‌رق بر نوع قاپوجیلك ایدن علی رضا افندی اسمنده بر آدمك اوغلی اولدیغی حالده ذکاسی وناموسیله اك یوکسك وظیفه‌لره، اون‌دفعه خارجیه نظارتنه پش‌کره صدارته کچدی؛ اوروپا سیاستی، بزم موقعمزی پك آنی بیلیوردی؛ زمانده سیاست استادی کبی حرمت کورمشدی. سلطان مجید دورنده کی روس محاربه‌سندن صوکره آچیلان پارس قونغره‌سنه بزم باش مرخصمز صفتیله اشتراك ایتدی ؛ حکومت ایشلرینه رشید پاشا قدر فعالیتله ، هر شیئی اساسندن ده کیشدیرمك ایستیه‌رك قاریشمایوردی؛ بر آز یاواش یورومك طرفداری‌ایدی. سلیمانیه قبرستانینده مدفوندر .

فؤاد پاشا (١٢٣٠ - ١٢٨٤) شاعر کچه‌جی‌زاده عزت منلانك اوغلیدر؛ ١٢٤٧ ده استانبولده آچیلان طبیه‌ده اوقومشدی ؛ هکیملکك لاینجه اصطلاحاتی سلطان محمودك آوروپادن کتیردیکی موسیو (برنار) کبی عالم معلملردن اوکرندی . رشید وعالی پاشالر درجه‌سنده آوروپا سیاستنه واقفدی . مکتب آچمغه ، عصرك یکی حیاتنه قدرتله کیرمکه چوق مراق ایدییوردی ؛ غلطه سرای سلطانیسنی او آچمشدی؛ ایکی دفعه صدارته، بر قاچ کره خارجیه نظارتنه حتی سرعسکرلکه کچدی . شعر ذوقی واردی ؛ غایت حاضر جواب و ذکی ایدی؛ فکرینی سربست سویلمکدن چکنمزدی .

مروحه : یلپازه . جنبان : حرکت ایدن، قیمیلدانان . مروحه جنبان : یلپازه‌لین . طعن: دیل اوزاتمق، علیهده بولونمق. تشنئ صدر : تسلیدن یاخود اوج آلدقدن صوکره کوکسك ، یوره‌کك صوئومه‌سی، حدتك کچمه‌سی .

بابا نصیحتی

« عثمانلی اوغلویم ، بن بن ایم ! ، دیمین ،
یکیتجه جان ویرسین ، ملت یاشاسین !
او اولو دولته ایرمك ایستیمین ،
بو یولده آت سورسون ، دیزکین قاصاسین .

حقسزلق أولومدر ؛ حق ، یاشامقدر ؛

سورونوب یاشایان ملت آلچاقدر !
کوزوکی آچ ، اوغل ! دشمن علاقدر . .
دولتلی قانیله بالطه آصماسین . .

دشمنك باصدیغی یرده اوت بیتمز ؛
آچدیغی یارایه مرهم کار ایتمز ؛
کیردیکی یردن بر دها کیتمز ،
وطنه او مردار آیاق باصماسین ! .

طوتوشوب کول اولان اوز اوجاغکدی ؛
چیکنه‌نوب یوزولان کندی باغکدی ؛
بوکون سنی دوکن ، دون اوشاغکدی ،
سن اوندن کشیسك ، اوندن یوصمه‌سك ! [١]

دوغرو اول ، یرخیری یوقدر یالانك ؛
یورو ! حالی یامان کری قالانك .
قورقمه، حقی سویله ! . . یکیت اولانك
الی طوتماسه‌ده دیلی صوصماسین !

هی رضا ، جمله‌مز وطنك قولی ،
وطنه قوللقدر قورتولوش یولی . .
داورانك اولادلر ، شو یورغون قولی
نامردك اوخاتن الی یاصماسین ! .

رضا توفیق

[١] یوصمه : بویلو ، یوصلو ، مردانه طورلی کوزه‌له دیرلر .

پرقوش

نردن اوچش ؛ زوالیجق پرقوش !
بکا باق ، هیش ! صاقین قاچوب کیتمه ؛
او کدرناك ، او ساکتانه دوروش
ـ بویله‌یم بن ـ دوقوندی رقتمه .
منکسرسه‌ك ، بنده وار المم . .
کل ، یاقین کل ! سنکله دردلشه‌لم .

نه ایچوندر کوکلجکك مکسور ؟
بونی بن اینك ایسته‌رم تخمین :
متحسر ، بنم کبی مفتور ،
بویرك سن‌ده پرغربی‌میسك ؟
دردلی‌یم ، اوح ! باقمه کولدیکمه ،
یوقمی روحکده برحزین نغمه ؟ . .

سویله ، بن آکلارم لسانکدن ؛
بوسکوتك یاقیشیور ، سویله :
نه‌زمان دوشدك آسمانکدن ؟
یاشامق یکمی کوچ تحسرله ؟ . .
سکا ، لکن بوتون افقلر آچیق . .
بك صیقلدکسه آسمانکه چیق . .

دوراجقسك سبب‌نه ، رنجیده ؟
اوچ بو برزخدن ، اویناسین قانادك .
هیچ قالیرمیدی خاك سفلیده
آه اوله‌یدی قانادلری نژادك ؟ . .
دوریبور ایشته قلب مجروحم ؛
ایشیت ، ای قوش ! نه‌سویله‌یور روحم :

« متلون سما بویرلرده ،
« منتهی دائما خزانه بهار ،
« نشئه‌سز اکثر سحرلرده . .
« صولویور هپ آجیلمه‌دن ازهار .
« متحول وبی بقا هرشیٔ . .
« روحه راجع کدرسه پیدر بی .

« بزه خیر ایتمه‌ین بوکلشندن
« قاچه‌لم ، سن‌ده ، بن‌ده قورتوله‌لم .
« کزه‌لم کهکشانی ، خوش مأمن . .
« ذوق رؤیای‌سرمدی بوله‌لم ؟
« اوله‌لم هر بلیه‌دن سالم ؟
« اوچه‌لم آسمانه، دونمه‌یه‌لم ! . . »

رجائی زاده

محمود اکرم

مکسور : قیریلش . مفتور : اوصانمش . رنجیده : اینجینمش . نژاد : رجائی زاده اکرم بکك کنج یاشنده اوله‌ن اوغلی . متلون : رنکلی، ده‌کیشن . ازهار : چیچکلر . کهکشان : کیجه‌لری آچیق سماده کورولن بیاض، اکریجه بویوك بریوله بکزه‌ین بیلدیز ، احتمال که دها یکی تشکل ایتمك اوزره بولنان ، عالم کومه‌لری . مأمن : امنیت یری ، صیغینه‌جق یر .

زوالللی بابا

اون ، اون ایکی سنه‌دن بری پك یاقین وقته قدر کورودم : یازین ـ بوغازایچنده ایسه ـ اکثریا طرابیه‌ده ، قلندرده، یکی‌کوی جاده‌سنده، ـ بویوك آداده ایسه ـ اکثریا بویوك طور یولنده، خریستوس چاملغنده، معدن وآیانیقولا جوارنده‌کی قوملق ساحللرده

همن دائما تنها موقعلرده ؛ قیشین بك اوغلنده ، اکثریا نشان طاشی ، شیشلی جهتلرنده ؛ بعضاً تقسیم باغچه‌سنده ، طاش قیشله اوکندن غاز خانه‌یه کیدن اوتنها یولده ، آرا صره‌ده کوپری اوزرنده دائما برابر کورووردم .

صوك زمانلرده بونلر ـ بری اختیارلق چاغنه وارمش ، دیکری صباوت موسمنی کچیرمك عهد شبابك دورهٔ اولاسنه هنوز کیرمش ـ ایکی وجود ایدی‌که بری برینك کولکه‌سی کبی بری برندن آیرلمازدی .

اوچ بش سنه مقدم برتصادف، بونلرك بابا ایله اوغل اولدقلرینی بکا بیلدیرمشدی ؛ اوندن صوکره هرتصادف ایتدکجه حال وحرکتلرینه ، معاملهلرینه بر حس تقدیر وتسعید ایله دقت ایدر اولدم.

بابا ، سنه‌لردن بری اتعاب اولنمش بر بینك اندیشهٔ محاکمات روزمره‌سنی ترجمه‌دن آرتق تمامیله عاجز کورونن ، یورغون، دالغین، خون آلوده کوزلرینك بقیهٔ نور حیاتیله ایکیده برده اوغلنك وجودینی تکمیل احاطه ایتمکه چالیشیر . . اوغل ، بوتماسك نور اشتیاق ایله اوقشاندیغندن متحصل محظوظیتنی ایمالیدن مغرور باقیشلریله اطرافنی سوزه‌رك یولنه دوام ایدر .

رنکلری بربرینه بکزه‌مز : بابا صاری ، اوغل ایسه قاره‌یه یاقین قومرالدر . فقط مفرط دنیله‌جك بر عصبیت مزاج ، بر جدیت مشوار ، بر ابتلای تفکر کرك بابانك ، کرك اوغلنك، خصوصا اوغلنك سیمای حیاتنده منطبعدر .

بونلر آزلاقیردی ایدرلر.. لاقیردی‌یه اك اول باشلایان‌ده مطلقا بابادر. قونوشورلرکن پك نادر اوله‌رق ایکیسنك‌ده مغموم چهره‌لرنده قات قات مظلم بولوتلر آلتندن فیرلایان شمشك کبی ـ خفیف بر امارهٔ ابتسام کورینورکه درحال زائل اولور .

بابادہ اوغله قارشی موجود اولان ابتلای روح ، علاقهٔ قلبیه هیچ بر نظر دقتدن مستور قاله‌مایه‌جق درجه‌ده شدتلی وآتشلیدر. بونك او یورغون ، او دالغین نظرلرینك بقیهٔ نور حیاتنده ومبدم تمایان اولان انکسار بیتابی ، بونك اوسریع‌الانطفا ابتساماتنده کیزلنمك ایسته‌ین آرزوی بکا ایما ایدرکه کمترین وناتوان برامل حزین ایله قهار وبی امان بر اندیشهٔ خشینه معرکهٔ هیجان اولان روح وقلبی دائما کریان ملالدر ؛ معمافیه اوغلیله دائما برابر بولنمق اونی مسعود ایدر کبی ایدی .

شیمدی برآز وقتدن بری آرتق بونلره هیچ بر برده تصادف ایتمه‌یورم . بو مارت

آبی ایچنده بر صباح بویوك آدانك خربستوس اورمانه دیاسکیلوسدن چیقارکن اختیار بابایی یالکز اوله‌رق کوردم. لنده‌کی قالین باستونه دایانه‌رق یوقوش آسماغی آغیر آغیر اینیوردی. رنکنك اوچوقلغی، حرکاتنك بطائتی، حالسزلکی، مجالسزلکی ایله برابر سیماسنك کدر آلوددلکی، سیاهلره مستغرق قیافتنك پریشانانی کندیسنك خسته لغندن زیاده مصیبتزده‌لکنی خاطره کتیریوردی.

بو زواللی بابایی بوحاله کتیره‌جك مصیبت نه‌اوله‌بیلیردی؟.. بونی دوشونمکه وقت قالمادی.. قارشی قارشیه کلدك؛ کندیسنی برآشنای قدیم کبی سلامله‌دم. کوردیکم حسن مقابله‌دن جسارت آله‌رق ـ بیله‌م نصل بر آرزوی تفحصك ابرامیله ـ : «کوچوك رفیقکزی بوکون برابر آلهمشکز..» دیدم؛ او آنده زوالینك هر وقتدن بك زیاده قیزارمش کوزلرندن فیرلایان ایکی بویوك قطرهٔ تأثر، صاپ صاری چهره‌سندن آشاغی یووارلانیرکن بکا جواب ویردی:

نژادیمی صوریورسکز؟.. او أولدی!.

رجائی‌زاده

محمود اکرم

انعاب: یورغونلق ویرمك، یورمق. روزمره: هر کونکی. خون آلوده: قانه بولاشمش، قانلی. مستور: اورتولو، کیزلی. بیتابی: طاقتسزلك. انطفا: سونمك. خشین: سرت، قاتی. معرکه: جنك یری. بطائت: آغیرلق، آغیر داورانش. تفحص: برشیئك ایچ یوزینی، اصل حقیقتنی آراشدیرمق. ابرام: بر ارزونك اجرا ایدلمه‌سی ایچون فضله طوتونمق.

[یازیلرمز، ساده‌لکه، اصل قوتوشیلان آچیق تورکچه‌یه دوغرو ایلریله‌یور؛ هر محرر، یاشادیغی زمانده معتبر اولان لسانی قوللانیر؛ رجائی زاده اکرم بك، اولکی دوره عائد بر شاعردی؛ قوللانمش اولدیغی بعض کلهلر، شیمدی یزه آغیر کلیر؛ مثلا: «یورمق، اورتولو، سونمك، سرت، زورلامق» کبی تورکچه مقابللری دهازیاده قوللانیشه مساعدکن آرتق «انعاب، مستور، انطفا، خشین، ابرام» کلهلرینی یازمق ذوقزی اوقشامایور، احتیاجزده موافق دهکلدر؛ هله «عهد شباب، اندیشهٔ محاکمات روزمره، انکسار بیتابی، معرکهٔ هیجان» کبی ترکیلری قوللانمهنك زمانی کچمشدر.]

نژاد ایچون

حسرت بنی جایبر جایبر یاقارکن
بدنمده بوزدن بر أل یوریبور ؛
خیالکه چیلغین چیلغین باقارکن
قاپانه‌سی کوزمی قان بوریبور .

داغده ، قیرده زاست کتیرسه‌م بردره ،
کوز یاشلرم آقیده‌رق چاغلارم .
یوللرده‌کی اوفاق اوفاق ایزلره ،
سنك صانوب باقار باقار آغلارم . . .

جان ایسترکن حسرت اودیله یانسین ،
وارلق بنی علیل علیل سوریبور .
بوقایغویه یوره‌ك ناصل دایانسین ؟ :
بدنجکك طوپراقلرده چوریبور . . .

رجائی زاده
محمود اکرم

میشیر بوداى

بیلمم تصادف ایتدیکزمی ؟ کیجه‌لری ساعت ایکیدن‌صوکره شهزاده‌باشنده ، اوتمده بریده دولاشان بر سرخوش دیلنجی واردر ؛ اونی ایلك دفعه کچن سنه برقیش کیجه‌سی کورمشدم : متهادیاً یاغمور یاغیوردی ؛ سوقاقلر چامور ایچنده ایدی ؛ هوا صوغوق ، هر بر قره کلقدی ؛ بن بایا قالدیریلرندن بوریبه‌رك احتیاطه رعایت‌ایتدیکم حالده بیله‌چامورلره باتار ، شمسیه‌نك آلتنده بیله یاغموری حس ایدرکن بش اون آدیم ایلریده بر آدمك

کمال بیقیدی ایله برهوا میرلداره‌رق یولنه دوام ایتدیکنی کورنجه حیرت‌اندیبوردم ؛ أوت قارا کلغك بکا یوزینی کوسترمه‌دیکی بو آدم جامورلره باته‌رق، شرقی سویله‌یه‌رك، یاغموره، صوئوغه اهمیت ویرمه‌یه‌رك متصل کیدیبوردی .

نهایت جاده‌یه چیقدق ؛ صیره صیره چایچیلرك ، توتونجیلرك دکانلرندن اطرافه‌یاییلان ضیالرك یاردیمیله یوزینی کوره‌بیلدم ؛ اوتوز بش قرق یاشلرنده صاقالی بر آدمدی ؛ کوزلری چوقوره باتمش ، آلنی ، یوزی کیردن طوپراق رنکنه کیرمش ، صاقالی بیغنه قاریشمشدی ؛ یاغلی ، یرتیق فسنك کنارلرندن اوزون صاچلری ، کیردن ، یاغدن بربرینه یاپیشمش، پاچاورا شکلنی آلمش‌اولدیغی حالده طوتام‌طوتام‌صارقیوردی؛ آرقه‌سنده اوموزلری ، اتکلری ده‌لیك ده‌شیك ، قولنك بری بوس بوتون قوپوق ، رنك اصلیسی مجهول برپالتو ، دیزلری پارچه‌لانمش ، اوتوز یرندن یامالانمش ، کاملاً چامورە باتمش ایصلاق برپانطولون، آیاقلرینك یالکز برنده بر اسکی قوندوره واردی ؛ اوته‌کی آیاغنك چیپلاق اولدیغنی ، قوندورەنك چامورلر ایچنده قالدیغنی فرق ایتمه‌یوردی ؛ آچیقده‌قالان برقولنه باقیلیرسه آرقه‌سنده کوملك، فانیله ، پانطولونك یرتیقلرندن دیزلری کورولمه‌سنه نظراً طوتی اولمادیغی ، کندینی ایصیتمق ایچون او آرقه‌سنده‌کی پالتوایله پانطولوندن‌ماعدا هیچ برشیئی بولنمادیغی آکلاشیلیوردی ؛ انسانلق ! آجیمامق قابلمی ؟ بوآجیقلی منظره ، بنم یوره‌کمی صیزلاتیرکن او ، بویوك بر قیدسزلقله ، بویوك برنشئه ایله عادی بر شرقی‌یی خمودانه‌رق سویله‌یور ، کوزینك برینی قاپایه‌رق ، دوداغنك بر اوجنی بوکه‌رك ، آغزینی شاپیرداته‌رق ، قابادایی‌واری بوینی صول طرفه میل ایتدیره‌رك ، باشنك حرکتلرینی شرقینك بسته‌سنه تطبیق ایده‌رك صوئوقدن اوشومش ، دونمش ، یاغموردن ایصلانمش اولان پارماقلرینی شاقیرداتمغه چالیشیوردی . آه سفالت!.. صوکره برسینك آولایورمش کبی النی برقاچ دفعه هوایه صاللایه‌رق نهایت بر قازینونك قاپو ماندالنه دوقونه بیلدی ؛ قاپویی آچدی ؛ چیپلاق آیاغنی سوروکله‌یه‌رك برطور مستانه ایله‌ایکی طرفه صاللانه‌رق ، دوغروجه صوبانك یانته کیتدی ؛ اوکی سفیللرده کورولەبیله‌جك بر قیدسزلق ، بر لاابالیلکله برصاندالیه چکوب اوطوردی ؛ قازینونك طاشلری اونك آیاقلرندن تمیزدی ؛ اومردار آیاقلری طاشی کیرله‌تیور ، اوچامورلی البسه‌سی صاندالیه‌یی تلویث ایدییور ، غارصون یان کوزله خائنانه ، متنفرانه نظرلر فیرلاتدیغی‌حالده پك تربیه‌سز اولدیغنی بیلدیکی ایچون‌می‌در ، نه‌در ؟ هیچ سس چیقارمایوردی ؛ سفیل ، شرقی‌یی براقمشدی ؛ آرتق جعلی

برطور محزونانه طاقینمشدی ، بر آز ایصیندقدن صوکره قالقدی؛ تیتره‌ین‌الارینی آچه‌رق، دوغرو یورومکه چالیشه‌رق هرکسدن پاره دیاندی . برچوق قیدسزلر اونکلا اکله‌نیورلر، اونکله ساقه ایتمکه تنزل ایدییورلر ، آووجنه بر اونلق آتیورلردی . کورسه‌کز ، خایر کورمه‌دن سوزلرینی ایشیتمه‌کز برسفیل ـ باشقه برکله بوله‌مایورم که ـ کندینی بیلمز بریدمست ، انسانیتدن ، هیأت اجتماعیه‌دن مطرود برسرسری لسانندن صادر اولدیغنه ممکن ده‌کل اینانمازسکز .. او نکته‌لی ، او ظریفانه ، او دوزکون ، اومشربه مناسب سوزلری بوحاله ، بوقیافته ممکن ده‌کل یاقیشدیرمازسکز ؛ کوزلریکزله کورمش اولسه‌کز بیله برخیال ، برروٴیا ظنیله اینانمق ایسته‌مزسکز ...

ایشته بن‌ده اویله اولدم؛ بن‌ده اینانمق ایسته‌مه‌دم؛ فقط صوکره او حریف، اوهیکل سفالت ، اوقورقونج شیٔ ، اوعفریت بنم یانمده کلدی ؛ بندن‌ده پاره ایسته‌دی؛ آغزندن کریه قوقولر صاچیلیور ، دوشمه‌مك ایچون ماصایه دایانیوردی ؛ آرتق یوزینه باقمغه جسارت ایده‌مه‌یوردم .. برآقشام صوکره تکرار تصادف ایتدم ، ینه عین‌حاله ایدی ؛ مراق ایده‌رك تعقیب ایتدم؛ خیلی مدت دولاشدقدن صوکره سراجخانه باشنده‌بردکانك کپنکی آلتنده یاتدی ؛ آرتق آ کلادم‌که او آدم هیچ برشیٔ حس ایتمه‌یوردی ؛ صوئوق، صیجاق ، یاغمور ، قار ، آچلق ، دیلنجیلك ، سفالت ، حقارت، حب نفس ، احتساسات قلبیه ، انفعالات وجدانیه الحاصل انسانلرك حس ایتدکلری مادی، معنوی هرحاله‌قارشی برطاش ، برچرکین هیکل کیبدی .

اونك یالکز برامل ، برمقصدی ، برآرزوسی واردی : راقی ... اونی حیاته ربط ایدن ، یاشامغه مجبور ایدن، بوحاله قویان، بیتیرن، برحیات ایکن اولدیرن هپ بو ایدی؛ هپ راقی ایدی ...

اوزاقدن اوزاغه حالنی تدقیق ایتدم ؛ مکر اولدقجه زنکین ، حائز اعتبار وحیثیت بر آدمك اولادی ایمش ؛ پدرینك وفاتندن صوکره اخلاقسزلرله دوشوب قالقمق ، طالقاووقلرك اغفالاتنه قاپیلمق صورتیله ، الله کچن ثروتی فنا عالملرده یمش ، میراث یدیلك ایتمش ؛ والده‌سی عار و ناموسندن یاشایه‌مامش ، نهایت أولوب قورتولمش . ماضیده مکتب کورمش ، درس اوقومش ، آدم اولمق اوزره طریق انسانیته سوق ایدلمش بولنان بوکنج، دالدیمی سفاهت عالمندن یاقاسنی قورتاره‌مامش ؛ بابا دوستلرینك تشویقیله ازدواج ایتمش ؛ چوجوغنی ، چولوغنی بویوك براحتیاج ایچنده ترك ایده‌رك ینه

عیش وعشرته دالمش .. نهایت برکون پاره‌لر بیتمش، مسوب اولدیغی قلعه‌دن قوغولمش، اشیاسنی صاتمش ینه ایچمش ، اصحاب مروتك وبردیکی البسه‌نی صاتمش ینه ایچمش ، حب‌الانسانیه واز گچیرتمکه چالیشانلردن دولاندیردیغی پاره‌لری‌ده صرف ایتمش ینه ایچمش ، دیلنمش ایچمش ، قوغولمش ایچمش ، دایاق یمش ایچمش، سورولمش ایچمش الخاصل کندینی بیان برآدمی اولدیره‌جك ، برحیوانه بیله تأثیرایده‌جك هردرلو فلاکتلره، هردرلو بلالره، هر درلو احتیاجلره، هردرلو مذلتلره قارشی ایچمش ایچمش ایچمش... اون یش سنه‌دنبری یوحلده ایمش !.

* * *

اولکی گیجه شهزاده یاشنده اوطوربیوردق ؛ شدتله قار یاغیوردی ؛ هوا یوز گی صوئوق ... تپی ، فورطنه قیامتلر قوپاریور ، سوقاقلرده کلوب‌گبی پك آز ، چایجیلرك اکثریسی بیله دکانلرینی قاپامش ... بز کوریشیوردق . بر « مصر بغدایجی » کلدی ؛ مینی مینی ، سویملی اون بر یاشلرنده بر چوجوق . سپتنك اوزرینه قار دولمش ، یوزی صوئوقدن برقرمزی المایه دونمش ؛ کوچوجك المری دونمش ، صالطه‌سی صو ایچنده.. تیتره‌یور؛ غالبا صوئوقدن دیشلری کلیدلنمش. کندینه مخصوص برشیوه‌ایله « میشیربویدای » دیمکده‌بیله صعوبت چکیور ؛ مع‌مافیه ینه یوزی گولیور ؛ نه‌یاپسین ؛ مشتریلری گولدیرمك لازم ؛ پاره قازانه‌جق . اونی آتاسنك ، باباسنك یاندن آیروب یایان اوله‌رق پرزریندن بورایه قدر اوتوزبش کونده گتیرمش ، قوری اکمك بیدیرمش ، بربیس دکانك صوئوق تخته‌لری اوزرنده یاتمق شرطیله یانه آلمش اولان اوستەسندن دایاق یمه‌مك ایچون هر شیئه تحمل ایتمك لازم ؛ صوگره صله‌یه نه‌یوزله گیده‌جك ؟..

زواللی گوچوجك صاتیجی، هر گسك یاندن گچرکن مصرینی مدح ایتدیکی، تازه‌لگندن قیتیر ، قیتیر اولماسندن بحث ایله‌دیکی حالده هیچ گیمسه بردفعه باشغه بیله تنزل ایتمدی ؛ « میشیر بویدای » لر هیچ اشتها اویاندیرمادی ؛ بالگز آرقداشم هنوز پك صبی ، پك آنا قوزوسی اولان بویاوروجغك چکدیکی محنتلری دوشوندیکی‌ایچون اولمالی‌که بر آووچ قدر مصر آلوب بش دانه جیل غروش ویردی ؛ امان افندم ، چوجوغك سوینجی گورملی ایدی ! عمرنده بلکه بوقدر بویوك برلطفه مظهر اولمامشدی . بش غروش بو!.. زوالی چوجوغك بر سوقاقدن گچرکن دیزینی برگوپك ایصیرمش ... طوپاللایوردی . آرقداشم صوردی :

— چوجوغم ، دیزیکه ماولدی ؟

— (کوستره رك) کوپك ایصیردی .

— سیمدی پاردلرکله نه آله حقسك ؟

— چوراب ...

دیزینی کوستررکن قوجه ، آغیر ، آلتلری ایکی پارماق ، آوجی چیزمه سی کبی چیویلی قوندوره لرك ایچنده آیاقلرینك چیپلاق اولدیغی کوردك ؛ ایکمزده آجیدق .

بوچوجوق نه قدر عالیجنابتس : پك چوق چالیشدیغمز حالده بنه ماصالك اوزرینه برقاچ تسکه مصر پرامقدن اونی منع ایده مه دك .. او ، کوله کوله سوینه سوینه طبق مسرورانه بر شرقی سویلرکبی : « میشیر بویدای ... » دیه دیه چیقوب کیدرکن بز دوشونیوردق .

*
* *

برساعت صوکره أویمزه کیدییوردق ؛ مصر بغدایجی یه بولده تصادف ایتدك ؛ آ... اونه ؟ هیچتیره هیچتیره آغلایور ... بو بکای معصومانه ایچنده قیصیق قیصیق ، آجی آجی « میشیر ... بویدای » دیییوردی ؛ صوئوقدن آغلادیغنه حکم ایتدك ؛ برآن اول یرینه کوندرمك ایچون تکمیل مصرلرینی آلمغه قرار ویردك ؛ یانینه صوقولدق ؛ نیچون آغلادیغنی صوردق .

چوجوغك افاده سی یك مدهشدی ؛ قوجه مان بر سرخوشك بوغازینه صاریلدرق ، طوقاتلر اوره رق ، تهدیدلر ایده رك النده پاره سنی ، او بش دانه چیل غروشی آلدیغنی سویله یوردی ؛ بیتیردیکی زمان بوغوله بوغوله آغلامغه باشلادی .

آه بن هرشیئی آکلامشدم ؛ چوجوغه پاره یی ویررکن صوبانك باشنده بر سفیل ، او بم بیلدیکم سفیل اوطورییوردی ؛ مکر آناسنه ، باباسنه پاره کوندرمك ایچون بوقدر صوئوقده چالیشان ، کچ وقتلره قدر سوقاقلرده دولاشان ، تیتردین بوزواللی یاوروجی ، بوکوچوك صاتیجی یی ، بوغیرتلی وظیفه پروری ... بوچوجابسز ، بویاره لی ، بومعصوم ، بو غریبتزده « میشیر بویدای » جینی عمرنده بلکه برنجی دفعه نائل اولدیغی تاکهانی سوینجندن برآن ایچنده محروم ایدن آلچاق اوسفیل ایمش !

بو بچاره نك بر لطفه مظهر اولدیغنی کورور کورمز درحال تعقیب ایتمش ؛ پاره سنی چالمش . . اوت بو فقیرجکك ، بو کیمسه سز چوجوغك پاره سنی چالمش ! سفیل !. امین

اولکزکه تیتره‌یوردم ، تویلرمك اورپردیکنی حس ایدییوردم ؛ چوجوغه ، آغلاتمامق ایچون پاره‌لر ویردك ؛ فقط قابلی ؟ او حالا آغلایوردی . چوحوق ده‌کلی ؟ بزدن اثر مرحمت وشفقت کوردکجه دها زیاده بوشانیور ، دها زیاده آغلایور .. متصل ایچنی چکیوردی . دوشوندم! او آلچاق، اوخرسز، اوسفیل، اوعفریت ... شیمدی احتمال که راقی آلمق ایچون بر میخانه‌نك قاپوسنی آچدیرمغه کیدییور .. او زوللی معصومك کوز یاشلرینی، آجیلرینی، اضطرابلرینی خاطرینه بیله کتیرمه‌یوردی ...

عبداه زهدی

تلویث : کیرله‌تمك، پیسله‌تمك . نکته : اینجه، ظریف یاخود دوقوناقلی فکر. بکا : (بانك ضمیمه) آغلامق .

قیش کلمه‌دن

دها اورته یاشنده
بو سنه‌نك یاغدی قار ؛
مالتپه‌نك باشنده
اونك ایچون آغری وار .

کناهنی بو ایشك
دون آقشامکی فیرطنه،
بنه مطلق کشیشك
یوکلتمشدر صیرتنه .

آدا ، فلان کاملاً
ایشته آرتق نشئه‌سز .
دیمك قیشی دوشونن
ده‌کلمش ساده‌بز !

صوئوق قارك یانده
عنادجی برقومیسر ،
احتمال که یارین ده
آیاس پاشا قول کزر .

کورور کورمز قالامش
بو وقتسز صوئوعی ،
صاندیغندن چیقارمش
اسکی قالین قوجوغی !

صاچاقلرده قومرولر
کویا برر ملتجی !
نه‌دن اولدی صوك بهار
بو ییل بویله مرتجع ؟

توکلی ده کئش
اینله‌یوردی اووالر :
قیر سرداری کسیلمش
هر طرفده بووالر .

صاقسغانلر روزکاره
ایتسین دیه آلتجا ،
یاساق اولدی قوشلره
آغاچلرده اجتماع .

اوزون بویلی بر قاواق
ـ آغاچلرك چوبانی ! ـ
دیپور بو ییل نه یاقسه‌ق
دوغری چیقماز دومانی !

فقط ینه یاغوب قار
قاپانیرسه هر بوجاق ،
امینم که قارغه‌لر
بر اختلال یاپه‌جق !.

فاضل احمد

کشیش : استانبولدن اکثریا تپه‌سنده‌کی قارلریله کورونن بروسه ولایتنده‌کی داغ . قوجوق : تویلی آغیر چوبان کورکی . ملتجی : صیغینان . مرتجع : کری‌یه دونن ، ترقی زمانده ماضینك آرتق اسکیمش عادتلرینه ، اصولله طرفدار اولان .

قایقچی

حصاردن قاکلیجه‌یه کچیوردم . یاشلی برقایقچی اسکی وآغیرصاندالنی آقینتی‌یه قارشی سوروکله‌مك ایچون بوتون متزلزل قوتیله کوره‌کلره آصیلیور ، بر سیل کبی آقان کوچوك موجه‌لرله بوغوشیوردی . بوجادله اونی یورمشدی . آقشام، صوئوق ورطوبتلی اولمقله برابر اثوابنی چیقاردی؛ دوکه‌لری چوزوك برکوملکله قالدی . شیمدی بوتون بوخراب وجوددە برلرزش تعب واردی . نفسی صیقلاشمش ، یوزی قیزارمشدی . بوروشوق ومشین کبی چهره‌دن آقان تراری، کوکسنك قیرچیل قیللرندن سوزوله‌رك حرارت مجادله ایله یانان بدننده قورویوردی . وبو زواللی انسان بنی ، صانداله راحتجه یاصلانمغه کندنده حق بولان بر مخلوقی ، ایسته‌دیکم یره کوتورمك ایچون اوفاق براکمك پارەسی مقابلنده داثما اوغراشیوردی . مع مافیه بن اونده ینه غبطه ایده‌جك بر مظهریت بولدم . لاقیردی سویلرکن دوداقلرینك آراسندن کوزن بیاض ، تمام ، صاغلام دیشلرینی اشارت ایده‌رك :

ـ بابا ، دیدم ، ماشاءالله دیشلرك پك صاغلام . . .

او وقت اختیارك چهره‌سی برآنافور کی قاریشدی . کندیسنی یونجه سنه‌لردن بری ، محتاج وزبون ، شوکوره‌کلره محکوم ایدن نصیب حیاتك روی سیاه بی‌انصافنه توکورور کی :

— نه‌یه‌یم ، دیدی ، بیه‌جك بر شیٔ بوله‌مادقدن صوکره !

حسین جاهد

لرزش : تیتره‌یش . تعب : یورغونلق . آنافور : ده‌کز آقینتیسی .

برشهر قینك کابوسی

وقتیله ازمیرده بر یاز کیجه‌سی ،
کوزلرم دالمشدی قارشی یقه‌یه ؛
تنیلر سویلردی صولرك سسی
قویننده اویویان صولغون برآیه .

نهایت صولرك تنیلرینه
اینجه بر کیتارا سسی قاریشدی ؛
ده‌رینلن کله‌رك دها ده‌رینه
سوزولن پریشان بر یالواریشدی .

کیم بیلیر ناصل بر روحجه شرقی‌یی
لایموت ایتدی که جوشقون کیتارا ،
ده‌رین بر نفرتله اورپردی قیبی ،
قلبمده آچیلدی کیزلی بر یارا !

اوزاقده بر ساعت اوردی یاریمی ،
باشمده حمالی بر اوغولدامه ؛
غضبله صیقدیغم یومروقلرمی ،
دیشمله کمیروب قاچدم اودامه .

او زماندن بری ، تام آلتی سنه ،
بو چیغلق باشمده کورلهدی دوردی ؛
آکلادم نهایت بوکا سبب نه ،
آکلادم بنلکم نیچون قودوردی !..

خالد فخری

قاشاغی

آخیرك حولیسنده اوینارکن آشاغیدهکی ، کوموش سکودلرآلتنده کورونمهین درهنك حزین شیریلتیسنی ایشیدیردك . أویمز ، ایچ چیتك بویوك کستانه آغاجلری آرقاسنده غایب اولمش کیدی . آننهم استانبوله کیتدیکی ایچون بندن بریاش کوچوك اولان قارداشم حسنله آرتق داداروحك یانندن هیچ آیرلمایوردق. بو آدام ، بابامك سایسی اختیارجه برچرکسدی . صباحلین ایرکندن آخیره قوشویوردق . أك سودیکمز شیٔ آتلردی . داداروحله برابر اونلری صویه کوتورمك، چیپلاق صیرتلرینه بینمك نهدویولمازبرذوقدی! حسن قورقار یالکز بینهمزدی . داداروح اونی کندی اوکنه آلیردی . طورباله آرپا قویمق ، یمکلره اوت دولدورمق ، آخیری سوپورمك ، کوبرهلری قالدیرمق . . . أك أکلنجهلی براویوندن زیاده بزم خوشمزه کیدییوردی . هپهتیمار . . . بوأك ذوقلی شیئدی. داداروح أله قاشاغیی آلوب ایشه باشلادیمی ، تیق تیق ، تیق تیق ... طبق برساعت کبی ... یرمده دوراماز ،

— بنده یاپاجغم ، بنده یاپاجغم !

دیه طوندورووردم . اووقت داداروح بنی طوسونك صرتنه قور، أله قاشاغیی ویریر:

— هایدی یاپ !

دیردی . بو دمیر آلتی حیوانك اوستنه سورتهر ، فقط او آهنکلی طیقیردیی چیقارامازدم .

— قویروغنی صالالایورمی ؟

— صاللايور .

— هانی باقايم .

أكيلردم ، اوزانيردم . لاكن آتك صاغريسندن قويروغی كورونمزدی .

* * *

هرصباح آخيره كلير كلمز :

— داداروح ، بن تيماری ياپاجغم .

ديردم .

— ياپامازسك .

— نيچون ؟

— داها كوچوكسكده اوندن .

— ياپاجغم .

— بويوده اويله ...

— نه‌وقت ؟

— بويك آت قادار اولديغی وقت ...

— . . .

آت، آخيرايشلرنده يالكز تيماری بجره‌ميوردم . بويم قارنه‌بيله‌وارمايوردی. حالبوكه أك كيفلی ، أك ا كلنجه‌لی شیٔ بو ايدی . صانكه قاشاغينك منتظم طيقيرديسی طوسونك خوشنه كيديبور ، قولاقلرينی قيصيبور ، قويروغنی قوجامان برپوسكول كبی صاللايوردی. تام تيمار بيته‌جكنه ياقين خويسزلانير ، اوزمان داداروح :

— هوويت ...

ديبه صاغريسنه برتوقات ايندريرير ، صوكرا اوتهكی آتلری تيماره باشلاردی . بن بركون آخيرده يالكز باشمه قالدم . حسنله داداروح دره كنارينه اينمشلردی . ايجمده برتيمار ايتمك حرصی اوياندی. قاشاغی‌يی آرادم، بولامادم . آخيرك كوشه‌سنده‌داداروحك پنجره‌سز ، كوچوك اوداسی واردی . بورايه كيردم . رافلری آرادم . أكه‌رلرك آراسنه فلان باقدم . يوق يوق ! ياتاغك يانندە يشيل تخته‌دن بر صانديق دورويوردی . اونی آچدم . آزيجق‌داها سونجمدن‌هايقيراجقدم . آنه‌مك برهفته‌اول استانبولدن كوندرديكی هديه‌لر ايچنده چيقان فاقفون‌قاشاغی ... پاريل پاريل پارلايوردی. همان قاپدم ، طوسونك

یانه قوشدم . قارنمه سورمك ایستدم . راحت دورمادی. دونوب بورنیله بکا ووردی. ثوتهکی آتلرده دورمایورلردی .

— غالبا آجیتیور .

دیدم . کوموش کبی پارلایان بوکوزل قاشاغینك دیشلرینه باقدم . چوق کسکین ، چوق سیوریدی . براز کورلهتمك ایچون دیوارلرك طاشلرینه سورمکباشلادم . دیشلری بوزولنجه تکرار تجربه ایتدم . بینه آتلرك هیچ بری دورمایوردی . قیزدم . ثوفکمی صانکه قاشاغیدن چیقارمق ایسته‌دم . اون آدیم ایلریده‌کی چشمه‌یه قوشدم . قاشاغی‌یی یالاغك طاشنه قویدم . یردن قالدیره‌بیله‌جکم أك آغیر برطاش‌بوله‌رق اوستنه‌حیزلی‌حیزلی ایندیرمکه باشلادم . استانبولدن کلن ، احتمال داداروحك قوللانمغه قیه‌مادیغی بوکوزل قاشاغی‌یی أزدم ، پارچالادم . صوکره یالاغك ایچنه آتدم .

... بابام هرصباح دیشاری کیده‌رکن برکره آخیره اوغرار، اوتهیه بری‌یه باقاردی . بن اوکون بینه آخیره‌یالکزدم . حسن أوده خدمتجیمز پروینله‌قالمشدی . بابام‌چشمه‌یه باقارکن یالاغك ایچنده قیریلش قاشاغی‌یی کوردی . داداروحه هایقیردی :

— کل بورایه .

— ...

— چیقار باقایم شونی .

نفسم کسیله‌جکدی . بیلمم نه‌دن چوق قورقدم . داداروحده شاشیردی . قیریلش قاشاغی میدانه چیقنجه بابام بونی کیمك یاپدیغنی صوردی . داداروح :

— بیلمه‌یورم .

دیدی . بابامك کوزلری بکا دوندی . داها برشی صورمادن :

— حسن .

دیدم .

— حسنمی ؟

— أوت ، دون داداروح اویورکن اودایه کیردی . صاندیقدن آلدی . صوکره یالاغك طاشنده أزدی .

— نه‌یه داداروحه خبر ویرمه‌دك ؟

— اویویوردی .

— چاغیر شونی باقایم .

— . . .

چیتك قاپیسندن کچدم . کولکه‌لی یولدن أوه دوغرو قوشدم . حسنی چاغیردم . زوالینك هیچ برشیئدن خبری یوقدی . قوشه‌رق آرقامدن کلدی . بابام پك سرتدی . برباقیشندن ئودیمز قوپاردی . حسنه دیدی‌که :

— اکر یالان سویلرسه‌ك سنی دووه‌رم .

— سویله‌م .

— پك اعلا، بوقاشاغی‌یی نه‌یه قیردك ؟

حسن، داداروحك أنده دوران آلته شاشقین شاشقین باقدی . صوکره ، صاری صاچلی باشنی صارصه‌رق :

— بن قیرمادم .

دیدی .

— یالان سویله‌مه، دییورم.

— بن قیرمادم .

بابام تکرار :

— دوغرو سویله ، داریلمایه‌جم ؛ یالان چوق فنادر.

حسن، انکارنده عناد ایتدی. بابام حدتلندی، اوزرینه‌یوریدی . « اوتانمازیالانجی! » دییه یوزینه بر طوقات ایندیردی . حسن آوازی چیقدیغی قادار آغلامغه باشلادی . بابام داداروحه :

— کوتور بونی أوه ؛ صاقین برداها بورایه صوقما ؛ هپ پرویله اوطورسون !

دییه هایقیردی . داداروح، آغلایان قارده‌شمی قوجاغنه آلدی . چیتك قاپیسنه دوغرو یورودی .

آرتق آخیرده هپ یالکز اویناردم . حسن أوده محبوسدی. یالان سویلدیکی‌ایچون بابام یوزینه بیله باقمایوردی . آننه‌م کلدکدن صوکره‌ده عفو ایتمه‌دی. فرصت دوشدکجه: « اویالانجی » دیردی . حسن بیدیکی طوقات عقلنه کلدکجه آغلامغه باشلار ، کوچ صوصاردی . زوالی آننه‌جکم بنم افترا آتمه‌بیله‌جکمه هیچ احتمال ویرمه‌یوردی .

« عجبا آبدال داداروح آتلره أزدیرمش اولماسین ! » دیردی . ایرتسی سنه یازین

آننهم یئه استانبوله کیتدی . بر یالکز قالدق . حسنه آخیر حالا یاساقدی . کیجه‌لری یاتاقده آتلرك نه‌یاپدقلرینی ، طایلرك بویویوب بویومه‌دیکنی بکاصوراردی . برکون بردن بره خسته‌لاندی . قصبه‌یه آت کوندردك ، دوقتور کلدی . « قوش‌پالازی » دیدی . چیفتلکده‌کی کویلو قادینلر أوه اوشوشدیلر . برطاقم تکیر قوشلر کتیریبیورلر ، کسوب قارده‌شمك بوینته صاریبیورلردی . بابام یاتاغنك دیبندن هیچ آیریلمایوردی .

دداروح چوق دورغوندی . برون هونکور هونکور آغلایوردی .

— نه‌یه آغلایورسك ؟

دیه صوردم .

— قارده‌شك خسته .

— أی اوله‌جق .

— اولمایه‌جق .

— یا نه‌اوله‌جق ؟

— قارده‌شك ئوله‌جك .

دیدی .

— ئوله‌جکمی ؟

— . . .

بن‌ده آغلامغه باشلادم . اوخسته‌لاندیغندن‌بری پرویتك یانده یاتیوردم . او کیجه هیچ اویویه‌مادم؛ دالار دالماز حسنك خیالی کوزمك ئوکنه‌کلیور ! « افتراجی، افتراجی!» دیه قارشیمده آغلایوردی . کوچوك مخیلهم، دینی تربیه‌مك دهشتلریله دولمشدی‌ه یارین آخرت ... کیم‌بیلیر قارده‌شم، اوحقسز یپدیکی طوقاتك حقنی بندن ناصل چیقاره‌جقدی؟ برویی اویاندیردم :

— بن حسنك یانته کیده‌جکم .

دیدم .

— نیچون ؟

— بابامه برشی سویلیه‌جکم .

— نه‌سویلیه‌جکسك ؟

— قاشاغی‌یی بن قیرمشدم ؛ اونی سویلیه‌جکم .

— هانکی قاشاغی‌یی ؟

— کچن سنه‌کی .. هانی بابامك حسنه داریلدیمی ...

لافی تاملایه‌مادم . درین هیچقیریقلر ایچنده بوغولویوردم . آغلایه آغلایه پرویه آ کلاتدم. شیمدی بابامه سویلرسه‌م حسن‌ده دویه‌جق، بلکه‌بنی عفو ایده‌جکدی.

— یارین سویلرسك .

دیدی .

— خایر، سیمدی کیده‌جکم .

— شیمدی بابك اویویور ؛ یارین صباح سویلرسك؛ حسن‌ده‌دویار . اونی‌ئوپرسك، آغلارسك ؛ حقنی سکا حلال ایده‌ر .

— پك اعلا .

— هایدی شیمدی اویو .

— . . .

صباحه قادار یه کوزلریمی قاپایه‌مادم . هوا هنوز آغاریرکن پرویی اویاندیردم ؛ قالقدق . بن ایچمده‌کی زهردن عذابی بوسالتمق ایچون عجله ایدییوردم . فقط هیهات، زوالللی معصوم قارده‌شم اوکیجه ئولمشدی. صوفاده چیفتلك امامیله داداروحی آغلارکن کوردك .

بابامك دیشاری چیقمه‌سنی بکله‌یورلردی.

عمر سیف الدین

حرب ایچنده بهار

بوسنه صاریشین یوزلی ایلك بهار ،
چمنلر اوستنده صولغون یاتیور ؛
کیزلی بر ألمله هیچقیران روزکار
چیچکلی داللری قیمیلداتیور . .

كلشنك قلبنه دوشمش بر آتش ،
يوق ، أشسز دولاشان قومرولره أش ؛
سرحدی آندیران افقده کونش ،
علودن بر سانجاق کبی باتیور . .

قوشلرك برآجی مرثیه صانکه ،
اوزاقدن دویولان غریب آهنکی ؛
بوسنه آچیلان کللرك رنکی
دوکولن قانلری خطرلاتیور ! . .

اورخان سیفی

فلاقا

— چوجوقلق خاطره‌لرندن —

هر صباح چارشی جامعنك آرقاسنده‌کی خراب ضبطیه آخیرلرینك اوکندن، بر سرچه سوروسی کبی ، جیویلدایه‌رق کچردك . مکتب برآز داها ایلریده . . آلچاق دیوارلی ، اولدقجه کنیش بر حولینك اورتاسنده ایدی . بر قاندی ؛ اطرافنده یوکسه‌لن بویوك کستانه آغاجلرینك بربرینه قاریشمش قویو کولکه‌لری بوتون چاتیسنی قاپلاردی. بز داها حولینك قاپیسندن کیرمه‌دن خواجه‌افندینك بولونمادیغنی، شویله برباقار، اکلاردق:

— عبدالرحمن چلبی کلمشمی به ؟

— کلمش ، کلمش . . .

عبدالرحمن چلبی خواجه افندینك اختیار اشکیدی. سیاه ، خویسز ، عنادجی بر حیوان . . . هر صباح بزم کبی ایرکندن مکتبه کلیر ، آقشامه قادار قالیر ؛ أولریمزدن نوبتله کتیردیکمز قوجاق قوجاق اوتلری ، یازمه آغاجلرك ، قیشمه صوك طرفده‌کی آبدستلك صوندورماسنك آلتنده یاواش یاواش بیردی . اوکا صو ویرمك ، اونی تیمار

ایتمك مكتبده بر امتیازدی . خواجه افندیه كیم یارانیرسه بومكافاتی فازانیردی . مكتبك قاپیسنه دار وطاش برمردیوه‌نلە چیقیلیردی . ایچری كیریلنجه تاقارشیه خواجه‌افندینك رحله‌سی كلیردی . رحله‌نك اوكنده طوپ یاوروسی ، مدهش و توحاف برتوفك كبی سیاه قاپیشلی آغیر فالاقا آصیلی دوروردی . هپسز قرق چوجوقدق . قیزلری برقاچ آی اول بزدن آیره‌رق باشقه یره قالدیرمشلردی . صنف تقسیمی فلان یوقدی . ألفبه‌یی ، «عم»یی ، هرشیئی برآغزدن اوقویور ، رقملری برآغزدن صایبور ، بر آغزدن الهی سویلیوردق . بوتون درسلرمز یكنسق و عمومی بر بسته‌نك معنالرینی اكلامادیغمز كفته‌لری ایدی . خواجه افندی آق صاقالی ، اوزون بویلی ، باغیرتقان بر اختیاردی . یاز ، قیش ، دائما جبه‌سز ، آبدست آلمغه حاضرلانمش كبی قوللری و پاچالری چیپلاق و صیوالی ، یرنده اوطورووردی . اوكله‌دن صوكره چارشی جامعنی سوپورمكه كیدوب هیچ كله‌ین‌قالمادا داها كنجدی . مؤذنلك‌ده یاپیوردی . بزه شكر ، لبلبی ، كچی بوینوزی ، عناب ، ایكده وسائره صاتاردی .

* * *

كونلردن كلدیكمز كوندن بری بو مكتبه دوام ایدییوردم . آما درسدن مدرسدن هیچ خبرم یوقدی . بر آغزدن اوقومغه باشلادقمی ، نه اولورسه اولسون ، بن‌ده قاریشیر ، باغیرمغه باشلاردم . أك برنجی ذوقم فالاقا طوتمقدی . فالاقا طوتمق . . . فقط بر كون حاكم افندی ایله سنره پانطولونلی ، كولمز صوراتلی بری كلدی .

— قائمقام بك ، قائمقام بك !

دیدیلر ، صقالسز ، أسمر ، اوزون بویلی ، عكسی برآدم !. قاپیدن كیرر كیرمز خواجه افندینك اشارتی اوزرینه هپسز آیاغه قالدق . بریسنی چاغیرییورمش كبی ألنی و باشنی صاللایه‌رق بزی اوطورتدی . هپسزی آیری آیری كوزدن كچیردی . بر قاچزی اوقومق ایسته‌دی . حالبوكه بزنك آغزله وآهنكسز اوقویه‌مازدق . یوزینی بوروشدیردی . یره باقه‌رق باشنی صاللادی . صوكره كوزلرینی خواجه افندینك باشنده آصیلی دوران فالاقایه دیكدی : باقدی . باقدی . عمرنده ایلك دفعه بر فالاقا كورویورمش كبی دقتله باقدی . دوندی ، سلام ویرمه‌دن چیقارگن :

— بر آز دیشاری كلیرمیسكز ، خواجه افندی

دیدی . خواجه‌افندی تیتره‌یه‌رك دیوان دورویورگبی قوللرینی اوكنه‌قاووشدوره‌رق

یورودی. حاکم افندی‌ایله قائمقامك آرقاسندن باغچه‌یه چیقدی. دیشاریده نه‌قونوشدقلرینی بیلمه‌یوردق . لکن فالاقا ایرته‌سی کون یرنده یوقدی .

— فالاقا یاساق اولمش . .

دییورلردی . سوزده قائمقام بك یاساق ایتمش !

دایاق قورقوسی قالقنجه بز ، قرق چوجوق ، اویله آزدق ، اویله قودوردق که... نه‌یاپدیغمزی بیلمه‌یور ، آرتق هیچ خواجه‌نی دیکله‌مه‌یور، یوزینه لبابی آتیور، مینده‌رینه ایکنه قویویور ، پاپوجلرینی صاقلایوب ساعتلرجه آراتدیرییور ، یالوارتیوردق . دایاقسز بزی اوقوته‌مایاجغنی آکلایان خواجه افندی نهایت ینه برکون فالاقایی چیقاردی. آماباشی اوجنه آصمادی. اوطوردیمی مینده‌رك آرقاسنه‌صاقلادی. فقط شیمدی کیم قباحت یاپارسه اسکیسندن فنا دوکویوردی .

* * *

أیجه خاطرلایورم ؛ قرق چوجوق ، همز متفقدق . آرامزدن مزور چیقمایور ، خواجه افندی‌یه قارشی تك بر وجودکبی حرکت ایدییوردق. برکون باغچه‌ده سوزبرلکی ایتدك . ایجرده همز بردن أسنمکه باشلادق . خواجه افندی‌ده أسنمکه باشلادی . و زواللی اختیار اویویوویردی. اوزمان قالقدق . رحله‌نك اوزرنده‌کی انفیه قوطوسنی آلدق ، همز چکدك . بوتون مکتبك ایچنده برهاپشیرمادر کیتدی . خواجه افندی کورولتودن اویانجه‌ایشی آکلادی. انفیه‌سنی کیمك چالدیغنی صوردی. برآغیزدن وآهنکله:

— بیلمه‌یورز ، بیلمه‌یوز .

دیدك .

— هکزی فالاقایه چکه‌جکم .

— بیلمه‌یورز ، بیلمه‌یورز .

— کیمسه سویلمه‌یه‌جکمی ؟

— بیلمه‌یورزکه ، بیلمه‌یورزکه ...

— بیلمه‌یورمیسکز ، بك اعلا ، نجیب ، کیت جامعدن قالفانی چاغیر ، چابوق .

بش دقیقه صوکره قالفا کلدی . قورقونج بر صحنه باشلادی. صوپایی بری براقوب بری آلیوری. نوبتله فالاقا طوتویوردق. همزی صیرادایاغنه چکدیلر. بوکوندن‌صوکره خواجه افندی اسنمه ایله هاپشیرمایی الکبویوك قباحت صاییوردی. هله هاپشیرمق . . . قضارا ، کندیلکندن هاپشیرانی :

— بنمله اکله‌نیورمیسك ؟

دیه‌یره بیقیور، بابیلتنجه‌یه‌قادار دوکویوردی. وعکسی کبی هیچ‌دورمه‌دن أسنیه‌جکم کلیور ، هاپشیرمق ایستیوردم . برقاچ دفعه بونك ایچون دایاق بیدم . خواجه افندی دایاغی بیتیرنجه بوتون قوتیله رحله‌سنه وورویور :

— کیم هاپشیریرسه شرط اولسون که ئولدورنجه‌یه‌قدر دوکه‌جکم، دیه‌هایقیریوردی.

— . . . .

— شرط اولسون ، کیم هاپشیریرسه . . .

* * *

« شرط اولسون ! » بوناصل یمیندی ؟ أوده آننه‌مه صوردم ؛ باشنی صاللادی ؛ کوزلرینی آچدی :

— چوق بویوك یمین !

دیدی .

— یالان یره بو یمینی ایدن چارپیلیرمی ؟

— خایر .

— یا نه اولور ؟

— داها فنا

— ناصل ؟

— قاریسی بوش دوشر .

أیجه آکلامادم . آما بویمنك دهشتی مکتبده چوجوقلره اطرافیله سویلدم . آرتق هپ، أولی آدامار کبی، یالان صحیح، بزده « شرط اولسون ! » یمینه باشلادق . « والله بالله ! » اونوتولدی . خواجه افندی‌ده هرصباح رحله‌سنه چوکرکن هیچ اونوتمایور:

— کیم هاپشیریرسه ، شرط اولسون ، ئولدوروروم .

دیه تکرارلایوردی .

* * *

برکون اوکله پایدوسندن صوکره ایچری کیردك. هروقتکی کبی درین براوغولتو. . . بن‌باقدم. خواجه افندی دالمش، اویویور! همان آیاغه قالقدم. چوجوقلره شهادت‌پارماغمی دوداقلریمه کوتوره‌رك :

— صوصکسز !

اشارتی ویردم . سس صدا کسیلدی . هپسی نه‌یاپاجغمه باقیبوردی . کویه رحله اورمده، قپاغی اچیق دوران بر طبقه قادار بیوك انفیه‌قوطوسی ایلیشمشدی. یوزودم . آیاقلریمك اوجه باصه‌رق یاقلاشدم . قوطوی آلدم . ایچنه‌کی انفیه‌لری جزئمك آراسنه بوشالتدم . قوطویی یه آچیق اوله‌رق یرینه براقدم . چوجوقلر چکمك ایچون طرانمه طوپلاندیلر .

— خایر ، بز چکمیه‌جکز دیدم ، صوکره هاپشیریرز . اویانیر . .

— یاسن نه‌یاپاجقسك ؟

— کوزورسکز . . .

— نه یاپاجقسك ، نه یاپاجقسك ؟

— سویله‌یم دییورم . چوق کوله‌جکسز .

اویله بر شیطانلق قورمشدم‌که دها یاپه‌دن کولویور ، قاتیلیوردم . چوجوقلرده بکا باقه‌رق کولویورلردی. کولوشمه کورولتوسنه خواجه‌افندی اویاندی. همان قوطویه باقدی. ایچنده انفیه یوق . . . حدتلندی :

— کیم آلدیسه سویله‌سین ، شرط اولسون ، کبرتیرم .

هپ بر آغیزدن وآهنکله :

— شرط اولسون . خبریمز یوق !

دیدك .

— کیم آلدی ؟ سویله‌یکز .

— بیلمه‌یورز ، بیلمه‌یورز .

— بك اعلا ، بن سزه کوسترییرم . شیمدی هاپشیرنجه آلان میدانه چیقار . شرط اولسون ، اونی فالاقایه بیقاجغم . کبرتجه‌یه قادار دوکه‌جکم .

قضارا هاپشیره‌جغزدیبه همزمك ثودی قوپوبوردی .

— شرط اولسون . . آه بوکون بریکز هاپشیرسه . . .

خواجه افندینك ثوفکه‌سی بر تورلو کچمه‌یوردی . بن رحله‌مك آلتنده ، جزئمدن قوبارديغم ایکی یاپراغی بورو کبی بوکویور ، ایچنه انفیه‌لری دولدورویوردم .

آقشام یاقلاشدی . خواجه افندی قوللرینی قاپادی. چورابلرینی، مستثنی ییدی. جبه‌سنی اوموزینه آلدی . هپ برآغیزدن ، کرات جدولنك تغیرسندن صوکره ، الهی به باشلادق. بن نهایته دوغرو یانده‌کی چوجوغی دورته‌رك قالقدم. اوده قالقدی. أللرمزی قالدیردق، خواجه افندی باغیردی :

— نه وار ؟

— عبدالرحمن چلبی‌نی حاضرلایه‌لمی ؟

— هایدی ، پك اعلا ، چابوق .

قاپیدن چیقدق. هرآقشام خواجه افندینك اذن‌ویردیکی ایکی چوجوق اوکدن چیقار، أشکك یولارینی و سمرینی ووروردی . طاش مردیوه‌نی قوشه‌رق ایندك . عبدالرحمن چلبی بیه‌دیکی اوتلرك اوسته اوزانمش یاتیوردی . تکمه‌لیه‌رك قالدیردق . یولارینی سمرینی ووردق . آرتق الهی سسلری کسیلمشدی . بن جزئدانمدن ایچی انفیه دولو کاغد بورولری چیقاردم . یاواشجه أکیلدم . عبدالرحمن چلبی داها برشی اکلامایوردی. بو بورولردن بر دانه‌سنی بوتون قوتله بورنته اوفله‌دم . کنزینه بر طابانجا صیقلیمش کبی شاخه قالقدی . ایکنجی بوروبی ئوفله‌یه‌ه‌دم . یولارندن طوتدم. صیچراته صیچراته طاش مردیوه‌نك اوکنه دوغرو کوتوردم . اوته‌کی چوجوق یانمدن کلیور ، کوله‌مك ایچون أللیه آغزینی طوتویوردی . خواجه افندی جبه‌سنی کیمش ، وقارله ، یاواش یاواش ، مردیوه‌نلردن اینیوردی؛ چوجوقلرك هپسی برطورنا دیزیسی کبی آرقه‌سندن اینیورلردی. أشك شاخه قالقیوردی .

— نه اولمش بوحیوانه ؟

— بیلمم افندم ، اویوبوردی . . . .

— کمنی یا کلیش وورمشسکز .

— خایر .

— کتیرك باقه‌یم.

بوتون چوجوقلرده باقیورلردی . اشکی طاش باصاماغه یاقلاشدیردم . تام بو اثناده عبدالرحمن چلبی نزله‌یه اوغرامش بر انسان کبی :

— پشیخ ، پشیخ . . .

دیه باشنی صارصدی. بوتون چوجوقلر کولمکه باشلادی . خواجه‌افندی شاشیردی.

انفیه‌نك تأثیرینی دویمغه باشلایان عبدالرحمن چلبی هایره هایقیرییوردی . بن صانکه هیچ برشیئدن خبرم یوقمش کبی :

— سزکله أکله‌نیور افندم .

دیدم .

— خاط ایتمشسك . . .

داها زیاده کستاخلاشدم :

— یونی‌ده فالاقایه بیقمالیسکز .

— اوحیوان ، او . . .

قهقهه‌لرله قاتیلان چوجوقلر :

— فالاقا ، فالاقا . . .

دیه باغیریشیورلردی . بن اونلردن جسارت آلدم، دیدم‌که :

— خواجه افندی ، بوکون مکتبده کیم‌هاپشیرپرسه شرط‌اولسون فالاقایه بیقاجغم، دیدیکز؛ اکر عبدالرحمن‌چلبی‌نی عفو ایدرسه‌کز قاریکز یوش دوشر .

چوجوقلر درس اوقور کبی برآغیزدن وآهنکله :

— قاریکز یوش دوشر ، قاریکز یوش دوشر .

دیه هایقیریشیورلردی . خواجه افندی بر آن شاشیردی. بینه‌جکی زمانلر « اوح بنم عبدالرحمن چلبی ، اوح بنم عبدالرحمن چلبی ! » دییه‌محبتله اوقشادیغی اشکنه دهشتله باقدی. قاپینك یاندن برچوجق ایچری‌قوشمش فالاقای، ده‌کنکی‌چیقارمشدی. عبدالرحمن چلبی‌جك انتظامسز فاصله‌لرله‌هاپشیرییور وبورنی‌یره‌سورمك‌ایسته‌یوردی فالاقا وده‌کنك ألدن أله خواجه افندینك اوکنه قدر کلدی ؛ چوجوقلر کولمکدن قاتیلیورلر :

— قاریکز یوش دوشر ! قاریکز یوش دوشر !

دییه‌آهنکله تکرارلایوردی: چوجوقلره‌می، اشکه‌می، نه‌یه‌قیزدیغنی بیلمه‌ین خواجه افندی ، غیر اختیاری :

— بیقیکز !

امرینی ویردی . بلکه یکرمی چوجوق ، عبدالرحمن چلبینك باشنه اوشوشدك . اوزون بر اوغراشمادن صوکره یره یاتیردق . آرقا آیاقلرینی فالاقایه طاقدق . خواجه افندی صوپایی آلنه آلدی. نااللار کبی «طاق‌طاق» وورمغه باشلادی . اشك ده‌به‌له‌نییور،

چوجوقلر باغريبيور ، كولويور، نعره‌لر آتيورلردى . مدهش بر كورولتو . . آنسزين آرقه‌دن بر چوجوق :

— قائمقام بك .

ديه‌باغيردى. هپمز صوصدق. يوزيمزى حولى ديسنه چويردك: سياه‌ستره پانطولونلو، قرمزى فسلى ، اكشى صوراتلى بر آدام . . . صاغنده صولنده بر ضبطيه ، ديم ديك دورويوردى .

— نه اولويور خواجه افندى ؟

ديه‌سسلندى .

— . . .

خواجه افندى فنا حالده شاشالادى. اوكنه باقدى. ده‌كنك ألندن‌دوشدى. فالاقايى طوتانلر براقديلر . قورتولان ثوركمش اشك چيفته آته آته ، كستانه آغاجلرينك آلتنه قاچيور ، هم آوازى چيقديغى قادار آكيريوردى . قائمقام حولى‌يه كيردى . ياواش ياواش يورودى . مكتبك اوكنه ياقلاشدى . قاشلرى چاتيلمشدى . حدتله تكرار صوردى :

— نه ياپيوردىكز ؟

— شى . . . أفندم . . .

خواجه افندى ككه‌ليوردى .

— نه ؟

— شرط ايتمشدم .

— نه ديمك ؟

— هاپشيران ايچون . . .

— نه هاپشيرانى ؟

— اشك هاپشيردى .

— اشكمى هاپشيردى ؟ . . .

— . . . .

— ! ! !

چوجوقلر ، هم هاپشيريور ، هم كولوشويورلردى . قائمقام ، وقارينه‌دوقونان بوعارسزلغه حدتلندى . ايصيره‌جق كبى ديشلرينى كوستره‌رك :

— دفع اوبك اقايم اورادن ، تربيه‌سزلر !

ديدى . بز قورقدق و همان صوصدق . صوكره ساشقين وپريشان، يره‌باقان خواجه افندى‌يه دوندى :

— بنمله برابر كليكز .

قائمقام اوكده ، ضبطيه‌لرله خواجه افندى آرقاده چيقوب كيتديلر.

* * *

بوندن صوكرا مكتبده نه‌فلاقاني كوردك ، نه‌ده . . .

خواجه افندى‌يى !

شيمدى بن كيمى هاپشيريركن كورسه‌م بك كوچوككن ياپديغم بو توحاف معذبلكى خاطرلارم، كولومسه‌رم. قلبمده بليرسز برآجى‌صيزلار. بنم‌سبيمه خواجه‌لقدن قوغولان، احتمال آچ قالان بوآق صقاللى فقير اختيارك زواللى خيالى قارشيمه ديكيلير. زمان كچدكجه خفيفليه‌جك يرده ، داها زياده آغيرلاشان بر وجدان عذابى دويارم .

فقط . . . .

فقط ، بونك كبى ، حياتده‌كى هركولونج شيئك آلتنده كورونمز برفاجعه يوقيدر ؟

عمر سيف الدين

دومنك باشى

وقتيله بويوك بر دومنك بر باشى وارمش . . .

باشسز دوه اولمازيا ، ماصال ، نه‌يسه ؛ بوتون كون

ياز قيش ، بوينسز ، بوچوروك باش

جول ، قير ، تپه ، طاغ ، طاش ،

بى‌چاره‌يى بيهوده‌سوروكله‌ر ويورارمش . . .

بى‌چاره آغير كووده نه‌ياپسين ، كيمه كوسسون ؛

بر قارغه بولوب دردینی دوکمش ، او دیمش : ـ واه !
باشدن بویوك الله . . . باشه کلمش ؛ چکه‌جکسك .
آرتق ایشه هورکوچ بیله شاشمش ،
قویروقسه دولاشمش
باشدن باشه انحاني ؛ فقط کیمسه‌یی الله
باشدن دوشوروب قویروغه باقدیرماسین ؛ ایلکین
بر پارچه دوروب دیکه‌ین اولمشسه‌ده کیت کیت
عالم بو اوزون دردی ایشیتمکدن اوصانمش ؛
آرتق کیمه دیکلتمکه کیتسه ،
کیم دویسه ، ایشیتسه
یوز ویرمه‌دیکندن دوه‌جك ساکن‌وساکت
بر خندقه اینمش ، باشی صوقمش واوزانمش ؛
بردن چکیلوب : « هایدی ـ دیمش ـ دوزخه مردار !»

حقسزلق ایدن باشلری برکون . . . قوپاریرلر .

توفیق فکرت

انحا (نحوك جمعی) یوللر . دوزخ : جهنم .

شاعر، بومنظومه‌ده‌نه‌دن‌بحث ایدییور؟ کوریبور‌سکز: دوه، چوروك، دوشونجه‌سز باشـنك فنا حرکتلرندن صیقیلیور ؛ اونك سوقیله نصیبی دائما داغلرده ، بایرلرده بیهوده یورولمقدر؛ دردینی قارغه‌یه آکلاتیور ؛ آلدیغی جواب ، طالعنه قاتلانمقدر ؛ فقط کیتدکجه تحملی آزالیور: الله، باشدن‌دوشوروب آیاغه باقدیرماسین؛ بودوشکونلك آدمه زورکلیر!. زوالای دوه‌نك دردی بویوکدر ؛ بلکه تسلی، معاونت کوره‌بیلیر دییه هرکسه آچیلیور؛ لکن آجیبان نره‌ده ؟ یوز ویرن بیله یوق؛ آرتق یاشامغه تحملی قالمامشدر. برخندق اینجه کیرر ، کوودەسنی باشندن آیرر . . .

بك آشـکاردرکه بو موضوع ، حقیقتده اولمش بر وقعه دەکلدر ، دوه مثلا قارغه‌یه دردینی دوکه‌مز؛ هورکوچ، دوه‌نك قانبوری دیمکدر؛ برشیئه شاشمه‌سی قابل اولهماز ؛ فقط بوشعری مثال دییه قبول ایدەبیلیرز: اسکی زمانلرده برجیفتلك صاتیلیورکن دمیرباش

اشیا کبی ، تارلالرده چالیشان عمله‌یی‌ده یکی صاحبنه دور ایدرلرمش؛ شیمدی انسانلر، آرتق آچیقدن آچیغه کوله کبی یاشایامازمی؟ حیاتی ، ناموسی چیکنه‌یین ، لکه‌لهین بر رئیسه قارشی بویون أکمك سفیللره، احمقلره یاقیشیر؛ أی دوشونن، فداکار برآدم ظلمه تحمل ایتمز. ماضیده قافلی برحمله ایله ده‌وریلن تاجلری باش، ملتلری کووده کبی قبول ایده‌رك دوشونکسز ؛ منظومه‌نك ایضاحی قولایلاشیر . . .

قاریاغارکن

اون ایکی یاشنده وارمیدی ؟ شقاقلرندن ، اکسه‌سندن صارقان دوز ، مجلا ، قویو سیاه صاچلر آلتنده صاری ، سوزکون ، کوچوك سیماسنه ، توسع ایده‌مه‌مش کیکلری اوستنده دونوق اسمر رنکیله ضعیف ارتسامالری کوریلن عضلاتنه ، بیرتیق کوملکیله پاچه‌لری پارچه‌لانمش پانطولونك ایچنده ایچه بر ده‌کنك کبی دوران نازین وجودینه باقیلسه بلکه‌دها کوچوك ظن‌اولنوردی. فقط ایچه، مقوس قاشلرینك آلتنده دائماً اویانیق بر ذکا پارلاقلغیله کولومسر ، یوتون سوقاق چوجوقلرنده وقتندن اول انکشاف ایدن علم‌حیات ایله کورمکده، آکلامقده سرعت فکرینی کوسترر کوزلری بلکه اون ایکیسندن زیاده اوله‌بیله‌جکنی ظن ایتدیررردی .

سوقاق چوجوغی ! . . کندیسنی بیله‌لیدن بری سوقاقدن باشقه بریره مالکیتنی تخطر ایده‌مه‌یور؛ ـ شویله‌تعبیرایدلمك جائز ایسه ـ نفسیله سوقاقده پیدای الفت‌ایتمش‌در. یوتون سوقاقلر اونك‌در . بو شهر عظیم اونك ایچون بیتمز توکنمز دهلیزلردن ، صفه‌لردن ، حوللردن مرکب واسع بر خانه‌در؛ اونك ایچنده ایسته‌دیکی کبی ـ اللرینی ایچی بیرتیلمش جیبلرینه صوقه‌رق دائما کسیلمکه محتاج صاچلرینك تپه‌سنده ایصلانه ایصلانه بوزولمش پوسکواسز فسیله، چورابسز آیاقلرینه‌دائما بویوك‌کلن بیرتیق پوتینلریله ـ بوواسع خانه‌نك دهلیزلرنده ، حوللرنده ، صفه‌لرنده دیشلرینك آراسنده ایصلق چاله‌رق روز کارلرك اوکنه‌دوشر؛ براطمئنان تصرفله‌اطرافی سیرایده‌رك کزردی. أولر؟ بونلرك نه‌اوله‌بیله‌جکنه هنوز بر علم صحیح پیدا ایده‌مه‌مش ایدی . ایچلرینه کیرمك نصیب اولمایان بو یرلر،

کندیسنجه او بویوك أوك بر طاقم اودالری حکمنده ایدی . أو و عائله حقنده کندینه مخصوص، اوزاقدن پارچه‌پارچه ضبط اولنان امارات ایله تراکم ایتمش معلومات نتیجه‌سیله یالکز بر فکر مبهمی واردی . انسانلر ، کوزینك اوکنده کندیسنی دائما بر کناردہ براقه‌رق آقوب کیدن سیل خروشان حیات، عظیم بر صحنهٔ تماشا حکمنده‌ایدی . مادام‌که تصادف اونك پیشکاهنه بویله هردقیقه متبدل بر تماشا قویویرمش ایدی . اوده هرشیئه بر نکاه آشنا ولاابالی ایله باقمغه آلیشان کوزلرینی آچار ؛ ادرنه قپوسندن باغچه قپوسنه ، غلطه‌دن شیشلی‌یه قدر امتداد ایدن بوصحنه‌نی بول بول ، قانه قانه سیر ایدردی . . .

اولا ایوبدن باشلامش ایدی، کوچوك‌قوری باشنی پریشان برکومه شکلنده دولدیران خاطراتی آزه‌سنده کندیسنی جامع‌حولیسنده، مزار آرالرنده قوشیور ، یاخود کبابجیلرك، قایماقجیلرك‌اوکنده، ایچریده یمك یینلری سیر ایدییور کورردی .

برکون ، بر حس ناکهان پیدا ایله ، هرکون آرقه‌لرینه دوشه‌رك قبرستانلره قدر رفاقت ایتدیکی بوتابوت سلسله‌سندن، اووقته قدرلاقیدانه هرده‌لیکیله، هربوجاغیله‌دوست اولدیغی بو مزارلر صحراسندن شمیم روحنه بر بوی فنای مؤذی دوقوندی . بورادن قاچمق ، دها ایلریسنی کورمك ، دائرهٔ حیاتنه بر آز دها وسعت ویرمك ایسته‌دی . .

آناسی باباسی وارمیدی؟ هیچ ظن ایتمیور . او ، اویله تصادفاً ایکی قالدیریم‌طاشنك آراسنده‌پیدا اولیویرمش برمخلوق ایدی. اونی‌ایوبده هرکس طانیردی؛ أوت، کندیسندن باشقه هرکس . . اوکا ـ بیلنمز ناصل بر اعتیادله ـ «سرمد بك» دیرلردی. دائما اسمنه اضافه‌ایدیلن بوعنوان اصالته برمجلوبیت مخصوصهٔ قلبی واردی. بعضاً کندیسنی قیزدیرمق ایچون « سرمد ! . . » دیدکلری وقت ایشیتمز ، دنیاده یالکزلغنك یکانه ترانهٔ تسلیتی اولان ایصلغی چاله‌رق، دائما بیرتیق قوندوره‌لرینی بر مشی جندانه ایله قالدیریملره سورته‌رك کچر ، کیدردی . .

ایوبدن آیرلمغه‌قرار ویردکدن صوکره بوتون دوستلریله وداع ایتدی؛ اوکون تلاش عزیمتیله ایوبك سکونتی بوزدی؛ بوتون دکانجیلره اوغرادی، بر فندق آغاجندن کسیلمش ظریف ده‌کنکنك‌اوجنه بر کبابجی دکانك مردیونی آلتنده دوران قرمزی مندیلدن بوغچه‌سنی طاقه‌رق « بن کیدییورم ! . . » دیدی. صوکره صوراللره الیله اوزاق . . یك اوزاق بر بر کوسته‌رك « استانبوله : . . » دییه علاوه ایدردی . . .

اویولی یك ایی بیلیردی ؛ قاچ کره‌لر طاش دوکوشنه جیقلدیغی زمان ایوب تپه‌لرنده

دولاشمش ، بعضاً اررووی تجسسی، بر قاچ آرقداشیله برابر ، اونی استانبول سورلرینك مقدمات حدودینه قدر کتیرمش ایدی . . .

استانبوله اورادن کیرمك ایسته یوردی، ده کنکنك اوجنده قرمزی مندیلدن بوغچه سنی اوکونکی نشوهٔ سیاحتله، رشك آورانه رقص ایده رك، پیرتیق پوتینلریله سرمدیك استانبوله کیردی .

او زمان پوتون بو شبه جزیره‌یی یاواش یاواش ، سنه‌لرجه سورن ادوار سیاحتله دولاشدی ؛ متوالیاً فاتحده ، سراجخانه باشنده ، آقسرایده ، شهزاده باشنده، سلطان بایزیدده ، خواجه پاشاده رکز خیمهٔ اقامت ایتدی ؛ نهایت بر یاز کیجه‌سی امین اوکنك غله‌لعنی ، صباح پازارینی ، صوکره کوندوز کوپرینك شمالنی کورنجه بوراده‌کی غلغلهٔ حیاته مفتون اولدی ؛ « اوح ! شیمدی یریمی بولدم . » دیدی .

بوراده دوستلر پیدا ایتدی ؛ پوتون بویاجیلرله ، کبریتجیلرله ، موزعلرله ، حمالرله، اولا توقات کورولتولریله باشلایان مناسبت یاواش یاواش بر سوکی حالنی آلدی ؛ اویانیق کوزلری، دائما فعالیت ذهنیه‌سیله حرکت ایدن سیماسی پوتون کندیسنی طانیانلرده غیرقابل مقاومت بر انجذاب حاصل ایدردی .

بوراده اختیار اقامته‌قرار ویردکدن صوکره سنه‌لردن بری اسکیمه‌ین قرمزی مندیل بوغچه‌سنی بر طاقه یاریم ساعت یالواره‌رق قبول ایتدیردی . پوش بر غاز تنکه‌سنك ایچنه قویدی ؛ تا ایوبدن یادکار اوله‌رق سووب صاقلادیغی ده کنکنی کمال تقیدله بر کوشه‌یه دایادی .

اونك الکبویوك دردی تبدیل مکان ایتدکجه بوغچه‌سیله دکنکنی قویه‌جق یربولمقدن عبارت قالیردی. کندیسی ایچون دائما یربولوردی. یازك کپنك آلتلرنده، قاپوکوشه‌لرنده، حیوانی چیقارمنش یوك آرابه‌لرنده اویوردی؛ قیشین ـ باقیکز ، قیشی هیچ سومزدی ـ طانیدیغی دکانجیلره یالواریردی . . الك زیاده سودیکی دکانلر بقال دکانلری ایدی ؛ بوراده اولا بوش سکر چوالری بولوردی . اوندن باشقه پوتون سووبده بوله مادیغی شیئلرك ـ زیتونلرك ، پنیرلرك، پاصدیرمه‌لرك ، قورو بالقلرك ـ معده‌سنی معجز فقط لطیف پراشتها ایله قازیبان قوقوسی . . .

بوراده کندیسی سومکه باشلایان دکان صاحبلری اولا بر کوچوك سرمایه وجوده کتیردیلر؛ اوکا کوزل بر بویا قوطیسیله فورچه‌لر آلیویردیلر ؛ لکن بویاجیلقدن حظ

ایتمه‌دی. برکون باسنی قوطوسنك اورینه‌قویه‌رق اویورکن قورناز برخرسزك فورچه‌لرینی یاواشجه آشیرمش اولماسنی بهانه ایده‌رك یوندن واز کچدی ؛ بر آز الق شمعه‌لی کبریتلر آلیوردیلر ؛ کوچوك برسپت ایچنده کوپری باشنده « ایکیسی اون پاره‌یه.. » دیه برهفته قدر باغیردی ؛ لکن بوصنعت ، عسکری موزیقه‌لری کچدکجه اوکرندیکی هوالری ایصلقله چالمه‌سنه مانع اولیوردی ؛ برکون برقبیله غوغایدرکن سپتنك یغما ایدلمه‌سی سبب اولدی، بوندن‌ده فراغت ایتدی .

دنیاده حظ ایده‌بیله جکی یالکز برشی* واردی : اوته کیلك بریکنلك پاکتلرینی، اوفاق تفکلرینی طاشیمق . . .

« کوتوره‌لمی ، افندم ؟ » . . طاتلی بر تبسمله ، استرحام ایده‌رك ، بر صوریشی وارایدی که اوسسی ایشیدوب‌ده مجلوب اولمامق، بوکورصاچلرله کوچوجك بوزولمش فسی آلتنده پارلایان سیاه کوزلرك متبسم نکاه استفسارینه «اوت» جوابنی ویرمه‌مك ممکن اولمازدی . .

« کوتوره‌لمی، افندم؟» . . بویله نه‌لر کوتورمه‌مش ، ضعیف قوللریله نه‌لرطاشیمامش ایدی ؛ ایچلرنده نه اولدیغنی بیلمه‌دیکی ارپلی اوفاقلی پاکتلردن قادین بوغچه‌لرینه قدرطاشیر ، متمادیاً طاشیردی ؛ حتی کدکلی برمشتریسی بیله‌واردی: برمکتبلی‌چوجق... هرصباح اسکدار واپورینه قدر کیدر ، بکك سفرطاسنی آلیر ، ترامواینه کتیرر . آقشام بك ترامواینden اینتجه پنه واپوره قدر کوتوزوردی . .

یاواش یاواش بونکله‌ده دوست اولمشلردی ؛ اسمی اوکا بیله‌اوکرتمش، تا ایلك کونی اینجه باجاقلرینك اوزرنده نحیف کوکده‌سنی یوکسه‌لتمه‌رك « هرکون بن طاشیه‌یم بکم ، اقشاملری بنی کوره‌مزسه‌کز ، سرمد بك دیه چاغیرسکز ... » دیمش ایدی .

« کوتوره‌لمی، افندم ؟ » . . بویله نه‌لره قدر کیتمش ، بوعظیم شهرك نه‌لرینه‌قدر صوقولمش ایدی ؟ استانبولك هیچ برده‌لیکی یوق ایدی که اورایه بر پاکت کوتورمش اولماسین . حتی برقاچ مشتریسیله برابر تونله بیله بینمش ؛ تقسیمه ، شیشلیه قدر کیتمش ایدی . . بعضاً اونك اویانیق چهره‌سندن شبهه حاصل ایده‌رك اوکه دوشوروردلر ایدی . اووقت اوموزلرینی قیصه‌رق ، اوکده یورودیکنه صیقیله‌رق زواللی پارچه پارچه پوتینلرینی چامورلرك ایچنده سوروکلر ، کیدردی ؛ اکر آرقه‌یه قالیرسه‌مشتریسنی سیر ایتمکدن ذوق آلیردی . ایشیتدیرمه‌یه‌جك درجه‌ده یاواشجه ایصلغنی چاله‌رق شیشمان ، ضعیف ، کنج

اختیار ، ارکك ، قادین بیکلرجه خلقك ـ اللری ، قوللری دولو، باجاقلری یورغونلقدن قیرلمش ـ آرقه‌سندن کیدردی . بو صنعتدن شکایت ایتمزدی ، مالعکس هوس سیران پرورینه ایسته‌دیکندن زیاده مساعد اولان بو پاکت طاشییجیلقدن ـ حمالق دیمزدی ـ حظ ایدردی .

برقیش هنوز صوئوقلرك مقدمهٔ شدتنده یاغمورلی برهوادهٔ اوزون برسفردن عودتنده باشی دوندی ؛ کوزلری بولاندی. . . اینجه باصمه کوملکیله براسکی فانیله یلکدن عبارت اولان اثوابندن یاغمورلر کچه‌رك ایلیکلرینه قدر ایصلانمش ایدی ؛ ضعیف وجودی جکرلرینه قدر تیتره‌یه‌رك قیش ابتداسندن بری کندیسنی بارندیران بقاله کیتدی . « ایصلاندم ! » دیدی ، او وقت یقال مساعده ایتدی ، یوش شکر چوالارینی آله‌رق دکانك چانی آره‌سنه‌چیقدی ؛ اورادهٔ ایصینه‌مایه‌رق، تیتره‌یه‌رك ، حیاتنده برنجی دفعه اولمق اوزره اوشومکدن متولد اضطرابی دویه‌رق یاتدی . .

آرتق کوپری باشنده هفته‌لرجه کورونمه‌دی. بوراده، شوبقال دکاننك چاتیسی آراسنده صابون‌چوالارینك اکشی قوقوسیله پترول صندوقلرینك تعفناتی آره‌سنده ، درت شکر چوالی ایچنه صیغه‌رق کیمسه‌سز ، آشاغیده ولولهٔ حیاتی حمالی قولاقلرینه چیقان بویوز بیکلرجه انسانلرك آراسنده یاب یالکز ، ایکی اوچ کونده بر « دها قالمایه‌جقمیسك؟ » دیین چراقلردن باشقه برچهرهٔ اعانه کورمه‌یه‌رك ، برکلمهٔ تسلیت دویمایه‌رق ، بعضاً آتشلر ایچنده طوتوشمش ، بعضاً تیتره‌مکدن چکلری کیدلنمش ، هفته‌لرجه یاتدی .

خسته‌لقدن قالقدی . فقط بودفعه‌دن اعتباراً قیشدن نفرت ایتمکه باشلامش ایدی.. شمدی اوشویوردی؛ اولکی کبی ده‌کل ، اضطراب دویه‌رق، آرتق شوراده قالدیریمك اوستنده بروقتلر ایوبده آرقه‌لرندن کیتدیکی تابوتلرك ایچنده کیلر کبی اولیورمك ارزوسنی حس ایده‌رك اوشویوردی .

خسته‌لغندن صوکره کندیسنی اوقدر ضعیف بولدی که برکون جغال اوغلنه کوتوریله‌جك برپاکت ایچون مشتریسنك آرقه‌سندن یورویه‌مدی ، باب عالی یوقوشنده توقفه مجبور اولدی، آغلایه‌رق « کوتوره‌مه‌یه‌جکم ، افندی ! » دیدی .

شیمدی تبللکی ترجیح ایدییور ؛ ممکن مرتبه آز یورومك ، آز یورولمق ایچون آغزنده « کوتوره‌لمی ، افندی ؟ . . » طلبی مریضانه برادا ایله ایشیدلمز برندای ضعیف حالنی آلیوردی . آرتق کوپری باشنده الی پاکتلی کوردکلرینه قوشمایور ، ایشك اوکنه

آتیامایور ، مایرك مغازه‌سنك اوکندن همان هیچ آیرلمایوردی. بوراده برایکی مشترینك اثوانی طاشیرسه قناعت ایدردی ؛ برده صباح آقشام مکتبلی بکك سفر طاسی نوبتی واردی .

مایرك مغازه‌سنك اوکنده اونك دورمق ایچون اعتیاد کرده‌سی اولان کناردہ برمانکن ـ قیویرجق صاچلی ، چفته قیرقیق صاقاللی ، مغرور کوزلی بر مانکن ـ وار ایدی که قیشلك مقدمه‌سندن بری سیاه آستراقاندن کنیش یاقه‌لی پالتوسیله اونك عربانی رعشه‌دارینی استهزا ایدییورکیدی .

اوقیصقانمقله برابر بونکله عقد دوستی ایتمش ایدی ؛ هرصباح مغازه اوشاقلرینك اونی چیقارمه‌لرینه انتظار ایدر ؛ اورایه کتیریلوب‌ده جاملغك اوکنه آرقه‌سندن بر ایپله باغلاندقدن صوکره یاواشجه یاقلاشیر ؛ صوئوقدن چاتلامش الارینی پالتوسنك کورکلی یاقه‌سنه‌دوغروکزدیره‌رك خفیف برسله تا قولاغنه ضمه‌لری قبض ابدیجی برطرز تلفظله « بونزور ، موسو . . . بونزوز ، موسو » دیدی .

اووقت اونك تا کناریته ، پالتوسنك اتکلرینك اوجنه اوطورور ، اوکورکلی ـ کیم بیلیر ناصل ایصیتیر؟ـ لاجوردقازیمرك سایه‌سنده برحرارت موهومه ایله ایصینه‌رق بکلردی.

آه اونك‌ده برپالتوسی ، اوموزلرینی اورته‌جك برکورکلی پالتوسی اولسه‌یدی ؟..

شمدی ، خسته‌لقدن بری برپالتویه ـ خصوصیله برکورکلی پالتویه ـ مالك اوله‌بیلمك ذهننده بردهاء غریب حکمنی آلمش ایدی ؛ برکون مغازه‌نك حمالندن بوپالتونك قاچپاره‌یه اولدیغنی صوردی ؛ حمال کوله‌رك « وای سرمد بك ، پالتویه ایمرندکمی ؟ » دیدی . صوکره صیریته‌رق « بش لیرا » دیه علاوه ایتدی .

بش لیرا ؟ عجبا بش لیرا قاچ پاره ایدر ؟ . .

بوقدر پاره‌یی حوصله‌سی آلمایوردی . بوکوندن صوکره کورکلی بر پالتویه مالك اوله‌بیلمك امیدینی غیب ایتدی . کندی کندیسنه « کاشکی صورماسه‌یدم ! » دیدی ؛ فقط کویا غایهٔ حیات کندیسی ایچون برکورکلی پالتودن عبارت ایمشجه‌سنه هر صباح اوچفته صاقاللی مانکنك مغرور کوزلریله « پالتومه باق ! . . » کبی دوروشنی کوردکجه آرزوسی تازه‌لنیردی .

اوزمان اورایه ، پالتونك آلتنه، اتکلری یوزینه ، کوزینه سورونه‌جك قدر یاقینه چومه‌لیر ؛ کوزینك اوکندن کچن کورکلی پالتولیلری صایاردی .

برکون صباحلین قالقدیغی زمان ایری ایری پارچه‌لره قار دوشویوردی ؛ تیتره‌یه‌رك چووالدرینك آره‌سندن چیقدی . اطراف بم بیاض ایدی ؛ قارلر اویناشه‌رق ، چیرپینه‌رق ، هواده جانلانیویرمش یوز بیکلرجه بیاض مینی مینی قوشلر کبی قانادلرینی سیلکه‌رك برسقوط بی‌نهایه‌ایله کوپری‌ایشده بکله‌ین آرابه‌جیلرك ، آتلرك اوزرینه ، یوکجیلرك شمسیه‌لرینه ، مشعللرینه دوشویوردی . .

صوئوقدن قیب قرمزی اولان اللرینی‌نفسیله ایصیتمغه چالیشه‌رق اوهرکونکی دوستنه تقرب ایتدی ؛ تیترمین سسیله «بونژور موسیو.. بونژورموسیو ..» دیدی؛ فقط بوکون بودوستندن نفرت ایدییوردی؛ اومغرور کوزلریله‌هرکونکی معنای استهزاسندن دهاجلی، دها واضح برنگاه تحقیر ایله کویا « باق پالتومه ، کورکلی پالتومه ... » دییوردی ..

بوکون صوئوقدن شیشن چاتلاق قرمزی‌اللرینی پالتونك کورکلی‌یاقاسنه سورمه‌دی؛ بوکون قلبنده آجی بر حس خسران واردی ؛ کندی کندیسنه هروقتدن زیاده « آه بر پالتوم، کورکلی بر پالتوم اولسه ..» دییوردی .

کیچ‌قالمش اولمق قورقوسیله ایلریله‌دی، کوپری‌یی کچمکه‌باشلادی؛ یورغون کوملکنك اوزرنده یاقه‌سی پك کنیش دوران فانیلا یلك بوینی ، اکسه‌سنی قارلرك بوسش محرقنه کشاده براقیوردی . کوزینك اوکنده هوایی بر تلاطمکاه ازهار بیاض حالنه کتیرن قارلر صاچلرینك کنارندن قایه‌رق بوینه، اکسه‌سنه دوقانیور ، بوتون وجودینی بارد برعشه ایله تیته‌تیوردی . پالتولی ، مشعلی ، شمسیه‌لی خلقك آراسندن عریانیٔ سفیلانه‌سیله کچدی؛ اسکدار اسکله‌سنه قدر کیتدی . مکتبلی مشتریسنی بکله‌دی .

او، واپوردن چیقنجه سفرطاسنی اوزاتدی؛ صوکره بوصوئوقدن قیزارمش چهره‌یه، اویاری چیلاق وجود ضعیفه باقه‌رق « سرمد بك ! سن بنه خسته‌لانه‌جقسك؛ اوستکه برشی کیسه‌ك آ... » دیدی ؛ « نه‌کیه‌یم؟ » دییه‌مه‌دی ، کوله‌رك « کیه‌رم بکم!» دیدی؛ فقط چوجوق بوحقیقت سفالتی بوتون جاغنیله آکلامش ؛ بر ثانیه اول احتیاطسزلقله آغزندن چیقان سوزدن اوتانه‌رق کوزلرینك بیاضنه قدر قیزارمش ایدی .

*
* *

قار دوام ایدییور ، ایری ایری پارچه‌لر کرمیتلری ، سوقاقلری برطبقهٔ بی‌انصاف برودتله اورتیوردی . قار یاغارکن بوتون کوتنی کورکلی پالتونك یاننده ایصینمق ایچون

آیاقلریله یره اوره‌رق، اللرینی نفسیله ایصیته‌رق متمادیاً کچن طوفان خلقك ایچنده کورکلی پالتولیلری صایمقله کچیردی .

ایرته‌سی صباح دها زیاده اوشویوردی ؛ دون صوئوغه تحمل ایتمش ، آغلایه‌رق همان اورایه دوشمه‌مك ایچون متانت کوسترمشدی ؛ فقط بوکون بوتون قوهٔ مقاومتنك تزلزل ایده‌جکنی آکلایوردی . ممکن دکل او کورکلی پالتونك وهم مقاومت حرارتیله ایصینه‌مایه‌جغنه قناعت ایدییوردی .

اسکدار اسکله‌سنه‌قدر بیك کره کری دونمك ارزوسنی دویدی؛ پارماقلری قوپویور، صیزلایان آیاقلری وحودندن آیریلیور ظن ایدییوردی . بوکون مکتبلی بکك الندہ سفر طاسندن باشقه برجریده‌یه صاریلمش بویوك برپاکت دها واردی؛ چوجوق سفرطاسندن صوکره پاکتی اوزاتدی، «سرمدبك، بونی سکا کتیردم» دیدی. اووقت یوره‌کی چارپدی؛ الیله پاکتی یوقلایه‌رق نه‌اولدیغنی آکلامق ایسته‌دی ، صورمغه اوتانیوردی . سفرطاسنی تراموایه براقنجه‌یه قدر ایچی ایچنه صیغمادی ، « عجبا نه‌در ؟ » مراقیله قوشویوردی . سربست قالنجه پاکتنی قاپاجقلرمش کبی کوکسنه باصه‌رق، باشنك اوزرندن متمادیاً دوکولن قارلرك آلتنده بقال دکانینه‌قدر قوشدی ؛ هرکسك کوره‌بیلمه‌سندن صاقینیور ، بو پاکتی ـ شو ثروت فوق‌العاده‌یی ـ بوتون یابانجی کوزلردن اسیرکه‌یوردی .

تایوقاری‌یه، چاتی آراسنه قدر چیقدی؛ اووقت یاتاغنك ـ شکرجووالللرینك ـ اوزرینه اوطوردی ، سیجیملرینی چوزمکه باشلادی ، پاکت بر بری اوستنه برقاچ جریده‌یه صاریلمش ایدی ، صبرسزلغندن بونلری پارچالادی ، جریده‌لرك ایچندن الیله طوتوب قالدیردی . اووقت حیرت‌ایتدی؛ کوزلرینه اینانه‌مایوردی . جریده‌لرك آراسندن الیله طوتوب قالدیردیغی شیٔ بر پالتو ، کورکلی برپالتو ایدی . جیبلرینك کناری بیرتیق ، یاقه‌سنك تویلری پارچه پارچه قوپوق ، صولمش اسکیمش بر پالتو ، فقط کورکلی بر پالتو ایدی . اوزمان سونجندن باغرمامق ایچون اللریله آغزینی طوتدی ؛ شیمدی اونی شوبله چووالللرك اوزرینه سرمش ، قارشیسنه کچمش ، آغزی حیرتله مسرتدن مرکب بربویوك نفسله آچیق ، کوزلری رؤیا کورمه‌دیکندن امین اولهمایه‌رق دالغین ، اونی بوقدرزماندن بری امیدسز ارزو ایدیلن بوشیٔ قیمتداری اوزون اوزون سیر ایتدی .

بردن عقلنه بر فکر کلدی . کوملکنی، یلکنی دوزلتدی؛ بوپالتونك شرفنه کندیسنه برچکی دوزن ویرمك ایسته‌دی. کوزلرینك اوکنده سریلن شیٔ برزؤیانك خیالی ایمش‌ده

دوقونورسه قاچه‌جقمش وهیله جینانه الی‌اوزاتدی ؛ پالتونی آلدی ؛ کیدی ؛ اتکلری، یلکلری برآز قیصه ، وجودی برآز دارایدی ؛ بونکله نشوه‌سی زائل اولمادی؛ شیمدی سویخندن جهراً « نه کوزه‌ل! نه کوزه‌ل! » دییوردی ؛ اوکنك قوردونلرنی طاقدی ، پانطولونك پاچه‌لرینی دوزلتدی ، صاچلرینی پارماقلریله طارادی ؛ بیلدیریم سرعتیله مردیوندن آشاغی‌یه اینه‌رك چراقلرك نظر حیرتی اوکندن کچدی ، قالبجی‌یه قدر کیتدی، براونلقله پوسکولسز فسنی اوزاته‌رق « شونی برقالبه چك . . » دیدی . آرقداشلرندن برینك بویا قوطوسنه قوشدی ، براونلق‌ده اوکا اوزاته‌رق پارچه پارچه پوتینی‌قوطونك اوستنه قویدی ؛ قالبجی ، بویاجی « وای ، سرمد بك ! بوشیقلق نره‌دن اسدی ؟ . . » دییورلردی . اوهیچ برینه جواب ویرمه‌یوردی ؛ شیمدی وقتی یوقدی ؛ یاپه‌جق ایشی واردی .

صوك برنظر اطمئنان ایله قالبجینك آینه‌سنده کندیسنه باقدی ، « هپسی تمام ! » دیدی ؛ او وقت چامورلرك ایچنده یکی بویانمش بیرتیق پوتینلرینی سوروته‌رك ، اللرینی پالتوسنك جیبلرینه صوقه‌رق ، پوسکولسز فسنه دوشن قار پارچه‌لرندن مفتور اولمایه‌رق، وضع مغرورینه خلل ویرمه‌یه‌رك ، یاواش یاواش برجدیت اصیلانه ایله تامایرك مغازه‌سنه قدر کیتدی ؛ چفته صاقاللی ، مغرور کوزلی ، یاقه‌سی کورك پالتولی مانکنك یانه ، تافولاغنه یاناشدی ؛ نه‌وقتدن بری هرصباح اونك نکاه استهزاسندن آقان تزیینی اعاده ایدن کمال عظمت وجدیتله مملو برنظرله « بونزور موسو .. بونزور موسو .. » دیدی ؛ صوکره یاقه‌سنك قوپوق تویلرینی نوازشکارانه اوقشایه‌رق علاوه ایتدی :

— باق ، بنم کورکلی پالتومه ! . .

خالد ضیا

نارین : اینجه ، ظریف . اطمئنان : امنیت، اینانمق . تراکم : بیریکمك . مؤذی : اینجیتن . مشی : یورومك . جندانه : عسکرجه . رشك آورانه : غبطه ویررجه‌سنه . خیمه : چادیر . معجز : (میمك ضمی عینك فتحی جیمك تشدیدی ایله) تعجیز ایدن ، راحتسزایدن . نحیف : ضعیف، طاقتسز . مانکن: البسه مغازه‌لرنده‌کی تخته‌دن، آلچیدن آدم شکلی . تلاطمکاه : دالغه‌لانمه‌یری .

بهار قالفه

بهار . . . بهار . . . حتی آدی
اونازلی ، دلربا آدی
باشقه آده بکزه‌مه‌یور ؛
کوزه‌ل وهرکس سویور .
کونشك دوغدیغی یردن
کلیورمش ؛ کورونجه بن
دیدم : بو بر کونش قیزی ؛
کونشك آلتون یالدیزی
پاریلدایور کاکلنده ؛
یاناقلرینك کلنده
پنبه بر نشئه وار ؛ بر
مائی نیلوفر اوکوزلر .

بهارقالفه کل یاناقلی ،
قرمزی غنجه دودافلی
بر دلبر چرکس قیزیدر ؛
انسانی باقدقجه آلیر .
چرکس . . . دیمك بر چتره‌فیل ؛
چتره‌فیلمی ؟ هیچ‌ده‌ده‌کل ،
دیکله‌ینك عمری آرتار ؛
بن اوکله بلبل دیردم ،
سوز سویله‌ین بلبل اولسه . . .
قیوریم قیوریم صاچلری وار ؛
بن اونلره سنبل دیردم ،
اکر آلتون سنبل اولسه . . .

یازینه

کونش ، بیلمم ، کیمه قیزغین ؛
آتش پوسکوریور ینه .
اوراق النده یاز ینه
دره‌یه دوغرو یوریور .
یانیق آلنی تر ایچنده ،
یوزی آلولر ایچنده ،
آل آل اولمش ، بر ایلیشسه‌ك
قان فیشقیره‌جق کوزلدن . . .
اوکله اذانی اوقونمش ؛
غالبا آبدست آله‌جق ،

اوده اوکله‌یی قیله‌جق .
خایر ، کونشمی ، دوقوندی ،
بیلمم نه اولدی ؟ یورورکن
اوراغی آندی النده ؛
کندیسی‌ده بر آز صوکره
دوشدی چایك کنارینه . . .
چنار دالی ، چنار دالی ،
دوشکونلری قورومالی ؛
کلدی سکا قومشو دییه ،
بر آز کولکه یاز ینه‌یه !

خزان تیزه

او هرصباح اویقوسندن
اویایرکن مخمور مخمور ،
بایغین کوزلرنده کریان
بر محرومیت اوقونور .
خسته، یازیق، خزان تیزه؛
هجران اولدی حالی بزه !

یانار آل آل قیولجیملر
چوکوك ، صولوق یاناغنده ؛
بویله سونر کورن آغلار
او کوزلی یاناغنده .
خسته ، یازیق ، خزان تیزه ؛
هجران اولدی حالی بزه !

ینه چاقاق چاقاق اولمش
او تحریرلی یشیل کوزلر ؛
طبقی سیسلره بوغولمش،
بر صباحدر آلنی ، مغبر .
هجران اولدی حالی بزه ؛
خسته ، یازیق ، خزان تیزه !

بر هفته‌نك ایچنده ، باق ،
او کل یوز ناصل صارارمش :
الده‌می ، آه ، آجیماق ؟
او چ آیجغز عمری وارمش . . .
هجران اولدی حالك بزه ؛
أوله ، صافین ، خزان تیزه !

قیش بابا

داغمزده برچوبان وار ،
نه‌یر ؟ نه‌ایچر ؟ نه‌یاپار ؟
صوردم ، بابام بیله‌مه‌یور ؛
یاخود بکا سویله‌مه‌یور .
اونك کچدیکنی کورن
پك‌چوق ، فقط سلام ویرن
یوقمش ؛ هرکس اوکا مغبر : .
آدی نه‌در دیرم ، دیرلر
أوردمك قووار کبی : « قیش ! قیش ! »
اوبم بیاض برآدامش :

بیاض که‌به ، بیاض قالپاق ؛
صاچ ، صاقال ، بیبق هپ آق . .
یالکز چرکین قورقونج یوزی ،
برده اولوم صاچان کوزی
قاره زفیر کبی قاره
وصوئوقمش . . . آراصره
قالپاغندن دوشن تویلر
داغی ، بایرلری اورتر
دماونك چیك بیاضلغی
اورپرتیرمش اورطه‌لغی .

نفسنده زهر وارمش ،
نه یه دوقونسه صولارمش .
بعضی الندہ بربورو ،
اوفله‌دکجه بوتون قورو
ایکیلتیلر ، اوغولتولر
له‌تیره‌شیر ، تکمیل صولر
بوز کسیلیر ؛ زوالليجيق
آغاچلرك ، قورو ، قیریق ،
چیریل چیپلاق آغاچلرك
کومه کومه ، بیغین بیغین
یرده یاتان صولوق ، صاری ،
اولو یوزلو یاپراقلری
آجی آجی خیشیردارمش .
قوشجغزلر آرارلرمش ،

بوله‌مازلرمش بیله‌جك ؟
نه‌برداری نه‌بربوجك .
بن پك آجیرم اونلره ؛
هله سرچه اوماسقاره
یوواسز ، یمسز نه‌یاپار ؟
آه اوچوبان ، اواختیار !
بن بونلری دوشوندکجه
اوشویورم ؛ بوتون کیجه
یاتاغمده قیشلر ، قارلر
اودی قوپاران روزکارلر
کوروبورم ، دویبورم ؛
تیتره‌یه‌رك اویبورم . . .
« قیش ! قیش ! » دیبورلردی ، صافین
بواختیار قیش اولماسین ! .

توفیق فکرت

قوت

یولك اوستنده‌کی بر جامع حولیسندن هر آقشام کچدکجه کورور ایدم . بر سورو چوجوق دورلو دورلو اویونلرله ، حایلازلقلرله مشغول اولورلر ، آراده باغریشیرلر ، غوغا ایدرلردی .

بر آقشام ینه کچیوردم. اویون یوقدی؛ شیمدی چوجوقلر ینه حلقه اولمش، برشی سیر ایدییورلردی. پك تحف ، پك اکلنجه‌لی بر تماشا قارشیسنده بولونیورلر کبی هپسی متبسم ایدی . کمال ذوق ایله سیر ایتدکلری منظره احتمال که هرکون کوردکلری بر حال ایدی . اوراده کیلرك هپسندن بویوك بر چوجوق ، عادتا برکنج آدم اوزرینه صالدیران کوچوك بر چوجوغی دوبیور، غلیظ لاقیردیلرله یانندن ایتیوردی. فقط بریکی، هرتوقات

یشنده یکی بر فریاد ایله هایقیره‌رق ، بوتون یوزی کوزی یره دوشوب قالقمقدن کیرلره ، کوز یاشلرینه بولانمش اولدیغی حالده ینه قارشیسنده کنك اوزرینه آتیلیور :

ــ بنمدر او ، ویر !

آوازه‌سیله بر قامچی‌نی آلمق ، استرداد ایتمك ایسته‌یوردی.

و بویله هر طلب محقنه قارشی بر توقات ، بر تکمه بیه‌رك کریله‌یور ؛ آغلامقدن ، باغیرمقدن سسی دونمش ، قیصیلمش بر حالده ، عاجز وضعیف ، اونی ویرمه‌مکه چالیشه‌رق قامچی‌نه دوغرو ویریوردی .

نهایت بردفعه‌سنده حائن بر توقات ایله شدتلی بر تکمه بیدی ؛ بردها قالقمغه زواللی وجودنده قوت بوله‌مادی ؛ اورایه ، توزلرك ایچنه یووارلاندی. عجزینك ، ضعفنك بوتون بیچاره‌لکلریله اولدیغی یرده ایچنی چکه‌رك ، باغیره‌رق آغلارکن اوتمکی ، زوره آلدیغی قامچی‌یی ، مفتخرانه صالالایه‌رق اطرافنده‌کی چوجوقلرك ، قوته قارشی مداهنه‌یی بیلن بوکوچوك مخلوقلرك قهقهه‌لری ، آلقیشلری آراسنده صالنوب کیدییوردی .

حسین جاهد

غاینه : قابا . محق : حقلی . مداهنه : یوزه کولمك . استرداد : کری‌یه آلمق ؛ تکرار آله کچیرمك .

پلونه‌او کنده

ترمن ، « پلونه » موقفنه یاقلاشیوردی . بو اثناده آرقداشم ، ترمنك صاغنه تصادف ایدن خفیف بر خط منحنی چیزه‌رك امتداد آیله‌ین بر صیرتی کوسترردی ، دیدی‌که :

ــ ایشته عثمان پاشانك استحکاملری بوراده ایدی . شیمدی یارالاندیغی یر ایله تسلیم اولدیغی یری‌ده کوره‌جکسز . . (الیله صول طرفی ارائه ایده‌رك) بوراسی مصرلق ایمش. عسکرینی مصرلرك آراسنده کیزله‌مش . اویله کیزله‌مش‌که بر بولغار قلاغوزیله کان یتمش سکسان قدر رومانیالی فرقه واره‌مامش . . . صوکره روسلر ایلریله‌مشلر ، تام صیراسنه کلنجه اویله بر هجوم ایتمش‌که بش اون بیك دانه‌سنی یرلره سرمش . . . . یورالری دوز کبی کوریتور ، اما دالغه‌لی یرلردر . . . .

بکا پاشا مرحومك خیال شهامتی حالا بورالرده کزینیر کبی کلیوردی. اون اوچنجی عصر هجرینك صوك سنه‌لرنده عثمانلی حماستی دنیایه تسلیم ایتدیرن بو وجود محترمك بورالرده سوق حمیله نه‌دورلو حرب ایتدیکنی تصور ایتمك ایسته‌یوردم. پلونه دن صوکره‌درکه هرنه‌زمان بر عثمانلی قطعهٔ عسکریه‌سی آثار دلیرانه‌سیله اشتهار ایتمسه، هرنه‌زمان عثمانلی عسکرلکی موضوع بحث اولسه اونك نام کزینی ایله تزیین لسان ایدیلمك عادت حکمنه کیرمشدر. مملکتین پرنسی فاروق، قورقولر، ترددلره کیردیکی یوحربدن ناصلسه موفق جیقمش ایدی. پرنس کویا برشی یاپمش اولیوردی. هردورلو وسائط اکمالیه‌دن محروم قالمش، کونلرجه موسقوف صالدیریشلرینی بارومار ایده‌رك چار آلکساندری طونه کنارلرنده آغلاتمش اولان بو زمرهٔ مجاهدین، کندی کندیسنه دوشمش، بالقانلرك اورتاسنده ۹۳ محاربه‌سنك صاغی، صولی صفرلی برعلامت استفهامیه‌سی کبی ترسم ایتمش اولان « پلونه مدافعه‌سی » کندی کندیسنه چوزولوب بر نقطهٔ حیرت وتعجب شکلنه کیرمش ایدی.

ترەن برآز دها ایلریله‌ینجه، آرقداشك ألی، صاغ طرفده اوزاقدن شبه منشوری، بیچیمسز بر شیئه بکزه‌ین بر آبده‌یی کوسترەرك دوداقلرندن:

— عثمان پاشانك یارالاندیغی یر!

اونی متعاقب صول طرفده قباریق، مخروطی بر تپه‌جك اوزرنده‌کی ایکی تکرلکلی کوچوك بر طوپدن عبارت دیکر بر آبده‌یه اشارت ایده‌رك:

— تسلیم اولدیغی محل!

کلمه‌لری دوکولدی. خط، بوایکی موضع شان ونباهت آراسندن کچیوردی.

احمد راسم

غازی عثمان پاشا: (۱۸۳۷-۱۹۰۰) پلونه‌یی اوزمانك چوق قوتلی روس ورومانیا اردولرینه قارشی قهرمانجه مدافعه ایدن قوماندان. بر مدت حربیه نظارتنده بولنمشدی. مابین مشیری ایکن وفات ایتدی؛ فاتح قبرستانده مدفوندر

[بیلیورسکزکه برملتك شرفی سینه‌سنده بویوتدیکی بویوك آدملرك ایمانی ودهاسی ایله اولچولور؛ اوچ یوز سنه اولکی قیزیه مدافعه‌سی تاریخمزك پارلایان تك بیلدیزی ده‌کلدر؛ تیریاکی حسن پاشانك ثباتی، سیکیرلرمزده‌کی قدرتله یالکز پارلاق برمثالدی؛ غازی عثمان پاشا، محاصره خطلرینی یارمغه قالقمشکن پلونه قصبه‌سنده آتەجق برقورشون، بیه‌جك

برپارچه قورو اکلك یوقدی؛ آدم اوغلنك عزمنه، تحملنه چیزیلن مقدر حدود، چوقدن آشیلمشدی؛ عثمان پاشا، بوسیله وطنك، منتمزی، شکرانلریمزی قازانمش برقهرمانیدر.]

دلیرانه : (دالك کسریله) جسورجه ، قهرمانجه . مجاهدین : حق ایچون حرب ایدنلر، چالیشانلر. آبده : بر خاطره‌یی تثبیت ایتمك ایچون دیکیلن ستون، هیکل کبی علامت. نباهت : شرف ، شان .

مربع

صدق ایله ترك ایدمدم هرأملی هرهوسی،
قیرالم حائل ایسه عزممزه تن قفسی؛
ایکه‌دکجه ألمندن وطنك هر نفسی ،
«کلك امداده» دییور ، باق بودر الله سسی!

بزه غیرت یاقیشیر، مرحمت الاهکدر ؛
حکم آنی نه‌فقیرك نه‌شهنشاهکدر ؛
دیکله فریادینی کیم ترجمهٔ آهکدر ؛
ایکه‌دکجه نه‌دییور باق وطنك هرنفسی ...

محو ایدمدم کندینی بلبل بیله حریت ایچون ؛
چکیلیرمی بوبلا عالم پر محنت ایچون ؟
دین ایچون ، دولت ایچون ، جان چکیشه‌ن ملت ایچون
عزمه حائلی اولورمش بوچوروك تن قفسی؟.

مملکت بیتدی، ینه بیتمه‌دی حالا سن، بن .
بزه بوحال ایله بزدن یویوك اولماز دشمن ؛
دست اعداده‌یز الله ایچون ، أی اهل وطن ،
یتیشیر ترك ایدمدم غیری هواء وهوسی !..

نامق کمال

حائل : مانع ، سد ، انکل . هواء وهوس : کیف؛ عقله ، محاکمه‌یه اهمیت ویرمه‌یه‌رك یالکز حسی ارزولره تابع اولمه .

پلونه دن کچیورکن

صباحه قارشی پلونه جوارندن کچیوردق ؛ آلاجه قارا کلقده پنجره یی آچدم . پلونه اوواسنی کورمك ، ارض اوزرنده حقیر بر مزاری بیله قالمایان زوالللی بابامك روح منفا نشینی براز تنفس ایتمك ایسته‌یوردم ؛ ایواه، یوکسك وزنکین أکینلری اوقشایان کیجه روزکاری، دیدی‌که : « باباکك قانی أمه‌ن بو طوپراق ، باباکك جسم وروحندن یابانجی آچلقلره سنبله‌غدا حاضرلایور . . »

شیمدی افق‌شرقی قیزاریور ، قیزاریوردی ؛ عثمانلی بایراغی کبی آل ، قان کبی آل اولمشدی؛ بر روح‌شهید ایچون بوافق‌صباح‌نه‌کوزدل کفندی : « بابا، سنی بوآغستوس آینك صوك سحرنده پلونه افقنك بوکنیش قانلی مندیلی ایچنده توقلادم ! »

جناب شهاب الدین

پلونه: بولغارستانك برشهری. ۱۸۷۷ سفرینه‌قدر آدی کندی‌افقلرینه‌منحصر قالمشدی. غازی عثمان‌پاشانك عزمی،ایمانی بو قصبه‌یی تاریخه شرفله وابدیاًنقش ایتدی ، بز «پلونه !» دینجه روحمزده صارصیلان برهیجان دویمالی‌یز ... منفانشین: غربتده، نفی اولندیغی‌یرده اوطوران، اجنبی‌مملکتلرنده قالان . سنبله : باشاق .

فالجی

سلیمانیه جامعنك قارشیسنده‌کی دیوار دیبنه دیزیلیرلردی . اوکلرینه کاه بر چووال ، کاه‌بربیاض یزیایارلر ، بوتون‌مقدرات بشره ، بتون سرائروجوده واقف اولان‌برانسانك وقار و غروریله شبهه‌لی بر اکمك پاره‌سی بکلرلردی . اوکلرندن آقوب کچن حمالر ، نفرجکلر ، طشره‌لیلر ، آراده‌صیراده سوسلو خانملر ، بکلر اونلرك ، کیم‌بیلیر ، بلکده مدقق نظرلری اوکنه آچیلمش صحائف تجارب ایدی. هرکس‌برامل آرقه‌سنده، یامشغول ومتهالك ، یامفتور ویرتعب کچوب کیده‌رکن اوراده قالدیریم اوستنده ماضی واستقباله عائد راز حیاتنك برپارچه‌سنی افشا ایدردی .

فقط اونظرلر خفایاسی تشریح ایدلمك‌لازم کلن قلبلردن زیاده کندیلرینك اوکونلك

بیه‌جکنی تأمین‌ایده‌جك جیبلره نفوذایتمکده دهامهارت کسب‌ایتمشدی. اونلرکندیلرینك ویره‌جکی امید وتسلیته محتاج قلبلری طانیرلردی . امن واعتماد ایله دولو بوقلبلر کندینه مراجعت ایدنجه درحال باقلالرینی ، شیطان مناره‌لرینی قاریشدیریرلردی. آلین‌تری‌قوقان براونلق‌ده تیتره‌مك برال ایله یونلرك آره‌سنه آتیلیر ، هپسی بردن روشنا برصحیفهٔ حیات حالنده بزك اوستنه سرپیلیردی . فالجی، یونلری برر برشرح ایدرکن سوزلری اویله بر دقت [illegible] ایله دیکله‌نیر ، چهره‌لراویله برانبساط تسلیته مسعود اولوردی‌که بوحقیر اوفاق تفکرلرك‌پك ده‌رین، پك‌مهم ، بك‌حیات نواز برطاقم حقایق خبر ویردیکنه اینانمق لازم کلیردی .

برکون بلدیه چاووشلری بوفالجیلری قالدیرییوردی. آنادولونك سوکیلی اولادلرندن برنفر، اوراده‌دوران آرقداشلرینك یانندن آیریله‌رق چاووشـلك یاننه کیتدی ؛ فالجیلره ایلیشه‌مسنی رجا ایتدی . مخاطبی حیرت ایدییوردی :

ـــ سزی بوراده آلداتیور ، پاره‌کزی آلیور ، دییوردی .

چاووش مخاطبنه یالواریر برنظرله باقدی :

ـــ زبانی یوق‌همشهری، دیدی ، پاره‌مزی آلسین، بزه مملکتدن خبر ویرییوریا !

حسین جاهد

مقدرات : تقدیر اولنان، باشه کله‌جك، کلن‌شیلر، آن یازیسی. مفتور: اوصانمش. پرتعب: چوق‌یورغون، یورغونلقله‌دولو. راز : کیزلی شیٔ. خفایا : صاقلی، کیزلی شیئلر. حیات نواز : عمری اوقشایان .

یازین

یاواش یاواش ، دهکزه
صویه دوشدی ، کزیدن
اوزانیور هربر باغ ؛
کولکهلرك بر اوجی ؛
چاملیجه‌یله دیز دیزه
حاجی بابا ، ألندن
آقشاملری قایش داغ .
آتدی آرتق مارپوجی !

اوزاقلرده شیمدی وار
دالغه‌لری دیکله‌ین ،
قیمیلدایان بر بوغو :
ساده قیزیل یاماجلر ؛
هپ تیراکی باجاقلر
کلش کبی کعبه‌دن
تللندیرمش چوبوغی ؟
یشیل کیمش آغاجلر!

باغداش قورمش بر حاجی
چکیور بر کوچوك « موش »
توتدوریپور نارکیله ؛
ایری ، تنبل بر «صال»ی .
دوشونجه‌سی پك آجی :
هپ مارطیلر طوتدورمش
دیپسز آنبار ، بوش کیله !
ینه اسکی ماصالی !

اویوقلایور اوزاقده
هله وارکه برتابلو،
تك باشنه بر یالی ؛
کورسه شاشار « آنیبال » :
مرمریه ، صیجاقده
اورده‌کلردن بر فیلو
سرمش پوستی « قینه‌لی »
برده قازدن آمیرال !

فاضل احمد

موش : استیمبوط، کوچوك واپور. آنیبال: «میلاددن‌اول ۲۴۷-۱۸۳» قارطاجه‌لی قوماندان؛ قهرمانلغی تاریخه کچدی؛ عزمی، فداکارلغی دیللره داستان اولدی. منظومه‌ده لطیفه‌لی براداواردر ؛ جدی ایضاحه متحمل اوله‌ماز؛ سز کوله‌رك ذوقله وارمغه چالیشکز... فیلو : حرب کمیلری، دونانما .

امیدی بوملتك کومولمز ،
بیهوده بوغیرتك مزارجی !

دشمنك برصیرتلان قدر وحشی ومنفورخیالله توجیه ایله‌متصل اوقودیغم بومصراعلر عجبا کمك ؟ غریب بر تجسسله حافظه‌می حفر ایدییورم، نهایت بولدم . . . اوچ دورت سنه اول المه کچن فرانسزجه بر شعر مجموعه‌سنده جوق اوقونمش بر منظومه‌نك ایکی مصراعی . . .

کتبخانه‌مه قوشویورم، حسیاتمی اوقدر بلاغت وحرارتله افاده ایدن شاعرك کتابنی حمالی پارماقلرله قاریشدیرییورم وبوتون منظومه‌یی بر نفسده اوقویورم :

خایر !

— آه ، آلزاس ولورەن کوپکلری ! سز آلمان اولمقدن امتناع ایدییورسکز اویله‌می ؟ . . . بزم مرحمتلی داوراندیغمز یتر : بو کوپکلر ایچون پرانغه‌لر دوکدیرەلم ، زنجیرلر پرچین ایده‌لم . . . کلیدلنمش آغیزلرینه اوچ قات طونجدن مهر ووره‌لم .

— ده‌میرجی ، بیهوده یره ده‌میر دوکیورسك؛ فکر ، زنجیر قبول ایتمز!.

— مادام‌که اویله‌در ؛ بر زندان یاپیلسین ، قاپوسی‌اچه قاپانسین، دیوارلری بوکسك اولسون ! یکانه برخولیا بسله‌ین بوجنون « آلزاس ولورەن » لیلری قوغوشلره طیقیکز واوزرلرندن سوره‌له‌یکز ! سویله‌مسی لازم کلن پروسیادر ، پروسیا وبروسیا قانونی !

— زندانجی، سنك زندانك بیهوده یره قاپانمجق ، غیظ وکین حبس ایدیلز !

— خشین ویاراماز عرق، نولوم کلیور؛ بوتون اجادیکك بربرر یره سریلدیکنی کور ! زمان بر جوق کوزلر قاپاندی . ای مزار قازیجی ، هایدی ، قازمه‌کی الکه آل . فرانسه‌نك بواختیار طرفدارلرینك هپسنی چابوجاق وکوزلجه دفن ایت !

— مزار قازیجی ، چوقورك اهمیتی یوق ؛ امید ، دفن اولونماز !

وطنپرور فرانسز شاعرینك «آلزاس ولورەن» الحاقندن‌اون‌یدی‌سنه صوکره یازدیغی بومنظومه‌یی بوتون معناسیله بنمسه‌دم :

امیدی بوملتك کومولمز ،
بیهوده بوغیرتك مزارجی !

محمد علی توفیق

درویشك سوزی

بریول که افقده غیب اولمش اوجی ؛
اوستنده تیتره‌یور آیك صورغوجی .
بوایصسز ، خولیالی هجران یولنده
کیجه‌لین دردله‌ین غریب بریولجی .

دیدم که : ــ « سن ناصل مراده ایردك ؟
ارنلردن اولسه‌ك برآز کولردك .
سنك بوسوکیلی آنادولکده
بیتمه‌ین دردلردن بویوکمی دردك ؟ »

ایکه‌دی : ــ « عصامی طوتمایور ألم .
بویولی کلستان کورمك أملم .
هپکز بنمله برلك اولك‌ده
بودیکنلی یوله کلمز سرپه‌لم ! »

خالدفخری

قاره خلیل

بوعنوان قهرمانانه‌سیله یالکز بزلرك آراسنده متعارفدر. برهندستان مهراجه‌زاده‌سنه بکزه‌ین دونوق ، اسمر چهره‌سنده پارلاق ، سیاه تشعشعاتیله ایری کوزلرینك برمعنای وقاروعظمتی واردرکه باشقه‌لرینه تقدیم اولونورکن بوعنوانی استعمال ایتمه‌مه‌یك مساعده ایتمز . ایسترکه :

ــ خلیل وداد بك ! دییه تکلیف وتکلفله تقدیم اولونسون .

اوقدر چرکین‌ده‌کل، حتی بلکه کوزه‌ل، کوکلم ایسته‌یورکه یك کوزل دییه‌بیله‌یم وبرآز

ظن ایدییورم که اونی کورنجه کویمزك سکز یاشنه قدر قیزلرینك کوزلرنده بابا ذوقی اوقشایه‌جق بر شیٔ بیله وار .

بویوك باباسنی آکدیران بر حالی اوکا باباسنك باباسی لقبنی‌ده ویرمشدر ؛ باباسنك باباسی اولان بوافندی، تشرین اولده مجلس مبعوثانك ایلك تاریخ انعقادنده آلتی یاشنی بیتیره‌جك.

دها اوقومق بیلمز ؛ ساده قاره خلیل دکل ، قاره جاهلدر . ایلك دفعه اوله‌رق کوکسنه قرمزی کاغدی ، یاقاسنه قرمزی وبیاض کلی ، الله مینی مینی بایراغنی آلوب کویمزده برجولان احرارانه یاپمغه حاضرلانیرکن پارماغنك اوجیله قرمزی کاغدك اوزرنده کی ایلك کلمه‌یی کوتره‌رك صوردی :

— بونه‌در بابا ؟

— حریت .

کلمه‌نك معناسنه مراق مخصوصی واردر؛ صوردی، آکلاتدم .

— هرکسك ایسته‌دیکنی یاپابیلمه‌سنه‌دیرلر .

اوزمان بوخوشنه کیده‌زك قاچ کوندر ایشیتدیکی ندانی اوده تکرار ایتدی : یاشاسین حریت ... درحال اوکرندیکی شیئلری کندی منفعتنه اماله ایتمك طبیعتنه قابیله‌رق هیچ برزمان کندیسنه مساعده ایدلمه‌مش اولان شیئ ایستدی ؛

— اویله ایسه بن دوندورمه ایسته‌رم .

— یوق ، دیدم ، حریت اما قانون دائره‌سنده .

— قانون نه‌دیمك ؟ دیدی . بونی آکلاتمق مجبوریتیله درندورمه‌یی آلمق آراسنده ، بردقیقه متحیر ، دوردم. باقدم که برنجیسنی اکلاتمق زور ، دوندورمه‌سنی آلمغه موافق اهون بولدم .

خالد ضیا

متعارف: طانیدمش. مهراجه : هندستانده انکلیزحمایه‌سنده، عادی ایشلرایچون ، تسماً داخلی استقلالارینی محافظه ایدن عشیرت رئیسلرینه ویریلن عنوان . تشعشعات : پاریلتیلر . تکلیف وتکلف: اهمیت ویره‌رك اعتناوزحمت ایتمك. اماله: چویرمك

اختیار دکرمنجی

ایرماق کوزمل بر قورواغك أتکندن، قرمیزی یوصونلوقایالراوزرندن، آللی یشیللی رنکلرله آقیوردی. کویك کریچدن یاپلمش دکرمنی بونك اوزرنده چاغیلتیلرله دونیوردی. بن بو دکرمنه یاقلاشدم؛ اوراده بویونلری چاکلی حیوانلرك یوکلرینی ایندیروب طاشیان بر دلی قاتلی یه اختیار دکرمنجی یی صوردم. بودلی قاتلی بکایاراسنه دوقونمشم کبی: «اواختیار بنم عمجهم ایدی، سنه عمر، کچن قیش أولدی.» جوابنی ویردی.

زواللی آدم!.. بوندن اوچ ییل اول بز اونکله شوراده، ایشته شوسکود آغاجلرینك کولکهسنده، باباوغل کبی، باش باشه ویره رك برچوق صباحلری برلکده کچیرمشدك. بنه بر صباح اوطورویوردق. او بکا موسقوف غوغاسنی آکلاتیور، بوغوغاده آلدیغی یارالرك یرلرینی کوستریيوردی. بوصیره ده یانمزه اسکی بر چارشافه بورونمش، یالین آیاق، یاشلیجه بر قادین کلمشدی؛ صیرتنده کی طاغارجغی اوکمزه قویه رق: «اوغل اوشاق ایکی کوندن بری آچز؛ الله رضاسیچون شو آرپاجغی اوکوت.» دییه دکرمنجی یه یالوارمغه باشلادی. دکرمنجی، قادینجغزك شو آجیقلی حالنه دایانامایه رق قالقوب طاغارجغی ألنه آلمش و بنم یوزیمه باقه رق ایچین ایچین دیمشدی که:

— یوقسوللق!.. ایشته بر یارا دها که دهمین سکا کوستردیکم یارالردن ده رین...

أی دکرمنجی، أی بنم عزیز دوستم!.. ایشته سنك او دورت طاشی چویرن دکرمنك ینه دونیور؛ «کلکیت» ایرماغی ینه چاغلایور. سن بونلری، دها بر چوق شیلری هپ بوراده براقوب کیتدك. آنجق بو کون سنك کیتدیکك، یارین طوپمزك کیده جکمز او یره سن یالکز برشیء کوتوردك: او یوقسول قادینجغزك صیجاق آرپه اکمکندن دومان چیقارکن یتیم چوجوقلریله سکا ایتدیکی دعالری!...

محمد امین

شکوفه چین

الی، قولی دولمش مینی مینی ملکك ؛
بك ناز کنی سچمش چیچکك ؛
کوکلمی جذب ایتدکجه قوپارمش . . .
کندینه بکزتدکجه قوپارمش ،
سرپیلسه‌ده اطرافنه کاهی ،
دمتنه دوشکون نورنکاهی ؛
دمتنی سوییور کوچوجك یوره‌کی ،
هرغنجه‌سی بر کوزینك بیکی !
دمتنی اوپه‌جك کیدر اما ،
بوس ایتمکده قییه‌ماز کویا !
پاینده‌کی نازنده چیچکلر ،
هپ قوینده جان آتمانی ایستر !
نازك نازك رفتار ایدییور ،
دمتنی انجیتمیه‌رك کیدییور .
دنیاده چوجوقلرله چیچکلر
بربرلرینه چوق بکزرلر :
چیچکك حسنی ، چوجوغك کولوشی .
چوجوغك حزنی ، چیچکك اولوشی !
چوجوغك رنکی ، چیچکك یوزیدر ،
چیچکك قوقوسی ، چوجوغك سوزیدر !
نه‌مینك نه‌کوزه‌ل یاوروجغز بو ،
کندی‌ده بر کلدستهٔ خوشبو !
کلسه‌ده یانه سوسه‌م یوزینی ،
اوپسه‌م اوپسه‌م یوزینی کوزینی .

صاچسەم یوزیمه صاچنك تلنی ،
آلسەم ، اوپسەم دمتنی ، النی . . .
کلەمر ، سودیکی بر یره کیدەجك .
دمتنی اورایه اهدا ایدەجك ؛
کیملره قسمت اولەجق بیلسەم ،
بودمت کیملری ایدەحك خرم !
صانیرم کوچوجك ببکنك اولەجق ،
یوق یوق اولەماز ببکك : مطلق
همشیرەسنه کتوروب ویرەجك . . .
یا کندیسنك قوینته کیرەجك . . .
دەکل دەکل بوجیچك یوزلی یاروجق . . بوملك ،
غریب جسمنه آغوش آچان یره کیدییور ؛
شکوفهٔ ترینی خاك پاکنه دوکەجك . . .
یالین آیاق ، باش آچیق قبر مادره کیدییور ! . .

شکوفه چین : چیچك طوپلایان . نازنده : نازلی . رفتار : یورویش . کلدسته : کل دمتی . خوشبو : کوزل قوقان . تر : تازه

اوزومجی

بویوك آداده ، تموز ابتداسنده ، اوکله اوستی ، کونشك أربیوب طوپراقلری ، یاپراقلری قاورایوب قاوورديغی بر کون... کوکدن دوکولن صیجاق ، یاناقلری یاقییور ، کوکسلری ازییور ، نفسلری طیقایور . . أل اله طوتوله بیلیر بر علو حالنه کلییور . اورتالق کوزلری قاماشدیرەجق درجەده آیدینلق . قارشیدەکی چاملر یانیق ، سیاه بر

لکه کبی دورویور... بوقدر نوره دایانه‌مایان کوزلر سونویور وقاپانان کوز قاپاقلری آلتنده قیملدانمق ایسته‌مه‌یوردی. بر، کوك بر قور حالنده ایچین یانیوردی.

بایغین، کنیش سکوتك ایچندن تا اوزاقلردن، اسکله طرفندن عکسلر حاصل ایدرك قورقونج، وقور بر صدا کوکره‌دی:

قاآربووز!.. قارپووز!...

کوشکلرك جاملرینه چارپه‌رق، چاملرك تپه‌لرندن آشه‌رق، قیزغین بر قارتال مهابتیله داغلرك صیرتلرندن اوچان بوسسدن اورکن بر کومه کوکرجین قارشیکی چاملقدن هوالاندی.

قاآرپووز!...

بوصدایه نظام طرفندن دهادیك، دها ایری برسس عکس صدا کبی جواب‌ویردی:

چاآووش!...

سکوت!... صانکه بودیك، قالین، بویوك سسك عظمتندن موجودات بر ثانیه ایچون اورکش، تیتره‌مشدی. سکوتك آلتنده سینمش دوران داغلره، ده کزلره بوایکی سسك بوکسکلکی حاکمدی.

چاآووش!.. چاووش!...

سسی قدر بوکسك وجودی، ده کیرمی وقیرصاقالی، آچیق ویانیق کوکسی، قالین توزلقلی بالدیرلری، صاف چهره‌سی آرقه‌سنده سکسان اوقه چکن ایچه کچمش ایکی کوفه‌سیله بورجلیت هیکلی شیمدی قارشیمده دورویوردی:

— بابا، سن قوماندا ایدرکبی اوزوم صاتییورسك. سسك کورله‌یور!

— باغیرمایورم که...

اوزومی ویردی. یوقاریکی تپه‌یه طیرمانمغه باشلادی. اطرافی چینلاتیوری:

چاووش!...

بن بوسسه، بوسسی حاصل ایدن جوهره مفتونم.

شیمدی یانمزده‌کی سوقاقدن بر صاتیجی دها کچیور: «دانته‌لاجی دانته‌لا!» بر آز دها اوزاقدن «چالی فاصولیه، کمر پاطلیجان!» سسلری آلچاقلرده پاپاقلانه‌رق یایلییور. بونلرك اوستنده اوچان «چاآووش!» آوازینك یانده بوبیپرانمش، چاتلامش سسلر نه‌قدر عاجز، نه‌قدر پست قالیوردی.

أوك آرقه پنجره‌سنه قوشدم . اوزومجی تپه‌یه وارمشدی . یولك كنارنده قابانك اوستنه كوفه‌سنی قویدی . أللرینی بلنده‌كی قیزیل قوشاغنك اوك طرفنه صوقدی . آچیق كوكسی، چیلاق ، سرت بالدیرلریله برقوت آبده‌سی وضعیتنده دوردی . متكبر ، قالین قاشلری آلتنده متحكم آغیر دونن ایری كوزلرندن فیرلایان نظرلریله ، مرمرەنك دالغه‌لرینه ، قارشیكی ساحله ، ماوی كوكی، لاجورد ده‌كیزیله ، آلتون كوبوكی كونشك ایشیغیله ماوی كوزلو ، صاری صاچلی بر قیزه بكزه‌دین ، سویملی ، سوكیلی یوردینك طاشنه ، طوپراغنه ده‌رین ده‌رین باقدی . . . بو باقیشده‌كی اسرار ، بوباقیشده‌كی فریاد ، مملكتی ایچون :

« الله دیدم ؛ یاتاغنه دایاندم ؛
بن سنكچون آل قانلره بویاندم . »

بیتنك مغرور بر مألی ایدی .

پنجره‌نك اوكنده بو جانلی قلعه‌یی حیرتله ، حرمتله سیر ایدییور ؛ بونك قرعه نفری حالنده اوستنده ماویلی، قرمیزیلی یمنی صاریلش قالپسز ، پوسكولسز فسی، آیاغنده ییرتیق چاریغی ، صیرتنده قویون پوستندن طاغارجنی اولدیغی حالده صیره‌یی بوزمامق ایچون بر قوزوكی سكیرته، صیچرایه‌حربیه نظارتنك بویوك قاپیسندن ایچری كیردیكنی كورویوردم.

احمد حكمت

مهابت: بویوكلكله برابر قورقونج اولمق . رجلیت: ارككلك. پایتاقلانمق : آلچاله‌رق، طوپاللایه‌رق ضعف ایله برشیٔ پاپمق . متحكم : قوتله حكم ایدن ، غالب .

امید

دون بر قاره چالیده بر قوش فغان ایدییوردی :
یوواسنی بوزمشدی مرحمتسز بر فورطنه ؛
كندیسنی آتمشدی ظالم روزكار داغ آردینه ؛
اوچمق ایچون زوالللی كوكدن قاناد ایسته‌یوردی .

لکن بوکون بورد بر سطارتلی مغنی وار ؟
قوتمش یشیل یاپراقلی بر فدانك اوزریه ؛
یکی عشقلر کتیرمش اونك غنجه کلرینه ؛
ایلك بهاری سویله‌یور نغمه‌سنده حبویلتیلر !

ای روحمك بلبلی ، ای کوزه‌ل قوش ترنمایت ؛
حکایه ایت ، اکلات که سن قاچ موسم فریاد ایتدك ؛
قاچ قارا کلق کیجه‌نی ، سیسلی افقی ایکیلده‌تدك ؟

صوکره سکا هانکی ال چیچك ، ضیا ، عشق کوندردی ؛
کیملر سنك نغمه‌که یکی بر روح ، آهنك ویردی ؛
سویله سکا یونلری ویرن کیم‌در ، هانکی قوت ؟..

محمد امین

طیارەلر

عهد صباوته عائد بر خاطره

انسان ، فوق‌الطبیعه و فوق‌الاقتدار اولان حالاته مفتوندر . بومفتونیت ایسه بزمله برابر دوغار ، بزمله نشوونما بولور بر حالت روحیه‌در . هرشخصك حافظه‌سنه مراجعت ایدرم ؛ عهد صباوتنده هواده اوچان برقوشی کوروب‌ده آرزوی طیران ایله متأثرالجنان اولەرق رؤیاده اولسون یران اولمامش کیم واردر ؟

ایشته حالت فطریه‌مز نقطهٔ نظرندن قدرتمزك فوقنده اولان بو خاصه‌نك دماغ وروحمزه اجرا ایتدیکی تأثیردرکه بشری هرزمانده ، برکون مقدمنه‌قدر خوارقدن معدود اولان شیئلری ایرته‌سی کون عادیاتدن عد اولنه‌جق حاله کتورمکه‌سوق أیله‌مشدر .

بر حکایه نویس ، تحت‌البحر بر سفینه تصور ایدییور . قعر دریاده بالقلره حیرت و دهشت‌رس اولەجق صورتده خارقه کوستریبور . الك عاقل و متفکر کچنن ذواتی بیله

ذوق ولذتله مطالعه‌سنه مجبور ایدییور . وآرەدن برقاچ‌سنه کچمه‌دن بر انکلیز، بر آمریقان، بر فرانسز یکدیکرندن خبردار اولمادقلری حالده ایجاد و انشا ایتدکلری تحت‌البحر سفینه‌لری برر برر قعردریایه ایندیریبور .

کچن هفته آلدیغمز « ایللوستریرته جایتونغ » نامنده‌کی مصور آلمان غزته‌سی ـ ٥٤ قطعه رسمی حاوی ـ طیاره‌لرك بر تاریخچهٔ مصورینی نشر ایلمشدر .

اوروپاده ایلك طیاره‌یی ١٥٠٠ سنهٔ میلادیه‌سنده رسام خارقه‌نما «لئوناردوویچی» نك تصورورسم‌أیله‌دیکی کوریلیور . اوندن صوکره ١٦٧٨ ده «بنی یر» نامنده برفرانسزك یاپدیغی طیاره‌یی رسم‌ایدییور . ١٧٢٢ ده مارکی دوباکه‌دویل نامنده برذاتك آلت طیرانی کوستریبور . و ١٨٠٦ یه قدرایکی طیاره‌دهاقید ایتدکدن صوکره ١٨٥١ سنه‌سنه کلیور . وبوسنه‌دن اعتباراً ١٨٥٩ ـ قدر هرسنه بر باشقه ذات طرفندن ایجاد وتجربه ایدیلن طیاره‌لری ارائه ایدییور .

اصل غربی ١٨٧١ ده یکدیکرینی طانیماز آلتی ذاتك طیاره ایجادی هوسنه دوشمه‌لری وساحهٔ تجربه‌یه کتورمه‌لریدر . احتمال ١٨٧٠ ده‌کی فرانسز ـ آلمان حربی برفکراستکشاف ایله ارباب فنی بواختراعه‌سوق ایتمش اولسون .

١٨٧١ ده ایجاد ایدیلن اوچ طیاره عادتا طیوری تقلید ایله وجوده کتورلمشدر .

بو تاریخدن صوکره دورهٔ تکامل باشلایور وتازمانمزه دوانییور .

نه قدر ناشناس واونسبتده نه‌قدر لاقید بر ماتز ! سلطان عبدالعزیزك سنهٔ جلوسنه مصادف ١٨٦١ سنه‌سنده ، دوغمه بویومه ببکلی عاطف بك اسمنده مراقلی بر ذاتده بر طیاره ایجاد ایتمشدی . بعض اقسامی عادتا مقوا ایچه‌لکنده کورکن آغاجدن وبعض پارچه‌لری ایچه صاچدن تصنیع ایدلمش قانادلری و قویروغی حاوی ایدی . ال و آیاقله تدویر ایدیله‌جك بر قاچ چرخی واردی .

عاطف‌بك، بر کون ببك خلقنه ایرته‌سی‌کون اوچه‌جغنی اعلان أیله‌دی . او تاریخده ببکده بولنان پروتستان مکتبنك باغچه‌سنده‌کی سدك اوزرینه چیقدی . قوللرینی قانادلره، آیاقلرینی قویروغه کچیره‌رك چرخلری تحریکه باشلادی . و کندینی قالدیروب سددن صالیوردی . واقعا ترفع ایده‌مه‌دی . فقط قفق برحالده‌اون‌متره قدر ایلریله‌یه‌رك دوشدی . بیچاره‌نك غالبا قولی و آیاقلری اینجینمشدی . بویله شیئلرده بر مصیبته اوغرایانلرك حالنه آجیبانلردن زیاده کولنلر چوق اولور . هرکس بوسقوطه قهقهه‌لرله کولدی . فقط کیمسه

ساقطك قالديرلمه‌سنی دوشونمه‌دی. پروتستان مکتبندن ستابان اولان دورت بش معلم کیدوب یکی قالدیردیلر.

اکر عاطف بك اوروپاده بولنمش وبو فکرینی موقع تطبیقه قویمه‌یی تصور ایتمش اولسه‌ایدی، کندیسنه فکراً، علماً، فعلاً و نقداً پك چوق معاونت ایدنلر بولنوردی. بزده ایسه — بدلا، میراث یدی، باباسندن قالان بش اون غروشی بویله اولمایه‌جق شیئلره صرف أیله‌دی کیتدی، دیدیلر. بچاره‌یه برده سفه وجنت اسنادایتدیلر.

بن اوتاریخده اون ایکی یاشمده‌ایدم. بیك اهالیسندن بنلرهم سن اولوب ده الیوم برحیات بولنان ذواتك بو وقعه‌یی تخطر ایتمه‌لری و مرحومك منسوب اولدیغی عائله‌یی بیلمه‌لری مأمولدر.

طیاره جیلکه تشبث ایتدیکمز شو صره‌ده عاطف بکك [بلکه ان‌شاءالله برحیاتدر] بوقدرجق اولسون تذکارنامه و سرکذشته ترجمان اولمه‌یی وجائب وطنداشیدن عد أیله‌دم.

ابوالضیا توفیق

جنان : [جیمك فتحیله] قلب . خوارق : بیلدکلرمزه نسبتله عادتك فوقنده اولان شیئلر. له‌ئوناردوویجی [١٤٥٢-١٥١٩] دنیانك اك بویوك رساملرندن بری . ذکاسی، قابلیتی پك یوکسکدی؛ علم وصنعت مسلکلرینك هان‌هپسندن حصه‌سی واردی؛ هیکلتراشلقله فیزیك وهندسه بیلمکله ، محرر شاعر و موسیقیشناس اولمقله‌ده معروفدر ؛ تاریخده انتباه دورینك اك مکمل آدمی صایبلیر ... سفه : [سینك فتحیله] عقلاجه خفیفلك . وجائب : یاپلمه‌سی ، فرضه یاقین براهمیتله لازم اولان شیئلر .

قاناریه

قاناریه‌ملك سوسلو ، تمیز ،
بر آووچ یم ، بر پارچه صو
کوچوجك بر قفسی وار ؛
هفته‌لرجه اوکا یتر .
بوچاقینك ایشینسه کز ،
یوق که باشقه بر قایغوسی ،
نه‌ده شاقراق بر سسی وار !
هیچ دورمه‌دن اوتر ، اوتر . . .

نه یه قلبم قیدسز ، شن
ظن ایدییور بوکوچوکی ؟
یاره‌لیدر بلکه بزدن
دها فضله کوکلجکی !

خایر ، یوق بونغمه‌لرده
بر یاره‌لی کوکل سسی .
یوترنم پرده پرده
بسته‌لهیور بر هوسی . . .

بلکه اوزون بر هجرانله
هیچقیریییور ، باغیرییور ؛
یزدن آیری بر لسانله
سودیکنی چاغیرییور . . .

هیچ شبهه یوق ، بویاراماز ،
بر کون اوتسه یوره کندن ،
بوحسرته دایانهماز ،
دوشوب اولور تونکندن ! .

اورخان سیفی

جویبار

بر وادیده بولنیوردم . ایکی طرفنی زمردین تپه‌لر تحدید ایتمش . اورتهسی واسع جایر . چایرك عرضی، یرینه کوره، برکیلو مترهدن برپچق ایکی کیلومتره‌یه‌قدر کنیش‌در. طولی سکز اون کیلومتره امتداد أیلر. برجویبار بوجایری طولاً ایکیه بولر. جویبارك بیلان قاوی مجراسی بعض یرلرده دها بویوك قوسلر پیدا ایدر؛ جویبار کاه‌وادینك بر یاقه‌سنه تقرب ایدر کاه دیکر یاقه‌سنه .

جویبارمزك یاز موسملرنده صولری پك آزالیر؛ عادتا برحیوان صولامق لازم‌کلسه قوملر، چاموراریله مجراسنه بر سد یاپمق و صوبی اوسد آرقه‌سنده حوضلاندیرمق ایجاب ایدر . بوحالده برآت صولانه‌جق اولسه حیوانك ایچدیکی مقدار صویك مجرادن نقصانی بر قاچ دقیقه ایچون جریانك انقطاعنی موجب اولور .

قیشین جویبارمز مدهش بر سیل حکمنی آلیرکه بعض یرلری کچید بیاه ویرمز . بوزمانده هیچ صفاسی یوقدر. مارت اواخریله نیسان اوائلنده جویبارمزك صولری همان کوچوك بر طاشلی دکرمنی جویرمکه کافی اولهجق قدر قالیر . همده سیل حالندهکی کبی

صولری بولانیق، مستکره، مدهش دکل ؛ پرلانطه مذاب حالنه کلمش‌ده سیلان ایدییور ظن اولنه‌جق قدر براقدر .

حقیقت ! خبر ویردیکمز موسمده جویبارمزنه‌قدر لطیفدر ! عرضی حساب وسطی ایله بر بچق متره قدردر؛ عمقی، درونته الکزی صوقسه‌کز کنار دستکز دیبنی بوله‌جق مقداردەدر . الکزی بویله بر سد صورتنده وضع ایدر ایسه‌کز صویك جریانته قارشی خفیفجه بر مقاومت غیرتنه مجبور اولورسکز . اوزمان صولر اوست طرفده قالان کنار دستکزك‌ده اوزرندن طاشمغه باشلار . الکز مینی مینی بر شلاله‌جك تشکیل ایدر .

فقط کلکز جویبارمزه بو دست تعدی‌یی اطاله ایتمه‌یکز. سربستیٔ حریانته ممانعت ایتمك ایستمکه نه‌حقکز واردر ؟ واقعا اوزرندن جریان أیله‌دیکی قوملری تمیزله‌یه تمیزله‌یه اوقدر پاك برحاله قویمشدرکه الکزله مجرایی نه‌قدر قاریشدیرسه‌کز او آب صافینك بولانمه‌سی قابل اوله‌ماز . ذاتاً نقطهٔ نظرکزه اصابت ایدن حجم ماء، برثانیه‌بیله اورادە قاله‌جق ده‌کلدرکه ! هر ثانیه بر حجم جدید، دیکرینی تعقیب ایدرك بوصورتله ثانیه بثانیه نظر تماشا کزدن تباعد ایدن صولر، بر دها سزکله ملاقی اوله‌مامق‌اوزره سزه بر وداع ابدی چکوب کیدییور ! بوحالده جویبارمزی بولاندیره‌بیلمك قابلی اولور ؟

بو جویبارك نره‌ده بولندیغنی صوردیکز ؟ سزك نه‌کزه لازم ؛ جغرافیادن بحث ایتمه‌یورزکه تعیین موقعه مجبوراوله‌لم . دیکزکه جویبارمز عالم خیالده موجوددر . یزده سزه « هایدی آتلره، آرابه‌لره بینه‌لم‌ده تماشای‌جویباره کیده‌لم ! » دیمه‌یورزیا ؟ بوسیاحت لطیفه‌یی، بوتماشای لطیفی خیالاً ایده‌لم، راضیمیسکز ؟

وای ! راضیسکز ها ؟ ممنون بیله اولدیکز، اویله‌می ؟ نه‌خلوق آدمسکز ! ذاتاً پك چوق خیاللر اولورکه حقیقتدن زیاده اربابنی شیرین مذاق ایدر، ده‌کلی؟ تمام قفامك دنکی بر آدمسکز ! کلکز سزکله شو جویبارك کنارینه اوطوره‌لم‌ده ذوق ایده‌لم ! خیالمزه دالوب کیده‌لم ! باقکز بوخیال ایچنده سزه نه‌حقیقتلر کوسترەجکم .

هله سوراجغه اوطوریکز باقه‌لم! چمن نه‌کوزل ؟ بر پوستکه ایپکدن ! موسم هنوز رطوبتك پك‌ده زائل اوله‌مایه‌جغی بر موسم ایسه‌ده بختمزه‌بوکون چمنده رطوبت‌ده یوق؛ الکزی سوروکز اوقشایکزده باقکز نه قدر یابس ! بز اونی اوقشادیغه اوده المزی اوقشایورمش کبی کیفمزه کیدییور .

نه او! چمنی پوسته تشبیه ایتدیکمزی بکنمه‌دیکزمی؟ حالبوکه بو تشبیهمزی بکنمه‌لی

ایدیکز! معهذا تشبیهده انحصار یوقدر . ادبا چمنی قالیچهٔ زمردینه تشبیه ایتمزلرمی؟ بزده بوتشبیهی اکمال ایچون دیرزکه قالیچه‌مز، قدیمه‌قالیچه‌در . هنوز برسانتیمتره ارتفاع پیدا ایده‌بیلمش اولان تازه چمنی‌عادی قالیچه‌نك خاوینه تشبیه ایده‌مه‌یزیا ؟

هرنه ایسه! اوطوردیغمز یر بزی رطوبتی‌ایله، برودتی ایله راحتسزایتمه‌یه‌جکنه امین اولدقیا ؟ بو الویرر . کلیکز شیمدی خیالمزی شو جویبارك آقینتیسی یوقاریسنه دوغرو سوق ایده‌لم :

« بو صو نره‌دن کلیور ؟ » دییه سره بر سؤال صوره‌جق اولسه‌لر الکز ایله آقینستك یوقاریسنی کوسترسکز . امابواشارت کافیمیدر ؟ مجرا سزك اشارت أیله‌دیککز یردن دها اوزاغه قدر کیدییور .

هم منبعه دوغرو تقرب أیله‌دکجه صولر آزالیور. نیچونمی دیدیکز؟ باقسه‌کز آ، شو قورو کستانه کوتوکنك دیبندن‌ده برصوجغز صیزییور. جمع ایدلسه کبریت قدر بیله‌ایتمز. فقط قطره دریایه فائده‌در . هم بزم نضردقتمز یالکز بوکا اصابت ایتدی . دها بونك کبی بیك یردن وقوع بولان تقطرات و ترشحات ، جویبارمزه قاریشه قاریشه مقدارینی آرتدیرییور .

نا ایشته خیالمزك اصل منبعه تقرب أیله‌دکجه صولرك کرکی کبی آزالمه‌سندن آکلادق ؛ هم باقکز ! شوراده اوکمزده وادی دخی نهایت بولیور . منبع ، اوفارق سینی قدر بوکولجکدن عبارت ! باقکز ، باقکز ! صو حبه‌لری هوا حبه‌لریله برابر اینجه بر چاموردن عبارت اولان زمیندن ناصل چیقیور ؟ قهوه جزوه‌سنی خفیف آتشلی بر مانغاله سوردیککز زمان دها غلیان تام‌حاصل اولمدن اول جزوه‌نك دیبندن اوزرینه طوغری بربرینی قووالایه‌رق چیقان ملیونلرجه حبه‌لره بکزه‌مه‌یورمی ؟

شیمدی بوقاپناغی اصلا بولاندیرمغه کلمز. اوانجه‌جك چاموری برکره بولاندیره‌جق اولور ایسه‌ك بر دها دوروملمه‌سی خیلی زمانه محتاجدر . چونکه بوراده قاپناغك صویی یوزدرهملك برقدحی انجق اون‌ثانیه‌ده دولدیره‌بیله‌جك قدر آزدر. چاموری بولاندیره‌جق اولورسه‌ق کرك صویك سطحنه قدر چیقان اجزای ترابیه‌نك شو خفیف آقینتی ایله چیقوب مجرایه دوغرو کیتمه‌سی کرك چیقوب کده‌مه‌ینلرك تکرار دیبه‌چوکمه‌سی ایچون یاریم ساعت زمان کچمك اقتضا ایدر .

ای اما بز بورایه یالکز منبعك شو حال ظاهریسنی کورمکه کلمدك. ایچنه‌ده کیرمك

ایسته‌یورز . هاه ! ایشته سیاحت و تماشای خیالی و فکرینك اصل فائده‌سی‌ده سیمدی کوره‌جکسز . ایشته شو قاپیناغك ایچنه، یرك آلتنه دوغرو کیدییورزده هیچ ایچه‌جك جاموری بولاندیرمایورز بیله !

باقیکز ، باقیکز! قاپیناغك دیبندن سطحنه چیقان کریوات مائیه و هوائیه نره‌لردن کلیور ! کورییورمیسکز؟ زمین‌سونکرکی ده‌لیك‌ده‌لیك کورونیور! بوده‌لیکلرك هربری ایچه‌جك بربورو حکمنده‌در. تا ایشته بردانه‌سنك ایچنه‌کیره‌لم‌ده باقکز . کوردیکزمی؟ ترقوس قومپانیاسنك یرلره کومدیکی دوکه بورولری کبی،امابونلر غایت کوچوك. هم‌ده کیتدکجه کوچولیور . آغزلرنده هربرینك قطرینه بربورغان ایکنه‌سی صیغه بیله‌جك کبی تخمین اولنور ایکن کیتدکجه ایچه‌له قطری « خرده‌بینی » اطلاقنه کسب استحقاق ایدر .

الك تحتی‌شونده‌که بوبورولرك‌ده جوفلرینه صاغدن، صولدن، اوستدن، آلتدن برچوق ده‌لیکلر دها آچیلیور . اما کوزه‌لجه دقت ایدیکز . بو ده‌لیکلر غایت کوچوك شیلردر . کوزلرکزك ببکلرینی برر خرده‌بین عدسه‌سی عد ایدیکزده اویله باقکز؛ کورورسکزکه اوده‌لیکلرك‌ده هربری خرده‌بینی برر قنال اوجلریدر . اونلرك ایچلری‌ده برر بورو .

ای شمدی کلکزده شوراده برآز عملیات حفریه اجرا ایده‌لم . اما قورقمایکز ! قازمه کوره‌ك ایله عملیات‌حفریه اجرا ایدوب‌ده صوبی بولاندیره‌جق ده‌کلز. صوکره نه‌یه یارار ؟ هیچ برشی کوره‌مه‌ز. بوعملیات حفریه‌ی‌ده ذهناً وخیالاً اجرا ایده‌جکز .

تا ایشته اجرا ایتدم بیله ! کوردیکزمی ؟ تمام شو قاپیناغك اولدیغی یردن ایکی متره قطرنده بر نصف کرهٔ ترابیه‌ی قالدیری ویردم . اورادن اوفارق بر حمام قبه‌سی قدر طوپراق چیقنجه بر جوف مقعر پیدا اولدی . لکن نه کوزل قعر ! آمان الله عشقنه کوزه‌لجه دقت ایدیکز ! اوجوف مقعرده ملیونلرجه مسامات وار. هر برنده میلیارلرجه رشحات‌مائیه‌بری دیکرینی تعقیباً ترشح ایدییور. بزم کبی خرده‌بینانه برچشم دقتله باقمایانلر شوسطح مقعراوزرنده‌کی رشحاتی بردوزی‌یه برنم، برر طوبت‌نظن ایدرلر، امانه‌خطاایدرلر!

بو برنمدن ، رطوبتدن عبارت اولسه ایدی جریان اوله‌بیلیرمیدی ؟ ایعسلاق تخته اوزرنده‌کی نمده ، رطوبتده جریان وارمیدر؟ مادام‌که بونده‌جریان واردر ؛ مطلقاهربری تمامیله‌شکل کروی‌تشکیل ایدن‌رشحات، بورادن‌ترشح ایتمکی متعاقب‌یووارلانمغه‌باشلایور، هم اوحالده شکل کرویلرینی‌ده آز چوق تبدیل ایدر . قطرهٔ ساقطه‌نك پیدا آیله‌دیکی

ـ اکر تعبیر جائزایسه ـ آرمودی شکله ده بکزه‌مه‌یه‌جك برشکل پیدا ایدییورلر . یوص یووارلاق بر دولو طولومی غایت دیك بر بایبردن یووارلایکز . زمینه چاربدقجه شکل کرویسی نصل تغیر ایدرایسه ایشته بزم بورشحه‌لرك شکل اصلیلری ده اویله تغیر ایدییور.

نصل ؟ شوتماشادن خشنود قالدیکزیا ؟ او ! ایشته اصل شایان تماشا حالی شیمدی ظاهر اولدی‌ده کلمی؟ قعرمنبعه شمس دخی اصابتله انوارعیون آراسی تحلل ایدرك هر رشحه‌ده بوالوان قزحیه پیدا اولدی . امان‌یارب ! نه‌ملیارلرجه خرده‌بینی اقواس قزحیه ! .

اتمه‌دحت

جوبیار: ایرماق . زمردین: یشیل‌قیمتلی‌طاش‌رنکنده . مذاب : ارمش، اریدیلمش. سیلان : آقق. عمق: ده‌رینلك . شلاله: چاغلایان . تعدی : تجاوزایتمك، حدی کچمك. اطاله : اوزاتمق . شیرین : طاتلی . مذاق : (میمك فتحیله) طاتمق ، طاتله‌جق یر . شیرین‌مذاق : لذتلی، طاتلی. یابس: قورو. قالیجه: حالی. تقطرات: قطره‌قطره‌دوکولمه‌لر، دامله‌مه‌لر. ترشحات: صیزینتیلر. تراب : طوپراق . کریوات مائیه و هوائیه : صو وهوا قابارجقلری ، حبه‌جکلری ، کره‌جکلری . خرده بینی : بك اوفاق، کوزله کورولمه‌ین، مشاهده‌سی ایچون آلته محتاج اولان . حفر : قازمق . جوف: برشیئده ایچ بوشلولغی . جوف‌مقعر : ده‌رینلشمش منحنی‌بوشلق. رشحات مائیه: صویه عائد صیزینتیلر. عیون‌آرا: کوزلری سوسلمه‌یه‌ن . اقواس قزحیه : علائم سما رنکنی حائز قوسلر .

غربت یولجیلری

آقشام ، یوکسك قبه‌لرك
آرقه‌سنه کونش سیندی ؛
تپه‌لردن ایصسز ، ده‌رین
قیلره برسیس ایندی . . .

سوزولیور برقاچ یلکن
انکینلره یاواش یاواش . .

خیرچین صولر قارارير کن
کلدی بنه اوچ آرقه‌داش .

کزییورلر بویله هرکون
ده‌رین ده‌رین دوشونه‌رك ؛
هپسی خسته هپسی اولکون
اللرنده بر رده‌کنك . . .

« دردیکزنه ؟ . . . » دییه صاقین
صورمایکز هیچ نافله .
بوساحلدن آقین آقین
کچدی بویله بیك قافله . . .

سیر ایدرلر کیجه ، کوندوز
هپ یابانجی افقلری .
بوغربتده قالان اوکسوز
آنادولو چوجوقلری . . .

یوسف ضیا

عمرك چوچوقلغی

« قیز طاشی » درت یول آغزنده « صوفیلر » ه دوغرو اینرکن « این ملك » حضرتلرینك مدفون بولوندقلری یوکسك مزارستان صاغده براقیلهرق بر آزداها کیدیلنجه یینه صاغده بر آقار چشمهیه تصادف اولونور؛ اوجوار اهالیسنی بونجه زماندن بری سائر اوزاق چشمهلره مراجعتدن مستغنی ایتدیکی ایچون غرور کتیرمش کبی متجلدانه دورمقده اولان بوچشمهنك همان قارشیسنده خیلی اوزون برسوقاق کورینورکه نورالدین درکاهلرندن برینه منتهی اولور ؛ درکاهك صول جهتنه میل ایله اوراده اینجهلن یولدن ایلریلیهجك آدم، کندینی امتدادی اوته کندن زیاده اولان « چلبی » سوقاغنده بولور ؛ یو سوقاغك منتهاسنده کی طاش مکتبك اوکسندن صوله دونیلنجه کوریلهجك یوقوش جاده، سراجخانه باشنه چیقار ؛ بر کون او یوقوشدن اینیوردم ؛ اك سوکیلی خرقهم ، آرقهمده ایدی ؛ بو خرقهیی ایچنده، طیشنده ایکیشردن درت جیبی اولدیغی ایچون پك سوه رایدم. جیبلر یمش واوفاق تفك او یونجاق قویمغه قدر أبی کلیردی. دیکر خرقهلرمده ایکیدن زیاده جیب بولونمازدی. نوبت تلبس درت جیبلی خرقهیه کلنجه یوزم کولهردی. یوره کمده اودرجه سوینج حاصل اولوردی که همان اللرمله خرقهنك کوکسنه کلن ایکی جهتنی اوقشامغه و «اوح ! اوح !» دییه اودانك ایچنده رقص ایدهرك دونوب دولاشمغه باشلاردم .

ابتدائیه مکتبنك حذاسنه کلدم. بر ایکی آدیم داها آتهرق أوه کیتمك اوزره چلبی سوقاغنه صاپدم . یردن بره قارشیمه قویروغی کسیك بر کویك چیقدی . هاولایهرق اوزرمه هجوم ایتدی . بنی مکتبك دیوارینه صیقیشدیردی . کوکسمه دوغرو پنجهلرینی

آتمغه قالقیشدی . بن آغلایوب هایقیرمغه باشلادم . بر طرفدن کندیمی قورتارمغه چالیشیوردم . شاشیرمش ایدم . کیمدن استمداد ایدهیم ؟ سوقاقده کوپك ایله بندن باشقه کیمسه یوق: جاده‌دن کچن بولونمایور؛ بس‌بللی فریادم ایشیدیلمش. مکتبك قارشیسنده‌کی قوناغك آلت قاتنده پنجره‌دن ایری بیقلی بر آغا باشی کورونوردی. برویا ایکی کره اوشت! دیدی؛ کوپك بنمله‌اوغراشمقده دوام ایدییوردی. ناصلسه بر آره‌یق اوکندن صاووشه‌رق قاچمغه یلتندم . آرقه‌مدن یتیشدی. اوموزلرمه دوغرو صیچرادیغنی حس ایتدم. فریادی آرتیردم . بوحالی پنجره‌دن سیر ایتمکده اولان آغا ، لطفاً داها برکره « اوشت !» دییه باغیردی . حیوانك پنجه‌لری صیرتمدن صیریله‌رق ایدی . قورقومدن دونوب آرقه‌مه باقه‌مایوردم . سسم‌ده کسلمش ایدی . هم آغلایور هم قوشویوردم . « سلامتی بولدم » دییه‌جك قدر قوشدقدن صوکره صولوق صولوغه دینیله‌جك برحالده دوردم ، آرقه‌مه باقدم، کوپکدن اثر یوق. بر پارچه کندیمه‌کلدم؛ کوپکك برشیٔ یاپوب یاپمادیغنی آکلامق ایچون صاغ المی سوکیلی خرقه‌مك اکسه‌سنه دوغرو اوزاتدم . اکسه یوق . مکرکوپك خرقه‌نك یاقه‌سندن طوتدیغنی کبی اتکنه اوچ دورت پارماق قالنجه‌یه قدر پیرتمش ایدی . خرقه‌یی صیرتمدن چیقاردم . بی‌چاره‌نك حالنه باقدم . کوزلرمدن یکیدن یاش بوشاندی . نه‌حزین منظره !... نه‌بویوك مأیوسیت؛ خرقه قولتوغمك آلتنده اولدیغی حالده أوه واصل اولدیغم زمان بقیهٔ بکاآوله‌رق ایچمی چکمکده ایدم. والده بی‌اوهیأنده کورونجه تلاش ایله:

— « سکا نه‌اولدی اوغلم ؟ نه آغلایورسك ؟ خرقه‌کی نه‌یه چیقاردك . واه واه نه‌در باقه‌یم، سویله! » دییه‌اظهارتأثراتمکه‌باشلادی. خرقه‌یی قولتوغمك آلتندن آلدیغی صیره‌ده‌دیدم که:

— کوشه باشنده قویروقسز بر کوپکه راست کلدم‌ده ... اوزرمه آتیلدی .

والده داها زیاده متأثر کورینه‌رك بنی قوجاقلادی . ایشته اصل اووقت آغلامغه باشلادم. برفلاکتزده‌یی الڈزیاده غمکساری آغلادیر. بووقعه‌بکا اوکوشه‌باشنی اونوتدیرماز .

کری‌دونه‌لم: «چشمه‌نك همان قارشیسنده» دیدیکم سوقاغه کیریله‌رك صول باشده‌کی خانه‌نك باغچه دیواری تعقیب ایدیلنجه ایکی قاتلی بر أو مشاهده اولنورکه قاپوسنك اوکی باصاماق طاشلریله خیلیجه ترفیع ایدلمشدر . بوکون‌اوزرنده « ۷۰ » نومروسی کورلمکده اولان بوأوك وقتیله ایچریسنه کیراسه آلت اوست قاتلرنده‌دورت اودا ایله ایکی صفه وآرقه‌سنده یدی سکز آیاق ایله چیقیلیر کنیشجه برباغچه بولندیغنی کورولوردی . بوندن‌برمدت اول او أوده‌ساکن اولانلر شوندن‌دن‌عبارتدی :

پدر — علی .
والده — فاطمة الزهرا .
بویوك اوغلی — محمد .
کوچوك اوغلی — عمر .
ایشته بو عمر بنم .

بدرك قرق آلتی یاشنده اولدیغی حالده ارتحالنده بن تخمیناً سکز یاشنده ایدم ؛ قیافتی حالا کوزمك اوکنده‌در . اورته‌بویلو ، کنیش اوموزلی ، قوی‌البنیه ، بویوجك باشلی ، ده کرمی چهره‌لی ، قالینجه قاره‌قاشلی ، الاکوزلی ، ایریجه قاره‌بیقلی ، بیاض تنلی ، مهیب السیما . باشنه کیدیکی بویوك تونس فسنك اوزرینه بویوجك بریمنی صارار ؛ کنیش کوکسنی کوججه قاپلایه‌بیلیر قایطان وصیرمه ایشله‌ملی چوخه یلکده‌کی دوکمه‌لرك قسم کلیسی همان یاز قیش چوزوك بولنور ؛ یلکك اوزرنده‌کی ساده‌چوخه صالطه‌نك قوللری برآز قیصه‌در . ایری دولغون یلکلر دائما کوزه چارپار . بلنده اعلاسندن زمینی بیاض چیچکلی بر عجم شالی کوریلور . بونك صاری زمینلی براشی‌ده اوموزنده ویاخود قولنده بولنور . بونی اکثریا مندیل مقامنده قوللانیر . بلنده‌کی شالك ایچنده مستور اولان محفظه‌لی ایری جورجی پیریول ساعتنك صیرمه‌سی اورمه ایشله‌ملی ، اورته‌سی دوکمه‌لی کوستکی یلکك قسم عالیسنده‌کی دوکمه‌لرك برینه ایلیشدیریلیر ، دیزلرندن برپارچه آشاغی اینمکده اولان چوخه شالوارك آلت طرفلرینی بیاض آخسخه توزلقلری ستر ایتمشدر . آیاقلری غلطه‌کاری آزاوستلو ظریف ، قیرمزی یمنلره آلیشیقدر . اوزرنده اسکی ده‌کل ، رنکی تغیر ایتمش بر شئ بولنماز ، یك یاقیشقلی ، دولغون وجودلی برعثمانلی‌در . بونکله برابر شیشمان دنیله‌جك برحالده ده‌کلدر . استانبولده دوغمش بویومش فقط کندیسنی بیلمه‌ینلر استانبوللی ظن ایتمه‌زلر . سراجخانه خلقندن علی بکی طانیانلر هنوز آز ده‌کلدر .

معلم ناجی

قوجه حسن دایی

ایصسز داغلر ، کور اورمانلر ، آقار صولر کچه‌رك ؛
روم‌ایلی‌نك بر یانی ، یایه یالکز دولاشدم .
یاز کونیدی ؛ اوزاقلردن مزارلغی سچه‌رك ،
صباح وقتی چوقورده بر ویران کویه اولاشدم .

سیسلی بر داغ اتکنده ، ایسلی برقاچ أوجکز ،
بر اورمانك کولکه‌سنده دالغین دالغین اویوردی .
چردن چوبدن چاتلمش بر ویرانه‌یدی کویجکز !
کیجه داغدن توردلرایدر ، دولانیردی او « یوردی » .

لکن بیلمم نه‌حکمتدر ! اوقیرلرده ، باغلرده ،
بریشان کوزه‌للك وار ؛ سوداسنه دویولماز .
صولر چاغلار ، روزکار آغلار ، کیجه کوندوز داغلرده ؛
ایرماقلرده ایکیلتی‌دن باشقه برشی دویولماز .

کستانه‌للك کولکه‌سنده خیال کبی یورورسك؛
بلبل شاقیر هرآغاجك بر نازنین دالنده ،
تارلالرده کولومسه‌ین چیچکلرك آلنده ،
ألا کوزلی کلینلرك کل بکزینی کورورسك ! . . .

أکری بوکری کچیدلردن، قومصال دره یانندن
دالغین دالغین کچیورکن ، کوزی قالیر انسانك !
لاله‌لری آل آل اولمش وحشی قاره اورمانك ؛
قدرت ألی قلم چالمش شهیدلرك قانندن .

آقشام اوستی او داغلره صانکه بر یاس بورونور ؛
دومان آلیر یوکسکلرده ایصسز قایا باشنی .

هر کلینجك اوزاقلردن بر داملە قان کورونور ؛
« غزایری » ظن ایدرسك طوپراغنی ، طاشنی .

کولکه یورور ؛ کوپی اوقشار ؛ افق صارار ، یزلیجه ؛
ٹپەلردن یالچین طاشلر آقان صویه سس ویرر .
قارانلقلر اینجی سرپر چایرلره هرکیجه ،
صباح اولور ؛ ـ پری کبی ـ کون ، یوزینی کوسترر .

بر دوش کوروردم کبی خدم اوکیمسەسز یرلردن ؛
خرمانلره چیقار بر یول بولدم ، کویه یاناشدم .
یالکز دەکل ، چوقدن بری بن کوکلمه یولداشدم .
نه دوستوندم ؟ بیلمم نیچون غریبسەدم سفردن ؟ . . .

درت یول آغزینه کلشم . مسجده پك یاقیندم .
آزیجق دوردم ؛ دوغرولدم . اطرافمه باقیندم .
برشئ کوردم : عصرلردن قالمه اولو برچنار ؛
آلتنده یشیل صاریقلی ، بم‌بیاض بر اختیار .

چشمه باشنده آغاجه یاصلانمش بر « امیر » دی [*]
قایغوسز ودویغوسزدی دنیایه بوش باقیشی .
افسانەلر نقل ایدردی انسانه لوش باقیشی ،
یاشلی کوزیوز بر یوروکدی ؛ پاسلانمش بر دمیردی .

هیچ اقرانی قالمامشدی ! . . کویده وارسه بر أشی ،
کولکەسنده دیکلندیکی قوجه یوجه چناردی .
بر نشەلی چوجوق کبی دوغان صباح کونشی ،
تمیز بیاض صاقالنی اوپر ، سوەر ، اوقشاردی .

یوچهره‌یه سن کونشك قهقهه‌سی ووروری :

[*] یشیل صاریقلی‌لره کویلولر علی‌العموم امیر دییورلر .

لکن قوجه قارلی داغده آرتق چیچك آچمازدی .
بر دەوریلمش کوتوك کبی ، قیمیلدامماز دورووردی .
بوضرر سز اختیاردن قوشلر بیله قاچمازدی .

یاواش یاواش ایلرلەدم ؛ کوچوك بر خندق آشدم ؛
اوچ آدیم صوکره ، سس سزجه اختیاره یاناشدم .
سلام ویردم ؛ سلام آلدی . توتون ویردم ؛ سویندی .
بر مسلمان اولدیغمدن تمامیله امیندی .
بر قاو چاقدق ، چوبوق یاقدق ؛ بر آز دومان صاووردق .
کولکەلکده خوش بش ایتدك ، بر آز یالان صاووردق .
آرامزده سوز اوزادی لافدن لافه آشەرق ،
« نرەلی سك ؟ » دیه صوردی : « استانبوللی ! . » دیدمدی .
« سلطان محمود صاغمی ؟.. » دیدی ؛ صوکره ، بردن ، جوشەرق :
« تامبش بیل عسکرلك ایتدم ؛ أکمکنی یدمدی ،
هی دولتلو قوجه سلطان !... هی جلاللی آرسلان هی !...
برقیر آته بینر کلیر ، کلن شاهین صانیردك !...
بیك یکیتك آرەسنده ، برکوروشده طانیردك !...
آق صقاللی وزیرلری قارشیسنده تیتر دی ،
آردی صیره دریا کی قوللر یورر کیدردی !...
فرمانله یدی قرال باش أکرمش دیرلردی ،
اولیا قونی واردی : اوکا « ایرمش » دیرلردی .
بزنەموطلو کونلر کوردك ! دەهی کیدی دوران هی !...
دلی قانلی یدم اوزمان ؛ قاپوسنده چاووشدم .
بش سنه خدمتدن صوکره ، کلدم ، کویه قاووشدم .
بردها چیقمادم آرتق .. تارلا طاقم ایدیندم ؛
اللی سنه شوطوپراقله کورەش ایتدم ؛ دیدیندم .
چوجوقلر عسکره کیتدی ؛ بری کری کلەدی ؛

هیچ برینك بوكونه‌دك برخبری كله‌دی .
صوكره قادین أولدی .. چوقدن كیمسه‌سزم ، یوقسولم .
اختیارلق پنجه‌سنده زابون [۱] قالمش برقولم ...»
بوسوزلری اوسویلركن ، بن‌دقتله دیكله‌دم ؛
جان أومده آجی دویدم ، ایچین ایچین ایكله‌دم .
بوآدمك سركذشتی بكا خیلی دوقوندی ،
دردلی كوكلده « ماضی » نك اذانلری اوقوندی .
ساكن ساكن آغلامشم ؛ باقدم كوزم یاشارمش !
زوالللی ! كیمسه‌سی یوقمش ؛ یاپه‌یالكز یاشارمش .
بن‌ده مراق ایدوب صوردم : حیاتی ، یاشی ؛
برآزدها تورجالادم جانلی مزار طاشی .

« بوكویده دوغمشم ! » دیدی ؛ « چوجوق چولوق قالمادی .
سكسان بشلك وارم بلكه !... باق بویاشده اوكسوزم ؟
كوزده فریوق ؛ دیزده درمان ، جانده صولوق قالمادی .
بایقوش كبی شو قوغوقده كچر كیجه‌م ، كوندوزم .
بن‌ده حالمجه كون كوردم ، صورمه ایچه‌دن اینجه !
بكا «قوجه‌حسن» دیرلر ، حسن دایی دینجه ،
یدی كویدن قاری قیزان ، هپ طانیرلر ، بیلیرلر ؛
بنی كورمك ایچون ، خرمن وقتی بعضی كلیرلر . »
دیدم : «بابا !.. استانبوله دونه‌جكم ؟ سن‌ده كل !
اولاد كبی خوش طوتارم ؛ مسافر اول بنده ، كل !
بزده سكا جانله باشله خدمت ایدوب باقارلر ؛
یازین تازه سود پولورلر ؛ قیشین آتش یاقارلر ؛
دیكله‌نیرسك برآز بلكه ..» اختیارك یوزینه
آتش باصدی ، برقویولجیم دوشدی صولغون كوزینه ؛

---

[۱] (زبون)

دیدی : « اوغلم ، بو دنیاده آرتق نه‌در اومودم ؟
الله سندن خشنود اولسون ! بن کویمدن خشنودم !
کوکلم ، کوزم بویرلرده نه‌شنلکلر کورمشدر!..
هپسی یالان .. کلدی کچدی .. فانی دنیا بردوشدر ؛
کلن کیتدی ، قونان کوچدی ؛ کروان کچدی ؛ بن قالدم .
یالکزلقدن دیلمز اولدم ؛ ایصسزلقدن بوکالدم .
شیمدنصکره نرده اولسهم ، بنم ایچون مزاردر !
نرده اولوم پنجه‌سندن قورتوله‌جق یرواردر ؟
باق بن آرتق برصارارمش ، برقورومش پیراغم .
روزکار بنی صاووروبرسه بوراسیدر طوپراغم .
بورده راحت اولمك ایچون ، اونلره آغلادم ؛
پنجه جاندن آیری دوشدم قاره یامه باغلادم .
آرسلان کبی اوچ اوغلمی قربان ایتدم اونمرنده .
چیفتی صاندم ؛ أوی ، بارقی ویران ایتدم اوغرنده .
آلتمش سنه اولدی بلکه بن بوکویدن چیقمادم .
اورمانلردن ، دره‌لردن ، قوشلرندن بیقمادم .
اوغل ! آرزوم بودر بنم : بورده اولمك ایستیم !
یاد ایلارده نیلرم ؟ . . .

رضا توفیق

آنادولویی کوردم

بعضاً یوردلرندن آیریلوب اوزاق دیارلره کیدن صیرتلری طوربالی ، الدی عصانی ، یوره‌کلری دوکومللی انسانلره قاریشه‌رق ؛ بعضاً ، سه‌یره‌ك اوزون کیرپیکلی قاره کوزلرینه طوپلانمش ده‌رین دردلری هورکوجلرندن فضله کوزه چارپان آغیر دوه قافله‌لریله

برلشه‌رك ؛ بعضاً ده ، یوکلرندن قورتولنجه بویونلرنده‌کی جینغراقلرك ولوله‌سی ایچنده یوللره یاتوب پرر اوفاق توز بولوتی آراسنده اساطیر الهلری کبی یاری کورونمز اولان قاغوسز مرکب سوروللرینه قاتیله‌رق یورغون ، یاشلی آتلر ، بایسز ، ابتدائی آرابه‌لر اوزرنده آنادولیدن کچدم ؛ آیاقلری طوتماز اولمش کوپرولر ، اولوقلری صوسز قالمش چشمه‌لر ، طوپراقلری که‌رپیچ کسمش تارلالر آشدم ؛ آنادولویی قابمده آیرلدیغم یرك سوکیسی ، کوزمده یارینك اندیشه‌سی ، بویله چوراقلی ، غریبلکی ، کیمسه‌سزلکی یوره‌کمی یاقان یوللرده کونلرجه دولاشدم ؛ آنادولو یوللرینی هپ بویله حزین ، خالی ، فقط قائمه صیجاق ، سویملی کوردم .

باجالرنده لیلکار ، قووقلرنده بایقوشلر سسلنمشن ، بیقیق قاپولرنده قدید کوپکلر بکله‌شن خانلرده دیوارلره یازیلی تاریخلری ، خاطره‌لری ، دستانلری تازه مشین قوغان هکبه‌لر آراسنده ، خشخاش یاغی دولو طوپراق قندیللرك ایسلری ایچنده اوقودم ؛ هردفعه‌سنده بوساده ، یانیق کتابه‌لردن اوفاق‌اوفاق ، قیویلجیملر کی دوشرکن سونن حزن داملەلرینك یوره‌کمه دوکولدیکنی دویدم . پنجره‌اوکنده دوروب قیشین اوزاقلرده قار فیرطنه‌لریله هم آواز ، هایقیران آچ چاقالری ؛ بهارده داغلردن دوکون صولرك کورولتوسی اوستنده‌ذوقی ، فریادمی‌اولدیغی اکلاشیلامایان برسسله باغریشان‌قوربغه‌لری ؛ یازین حوراق قیرلرك‌یانمش آغاجلری تپه‌سنده نشیده‌لرسویله‌ین قیدسز بوجکلری دیکله‌دم ؛ طاوان‌تخته‌لرندن باشلرینی اوزاتوب ضعیف کوزلریله‌یولجیلری سه‌چمکه چالیشان یاراصه‌لرك قانادلری آلتنده اوهامی رؤیالرله‌اویودم ؛ قورتلر ، قوشلر مسکنی اولان آنادولوخانلرینی بویله ، غریب ، خشین ، فقط یوره‌کمه یاقین کوردم .

سروسز ، کتابه‌سز مزارلقلردن کچرك آغاجسز ، کولکه‌سز ، طوپراق کویلره اوغرادم ؛ باتاقلقلرده سرینله‌ن ماندالر ، چرکابلراوستنده غدالانان اورده‌کارله برلکده یه‌یوین کویلی چوجوقلرینی ؛ اوچ اتکلی ، داریلکلی کویلی قیزلرینی ؛ غیجیردیلی قاغنیلر آردنده تورکو چاغره‌رق اونر ، بکرمیشر کون یول کیدن کوزلری المسز ، قلبلری هوس‌سز کوی کنجلرینی ؛ مسجدك دیوارلرینه صیرتلرینی دایایه‌رق پری حکایه‌لری آکلاتان ، اسرارلی سسلرله ماضی‌یی آنان ـ اللرنده کیراز چوبوقلر ، کوکسلرنده آلاجه قیللر ـ چومه‌لمش کوی اختیارلرینی طانیدم ؛ آنادولو کویلرینی بویله ، کندی ایشلرنده منزوی ، فقط ممنون کوردم .

قاچ شکلی ، ایری صدالی ساعت قولهلری اطرفه صیغیمش قصبهلرده اذانلر ، تجیلر دیکه بر قولاقلریته تکیه ردن یوکسه لن ذکر و آیین ، مدرسه لردن کلن قرآن صدالری ، عبادتلی رمضان کیجه لری کچیرده . اوزرنده شیشکین قارلر دولاسان بولانیق ، رده ، تارکیه ایچن ایشسزلر آراسنه قاتیلدم ؛ یانیق رنکلی ، ایچی دیشلی قبطی قیزلرینک ایدیجی اویونلرینی آکلاتان دلی قانلیلری دیکه دم ... امثالسز براشتها ایله اودونلر ، اورمانلر یوتان کنیش اوجاقلر قارشیسنده جانمش دردلریله باش باشه حزیر باشادم . کاه پیکنری اوزرینه باغداش اورمش فندی یمنلی ، صاقال کناری حاجیبردن ، حافظلردن آلیش ویریش ایدرك ، کاه مرصلو قسز چشمه باشلرنده طوغ نیر بیقایان مشغول قادینلردن پول صورارق کاه سیاه عظمتلی ، جهانکیر وزیر دامه چاووشلرینك سلامنی آلهرق سوققری دولاشدم ؛ آنادولو قصبه للردن محفوظ ، طالعلرینه حیران بر خلق ایله دلب دولو ، مغرور ، مس

آنادولو بك لرینی یوزه صارقان متواضع سکودلرله قامتلری کوکلری دملك ایسه ین مغرور پاواقلری آلتنده ، صو نده کهکیلکلر بیقانان ، کنارلرنده طوشانلر اویاشان یشوش ، نغمه لی دره ایچلری و دره ؛ بوزاره یابانی کلر ، آشیسز ایکدملر آراسندن آشفته ادالریله قیوریله قیوریله دولاشان کوکلکلی ، رایحه لی یوللردن ایبلیر . شربت طادلی پیکارده واریلیر . آغاجلره کومولو ایپسز دکرمنلرك باشنده سارلی خرقلردن طوپلانه رق کلن رنکسز صولر یردن بره صابون کوپوکی بیاضلغیله اولوغه چارپار ، چالهالانیر ، طاشلر ، دامك اوزرینه جرجیوه سی صودن ، طاشلری کیر بوکدن یشه تش ، هر زمان دهکیشن بر پاریلتی تاج قوپار : طیشاریده صویك صوصدیریجی کورلتوسی ، یجرید ، طاشلرك اویقو ویرن سسی واردر . بغدای چوواللری اوزرنده ، قویتو وقاراتی یاشاقلر ، سمیز کوکرجینلر تنبل تنبل دولاشیرکن قاپونك اوکنده ماوی وکدن بر قادین ، دولان کوزلری وفروب ایدن آیدن بر قیزیل رنك آلمش تنلریله کوچك قیزلر بکه شیر . صیره صیره دکرمنلرك دوندیکی آنادولونك بوصولاق دره ایچلرینی مینا کاری بر آلتون تپسی کبی هرزمان یشیل ، مجلا ورنکارنك کوردم .

أی بویوك ایرماق ، آنادولونك شرفی ، شهرتی ، بایراغی اولان قیزیل ایرماق ! سنك منظرهك ایسه بکا ائما هیتلی کوروندی ، اووالره اینوب یاتاغنه صغه مایان برفقر وهوسله-

اطرافه یایلدیغك زمان، یالچین قایالی داغلر آراسنه صیقیشوب کردابلر یاپه‌رق کوپوردیکك یرلرده‌ده قارشیکده رداملمه صو کبی ناجیز قالدیغمی حس ایتدم . بنی سکا ، استانبولك بو آوارد اوغلنی آنادولونك بو نامدار ایرماغنه باغلایان نه‌در ؟ دامارلرمده کزن قانده قیزیل صولرکدن بر ماده‌می وار ؟ اجدادملمه قارشیلاشمش کبی منظرهٔ بکا حرمتلر ، حیرتلر ویرییور ؛ آکلایورم که ده‌لره زنده آتلر اوستنده کیم بیلیر قاچ دفعه صولریکی ازدرکبی یاره‌رق چکمشلر ، ساحللرکده قاچ دفعه آتش یاقوب کیجه‌له‌یه‌رك قاوقلی باشلرینك کولکه‌لریله اطرافه ، سسنك کبی ، هیبتلر ، خشیتلر ویرمشلردر . . . ن مجالسز آتم ، یورغون باشمله کناریکه هرکلیشده حیران قالدم .

... غریبلکی ، سسسزلکی ، کیمسه‌سزلکی یوره‌کمی یاقان یوللردن آنادولویی بویله قلبمده آلدیغم یرك سوکیسی ، کوزلرمده یارینك اندیشه‌سی ، آواره برحالده دولاشدم ؛ آنادولویی بویله آدیم آدیم ، اوزون اوزون کندی مالم کبی کوردم .

آنادولویی بیله بیله ، طانیه طانیه ، اویله سودم .

رفیق خالد

ملت شعر قیسی

چیکنتدی ، یتر ، وار اغمز جهل ایله قهره ؛
دوغراندی مبارك وطنك باغری سیسسز .
برلکده بوکون بونالیز دردینه چاره ؛
جان قارده‌شی ، قان قارده‌شی ، شان قارده‌شی‌یز بز .

ملت یولیدر ، حق یولیدر طوتدیغمز یول ؛
أی حق ، یاشا ، أی سوکیلی ملت ، یاشا ... وار اول !

کل قارده‌شم ، آنیمك سکا محتاج ؛ اوکا قوشمق ...
قوشمق اوکا ، قورتارمق اونی بختی وظیفه‌ك .

قارشیکده کوکس باغرآچیق ، ئولکون یاتیور باق ؛
اونمز یاشامقدنسه برابر ئولوش اهون !

هرآن اوکوزل سینه‌یی خنجرله‌یور اللر ؛
امدادینه قوشمازسه‌ق اکر محوی مقرر .

ظلمك طوپی وار ، کله‌سی وار ، قلعه‌سی وارسه ،
حقك‌ده بوکولمز قولی ، دونمز یوزی واردر ؛
کوز یومما کونشدن ، نه‌قدر نوری قارارسه
سونمز ابدی ، هرکیجه‌نك کوندوزی واردر .

ملت یولیدر ، حق یولیدر طوتدیغمز یول ؛
ای حق ، یاشا ، ای سوکیلی ملت ، یاشا . . . وار اول ؛

وقتیله باباك کیمسه‌یه منت‌می ایدردی ؟
یوق ، قالمادی حاشا سکا ذلت پدرکدن .
دنیاده شرفدر یاشاتان ملتی ، فردی ؛
سیلکین ، شو مذلت توزی اوجسون اوزرکدن .

انسانلغی پامال ایدن آلچاقلغی بیق ، أز ؛
بالله یاشامق یرده‌سورر کلنمکه ده‌کمز .

حقسزلغك انواعنی کوردك . . . بومی قانون ؟
الك غملی سفالتلره دوشدك . . . بومی دولت ؟
دولتسه‌ده ، قانونسه‌ده ، آرتق یتر اولسون ؛
آرتق یتر اولسون بودنی ظلم وجهالت . . .

ملت یولیدر ، حق یولیدر طوتدیغمز یول ؛
أی حق ، یاشا ، أی سوکیلی ملت ، یاشا . . . وار اول !

توفیق فکرت

مذلت : آلچاقلق ، عادیلك . مذلت : حقیر ، عادی ، آلچاق اولمق .

بايرام صباحى

كوچوك مسجدك آچيق پنجره‌لرندن كيرن كونشسز بر بايرام صباحنك نورانيت اخرويه‌سى ايچنده قنديللرك تيتره‌ك ضيالرى بوتون بوتون صوليوردى . بوكوچوك، ساده آشيان قدسيتى بكله‌يوركى كورونن يوصونلى مزار طاشلرى وقورومائل نظرلريله مسجدك داخلنى سير ايدييور ؛ سرين بر نسيم ، نمناك مزارلغك طوپراق قوقولرينى ، صارماشيق حيشيلتيلرينى ايچرى به دولدوريوردى .

شيمدى نماز بيتمشدى ؛ برسعى مخرمك تحت تأثيرنده بوزولان خشين وچاليشقان آللرله بو مجبوريت حياتيه‌دن مصون قالمش نرم و نازك ، كبار آللر عين حضور علوى به مرفوع ؛ يامالى خرقه‌لرله يكى ، معطر لباسلر آلتنده چاربان قابلر ، شرائط حياتيه‌نك بربرندن اوزاقلاشديردينى بوصنوف اجتماعيه‌افرادى بوراده عين حس استعاذه والتجا ايله مربوط ، عين منبع آماله متوجه ؛ دعا باشلايوردى .

زمين تضرعده سوروننن شوپرعجزوالم بشريت حقيرنك دردلى قلبلرندن يوكسه‌ان آرزوى تسليت، حرارتلى سينه‌لرندن قوپان آواز؛ استمداد كوچوجك مسجده صيغه‌مايه‌رق ده‌رين برنالش صميمى ايله اطرافى ايكله‌تيوردى .

بوتسلى ويرن حسبحاللر بيتديكى، بوتون قلبلر، يكى براميدايله قوت بوله‌رق برسكون احترامكارانه آراسنده عودت باشلادينى زمان برسس، مؤذنك سسى، عائله‌لرينه قاووشمق، اولادلرينى اوپمك آرزوسيله استعجال ايدن پدرلره اليم برفلاكت حكايه ايدييور، اوكيجه‌وفات ايدن ايكى چوجوق والده‌سى فقير بردول قادينله‌ميداندە قالان جنازه‌سى ، بومسعودبايرام صباحنده بوتون چوجوقلر كولركن آرتق سسلرينه جواب ويرمه‌ين آننه‌لرينك صوئوق نعشى اطرافنده آغلاشان ايكى يتيمك تسليه‌سى ايچون طلب عاطفت أيله‌يوردى .

بيليوردم ، بوتون محله بيليوردى ؛ بوسنه‌لردن برى بوتون راحتنى ، عزت نفسنى ايكى چوجوغنك سعادتى ايچون فدا ايدن بيكس برزواللى دول قادين ايدى . وايشته اك نهايت اوسوكيلى چوجوقلره حس ايتديرمك ايسته‌مه‌ديكى سفالتك قربانى اولەرق ، عليل بريوك حيوانى كبى آرتق دايانه‌مايه‌رق بار حياتى التنده ازيلش، احتمال كه سبب موتى اولان طاقتكداز فدا كارلقلر سايه‌سنده تدارك ايتديكى جيجيلى اتوابلرى ياورولرينك آرقه‌سنده بركون بيله كورمكه وقت بولامادن بويله ميداندە ايكى يتيم براقه‌رق ترك حيات ايتمشدى.

هیهات ، روحی بیلمز . . سزبوءیوبتك حیاتکزده نه بویوك بوشلق آچدیغنی
صوکره حس بدرکز . . سك سوه سوه استراك ایتدیکی اعانه ایله سزه آله‌جقلری
شکرلری بیه‌رك احما کا و لا . تابوتی اطرافنده اوینا شه‌رق بوکون کوله‌جك، مسعود
اوله‌جقسکز. فقط صوکر . ب ده سفالت حیاتیه‌یی حس ایتمك ایچون بوتون دنیایی
اوتونه‌جق قدر سودیککز . لاق نظرلر ، یاخود بایغین ماوی کوزلر سزی برکون
بردن بره یتیم براقدیغی زمان . سزی بویله آووتمایه‌جقسکز . آغوشنه تیلوب ده
آلام حیاتی آعلامق ایچون . لداتمایان برسینه آرادیغکز وقت ، ایشته او وقت
نه‌قدر بیکس ، نه‌قدر یالـ . کزی حس ایده‌جکسکز . . .

حسین جاهد

آشیان : یووا . قفـ . ، یمی اوله . نسیم : خفیف روزکار . نوم :
یوموشاق . مخرب : تخر . ع : یوکسه‌لمش . استعاذه : صیغینمق . نالش :
ایکله‌ییش . بار : یوك .

غروب

افقده کونك بوینی بوکولدی ؛
سیمدی استانبول صولغون برکلدی . .
اوکسور قلبمه برپارچه دوکول ،
صه لغون کل ! صولغون کل !

لوردل مرمره منکشه‌لندك !
داها بر ساعت اوکچه پك شندك ؛
بهاردك ؛ کلشندك !.
ای کوزهل استانبول ،
ای شعرك یوواسی . . کول ، نشئه بول ! .

علی جانب

پنجره‌دن

آرتق داغلر، صیرتلرنده‌کی کورکلری آمدیلر؛ فقط هنوز صباحلری سرینجه اولدیغی ایچون اوموزلرینه سیسلردن برر آتنی آلیورلر. شیمدی روزکارلرده قورو آغاج دهلیزلرنده ده‌لی کبی اوقدر قوشیاور! نباتاتك قارناوالی مطلقا ایلك بهارده. هرسافك اوزرنده رنکلی وکوزه‌ل قوقولی ایپکلردن اوفاجق ماسکه‌لر قیپیردایور. ارغوانلرك، آقاسیالرك دالارنده کاغد فانارجکلره بکزر صابیسز چیچکلر آصلی. نه‌قدر سوینج، نه‌قدر نشئه یارب! . . . هم هرطرف بویله! هله بوجکلر حداً کورولهجك شیٔ! بویوك بر جواهرجی دکانینك جامکانی جانلانه‌رق بورایه کلمش کبی! لیمیسی قانادلی بر زمرد کوبه، کیمیسی اوچان بر یاقوت داملاسی. هپسی‌ده طاقم طاقم چیچکلره قوشویورلر. چیچکلرك تویجلری ایچنده‌ده صانکه بر کوچوك میکده وار. بوجکلر اورادە ایپك قدحلر ایچنده مسکر برشیٔ بولوب ایچیورلر. صوکره سرخوش، مست لایعقل صاغه صوله باش اوره‌رق مترنم زیقزاقلر چیزییورلر وهواده برترانه شبکه‌سی اورولیور! یا قوشلر؟ دوغروسی اونلرده اولور شیٔ دکل؛ کویا هپسی‌ده بویوك بر قونسره حاضرلانیورمش کبی آغاجلرك دالارینه طوپلانیورلر؛ بر قسمی دیکرینه یکی شرقیلر کچیور، دیکر طاقمی سازلرینی آقورد ایتمکله مشغول!

دون کندی کندیمه کزییوردم؛ بردن بره بیلمم نه‌دن بر روزکار کلیویردی؛ بوتون چیچکلی یاپراقلردن یرلره رنکلی قیوبالجیملر یاغدیغنی کوردم. کویا آغاجلر یوزمزه قونفه‌تی آتیورلر: بوشاقه‌جی روزکارلر، دالاری غیجیقلادیجه بوتون یاشنی باشنی آلمش قاواقلر، اخلامورلر بیله کولمکدن قاتیلیورمش کبی اکیلیور، بوکولیور، برینه کیریور؛ کولمکلرك یشیللکلره سردیکی اهراملری بش‌دقیقه بریرده دوردورمق قابل‌دکل؛ چونکه روزکاری کورور کورمز اونلرده اوچوشه‌ورلر! تکمیل چیچکلر شطارت ایچنده.. لیلاقلر برر قندیل‌که ایشیقلری هپ کوزه‌ل قوقو! بانجه‌رده نافله قافله منکشه، زرین، فولیادها آدینی، صانکی بیلمه‌دیکم برچوق ازهار، بونلردن بعضیسی پارماقلقلره صاریله‌رق یوتون کلن کچنه باشلرینی صالالیور، سلام ویریییورلر!

شیمدیدن صوکره‌سولی اختیارلری هیچ عیبلامایه‌جغم، بوصباح بانجه‌ده‌کی بوروشوق یوزلی آقاسیایه باقدمده حیرت ایدم؛ اونه‌سوس یارب! هردالده صالقیم صالقیم تازه‌لك صالالنیور! فقط بوقدر حاضرلقدن صوکره یاز، نه‌یه تازه‌لنوب‌ده چابوجاق کلمیور بیلمم که!.

فاضل احمد

قارناوال: اسکی رومالیلر وغولوالرزمانندن خرستیانلغه‌ده کچن، قیافتی، چهره‌یی اکثریا رنکلی، عجائب شکللرله ده کیشدیرمك ایجاب ایدن شنلکلر. [بویازیده چیچکلرك، آغاجلرك بیك دورلو رنك ایچنده کورونن بهار زمانی قارناواله بکزه‌تیلمشدر.]

ماسکه: یوزه طاقیلان یاپمه چهره شکلی. میکده: میخانه. مسکر [میمك ضمی، کافك کسریله] سرخوش ایدن. مست لایعقل: عقلسز، دوشونمه قدرتندن محروم قالان سرخوش. شبکه: آغ. [پك چوق تللرك، اصولی دائره‌سنده، کرفت، ایلکلی شکللر آلمه‌سیله یاپیلیر؛ بوجکلر، ایپلکی مختلف استقامتلی بر قماش دوقویان مکیکلر کبی کیدوب کله‌رك اوتوشیور؛ «ترانه شبکه‌سی» ترکیب اضافیسی بوحالی، بو منظره‌یی آکلاتمق ایچون یازلمشدر.] قونفه‌تی: اوته کینك بریکینك باشنه، اکلنجه ایچون سرپیلن اوفاجق کاغد پارچه‌لری.

آقینجی

بیك آتلی آقینلرده چوجوقلر کبی شندك؛
بیك آتلی اوکون دیو کبی بر اردوبی یندك!
آق طوغه‌لی بکلربکی هایقیردی: ایلرله!
بر یاز کونی کچدك طونه‌دن قافله‌لرله...
شیمشك کبی بر سمته آتیلدق یدی قولدن،
شیمشك کبی تورك آتلرینك کچدیکی یولدن.
بر کون دولو دیزکین بوشانان آتلریمزله،
بردن یدی قات عرشه قانادلاندق اوحیزله...

جنتده بوکون کللری آچمش کورورزده،
حالا او قیزیل خاطره تیتره‌ر کوزمزده!..
بیك آتلی آقینلرده چوجوقلر کبی شندك؛
بیك آتلی او کون دیو کبی بر اردوبی یندك!.

یحیی کمال

اویونجاقجی عفان افندی

چوجوقلغمزده بر اویونجاقجی عفان افندی واردی . دکانی أوینك آلتنده ایدی . فقط اویلهدار بر دکان که عفان افندی اوتهبری ویرمك ایچون تومسکندن آیاغه قالقدیغی زمان سکهسی طاوانه آصیلی ایوب بشیکلرینه ، قاین آنا ظیریلتیلرینه دهکردی . اساساً یرندن پكده آز قیمیلداردیدیا ! بیاض آنقره کچیسی پوستکیسنك اوستنده مذهب ثلث بر « الکاسب حبیب الله » لوحهسیله تعلیق بر « یا حضرت مولانا » خطابنك اوکنده باغداش اوطوروردی .

آخرتلکلر ، اوشاقلر دارچین ، زنجفیل ، قرانفیل ، هندستان جوزی کبی بهاراتله عائداوتهبری ایستهدیلرمی حیدریهسنك کوکسنی قاووشدورور . بم بیاض صاقالریله بیقلرینك آرهسندن دوداقلرینه لیلك غاغاسی کبی صارقان بیاض بورنته طاقیلی کوزلکی آلتنه قالدیرر :

— «شو ایکنجی قوطویی چکیویر اولاد ! شو بشنجی قوطو ؛باق ، اوست رافده، سکا زحمت ، اوزاتیویر ! » دیردی .

ترازیسی، پاره چکمجهسی، دیویدی، مثنویسی یانی باشنده ایدی . یمکنی کوچوجك بر سینیده اوکنه کتیررلردی . اوفاجق مانغالی یاز قیش یانندن اکسیلمزدی . قهوهسنی کندی أیله پیشیرردی .

یافتهلرینك یازیسی سیلنمش بش اون اسمر بهارات قوطوسیله ، بش اون دانه کوك قاوانوزی، یکرمی اوتوز دانه چنغراقلی تنکه دودوکله، سکز اوندانه طوپراق قومباراه طاوانه آصیلی دورت بش ایوب صالنجاغیله، بش آلتی قاین آنا ظیریلتیسی ، بش آلتیده قورصاقدودوك، اویونجاقجیعفان افندینك بوتون سرمایهسی ایدی. اویلهطاش ببکدی ، قورشون عسکردی ، زیللی چنکیدی ، دودوکلی لاستیك کوپکدی فلان صاتمازدی . غایت مسلماندی. صورت نامنه برقهکوز بولوندوروردی . اوده ، ظن ایدهرم، قهکوز یزده تعامل اولدیغی ایچون محذورسز کورولوردی . شرقك نسلاره نشئه ویرن مضحك قهرمانی، جامکانده صارقار؛ هرکون آقشامهقدر قهوجه احمد مزارلغنه کتیریلن تابوتلری، خرمنافه تعلیمه چیقان عسکرلری ، حیدر پاشا ایله اسکدار آرهسنده ایشهین آرابهلری سیر ایدهردی .

اویونجاقجی عفان افندینك تجارتده عجله‌سی یوقدی : صباحلین دکانی ایکیده آچار، أوکله‌ین‌قاپار، ایکندی‌یه دوغرو‌ینه آچار، نمازوقتی قاپونك جنکانی تکرار ایلیشدیررردی. هرقاپوسنی آچیشده بش آلتی چوجوق بردن ایچری‌یه دالار، دکانه سیغن بهارات‌قوقولری بچنده اوچورتمه کاغدی سچرلر، چیریش ایسته‌رلردی. آقشامه دوغرو آلیش وبریش سیره‌کله‌شیردی ؛ چونکه بابالری أوه‌دونن چوجوقلر قورقودن دیشاری‌یه چیقامازلردی. یالکز سلیمیه‌دن نوح قویوسنه کیدن طابورلردن بر ایکی‌چوجوق، بوابی قاندیرابیلیرسه بر لحظه کیرر، ایکده، حب‌اللذیذ، آمریقان فیستیقی، ساقیز کبی شیئلر آلیردی.

اویونجاقجی عفان افندینك دکانی بعض آقشاملر خصوصی برقهوه‌خانه‌کبی اولوردی. أوینه‌کلنجه صویونوب دوکونن قلم‌افندیلری شام‌خرقه‌لریله، اطفائیه ضابطلری منتاللرینك اوستنه عونیه‌لرینی چکرك برر ایکیشر طویلانیرلردی. اوراده قهوه‌لر ایچیلیر، صحبتلر ایدیلیردی. حتی‌عفان افندیدن مثنوی دیکله‌ین مولوی‌محبی قومشولر بیله واردی. بابالری یانلرینه چوجوقلرینی‌ده آلمشلرسه عفان افندینك ألنی اوبدورورلر. اوده اوپولن ألنی کیشنیش شکری شیشه‌سنه اوزاتوب بر آووچ هدیه ویریردی.

محله‌ده چوق حرمت واعتبار صاحبی اولان عفان افندینك، خاطرینه کلیور، ایکی عادتی چوجوقلر ایچون چوق فنا ایدی. بری چشیدی آز وبیچیملری اسکیدی. أولکی نسلاری آووتابیان بواویونجاقلر زمانه‌نك چوجوقلرینه آز وبسیط کلیردی. اوته‌کی‌ده ویره‌سی‌یه هیچ مال ویرمزدی !

چوجوقلر «اویونجاقجی عمجه، آنه‌م مسافرلکده، شمدیجك دونسون کتیریرم ؟» دییه اون پاره‌لق پستیل ایسته‌سه‌لر،

— «اوغلم ماشاءالله اوقوما یازما بیلیورسك. باق نه‌دیمش، اوقوا» دییه ایچ قاپوی کوسته‌ریردی.

او، بوکون پشین، یارین ویره‌سی‌یه، وعدینی کورن چوجوق بوینی بوکر : «بن باطاقچی ده‌کلم، اویونجاقجی عمجه، آنه‌م دونسون والله شیمدیجك کتیررردم ! » دیر، بورنی چکه چکه کیده‌ردی.

فقط بر دفعه حایلازلردن بری :

— «نه‌ه سن‌ده آرتق چوق اولدك ! جانك ایسته‌رسه ویر. بن صانکه لیغوردن آلامازمیشم! اوجوزده‌ویریور؛ ویره‌سی‌یه‌ده ویریور؛ مالی‌ده‌أبی، افندی‌بابا» دیدی.

اوچلبی آدم بوحرأتدن براوفکه‌لنسین ! .. مانغالك کنارنده‌کی جزوه‌یی ده‌ویره‌رك طاوانده‌کی بشیك هونکنی صاللایه‌رق تومسکندن آتلادی .

— «کیت یومورجاق، سن‌ده اوندن آل؛ باشمی آغریتمه !» دیه‌یه اوزرینه یورودی.

چوجوق، قورقوسندن پاپوچلرینی یولده بیراقمش، مزارلرك آره‌سنه‌قدر قوشمشدی. عفان افندی‌ده نفس‌نفسه یرینه چیقوب باغداشنی قوردی .

یکی محله‌دن بر آیدر بورایه کلن قیصریلی لیغور، بوقدر آز مدتده بویله قوتلی یر طوته‌جقمیدی ؟ سلطان سلیم، بومحله‌یی قورارکن عفان افندینك باباسی طرفندن آچیلان بویله براسکی دکانی بر کوتو لیغور کوکندن صارصه‌جقمیدی ؟ مشتریلری کیت کیده سیره‌لدی .

زیرا لیغورك چشیدلری چوقدی ؛ طاش بیکلر ، پیانولر ، مانطار آتان تفنکلر ، تراموایلر، قورنجه‌یوروین کوپکلر ، آغاچ قومباره‌لر ، چیقارتمالریکی، جلالی جامکانلرینی ظریف‌شکللریله سوسله‌ر، چوجوقلری‌ایمرندیررردی. صوکره بوتون بوشیئلری ویره‌سی‌یه آلمق‌ده ممکندی. کوچوك جراقلرچوجوقلری قاندیرر، آنالرینك باشنه مسلط ایدردی. یوقاریده قادین مسافرلر وارکن چوجوقلر مرديون طرابزونلرینه آصیلیرلر: « آننه‌جکم ایسته‌زم ، هایدی، لیغوردن طوپ آلاجغم » دیه ویزلانیردی. قادینلر، اوتانه‌رق اودادن دیشاری‌یه اوغرارلر ، مسافر دویماسین دیه یاواش سسله : « آقشام بابانك کلیر ألبت . بن‌سکا کوسته‌ریم . بویکی یرلر أورته‌سیجه ! هایدی دفع‌اول . نه‌ایسترسه‌ك آل » دیه صاوارلردی . صوکره هرأوده عطار لیغورك دعواسی سورولوردی . بریرینه ایکی اوچ یازدیغنه ، اونلق چیقولانه‌لری یکرمی پاره‌یه صاتدیغنه همان‌هرکس قانمدی. بویوکلرلیغوره « آرتق ویره‌سی‌یه ویرمه‌یه‌جکسك ، صوکره طانیمایز! » دیه‌تنبیه ایتدیلر . لیغور « باش اوستنه! » دیر چراقلره دونر « دویدیکز آ ، پاره‌سز زرنیق دخی ویرمه‌یه‌جکسکز . غوزیکزی پاتلاتیرم » دیه چیقیشیردی . آرادن برایکی کون کچوب بو سوزلر اسکیدیمی لیغور ینه اصولنجه کیمردی . ایکی اوچ آی ایچنده او آوورد ایدن بکلردن ایغوره اوته بری رهن بیراقمادق کیمسه قالمادی . حتی دوللرك اوچی دوردی معاش بیله قیردیردیلر . لیغور، عطار دکانینك قارشیسنه برده بقال دکانی آچدی .

لیغورك بومحله‌یه زهرلی براوروبجك آغی قوردیغنی ، قرق‌بیلاق مشتریلری سینك یوغارکی أمدیکنی اویونجاقچی عفان‌افندی بیلیردی. فقط‌وقاری رقینك علیهنه طاشیماسنه،

احباب کبی قونوشدیغی آدملری کندندن آیلش ویریشه قیشقیرتماسنه مانعدی . هرشیئی اونلرك انصافنه حواله ایدییوردی. هم بیلیوردی که لیغور کبی آدم قاندیره‌مایه‌جق ، فائضله پاره ایشله‌ته‌مه‌یه‌جکدی .

برقاچ آی ایچنده بوتون کار وکسبی قایغوسز ابراهیم بابا ایله قره‌جه احمد سلطانی زیارته کیدن قادینلره وقوتمش ، اوفله‌تمش آداق مومللری صاتمغه منحصر قالدی. کونش اوزون مدت یرلرینی‌ده کیشدیرمه‌ین قره کوزلرك رنکلرینی صولدورمش، مقوا وجودلرینی کوتروم انسان عضولری کبی قیویرمغه باشلامشدی .

عفان‌افندی اوسنه‌نك برات‌قندیلنده دکانندن اوکنه‌صوك دفعه اوله‌رق سبیل‌فوچیلری دیزدی . دوغانجیلره صره سیرینه کیدنلره قالایلی کوچوك مشربه‌لرده صو داغیتدی . اوکون نه‌قدر دوشونجه‌لیدی ؟ سیماسنه صوك دملرینك آجیقلی بزکینلکی چوکمشدی . زیرا بر کیجه اول ، حیدرپاشاده قفانی توتسوله‌ین عیاش اسحق بك قاپوسنك اوکندن کچرکن :

— «سن‌ینه باشکه الکاسب حبیب‌الاهی صرده آلتنده پینکله ، نه‌می ؟ باق باقه‌لم لافله پینیر کیسی یورورمی ؟ اوچ کونلك قوتمش لیغور، اوجاغکه ایچیر دیکدی . سکا کلاهی تمام شمدی کیدردی ! » دییه باغیرمشدی .

* * *

ایکی کون صوکره سلطان حمیدك ولادت دونمانی واردی . کیجه‌سی محله‌نك فقیر واوکسوز چوجوقلری قیشله‌بوینده سنت ایدیله‌جکدی. قرمزی‌طاسلی اطفائیه موزیقه‌سی دفعه‌دالریله سوسلی چارداغك ایچنده آلافرانغه برهوا چالارکن صرتنده‌زنبیل ، براختیار مولوینك صوپاسنه دایانه دایانه چادیردن ایچری کیردیکی کورولدی. «سلام‌علیکم» دیدی. قادینلر، ارککلر فنارلرك ایشیغنده‌اویونجاقچی عفان‌افندی‌یی‌طانیدیلر. زنبیلی برقاریولانك آیاق اوجنه‌قویدی. ایچندن قره کوزلر، قاپسول طابانجه‌لری، آبینه‌لی یالدیزلی‌ایوب بشیکلری، قورصاق دودوکلر چیقاردی: « ماشاءالله، ماشاءالله قورده‌لا باغلادیلرمی؟ نه‌یاپام قارنیجه قدرنجه! بونلرده سزه‌عفان ددەدن یادکاراولسون اولادلر؟» دییه دکانندك‌صوك‌سرمایه‌سنی سنت‌چوجوقلرینه داغیتدی. آتلی ترامواپلره، پیانولرله‌اویناپان‌چوجوقلر، عفان افندینك اویونجاقلرینی شویله بر کناره قویدیلر . قادینلر : «الله راضی اولسون ، الله نه‌دیلکك

وارسه‌یرینه کتیرسین !» دییه‌دعا ایدییوردی. عقل ادی: « یزدی زلو کچدی؛ نصیب بوقدرمش ! » دیدی .

صوکره ینه بوش زنبیلنی اوموزینه ووردی . « انوالله اولادلر ! » دییه آی کوکسنه یاصه‌رق قارا کلفلره قاریشدی .

روشن اشرف

مسلمان دیاری قارشیسنده

بشرکه قوتی بخش ایتمه‌یور هنوز حقه ،
نه‌چاره وار اونی قوتله آلمه‌دن باشقه ؟
زبونمیسك ؟ یالکز آغلامق سنك حقك ! .
اُوت ، بوساحهٔ جوشك ، بوجوش اذواقك
ایچنده بن ، یالکز بن زواللی کولمه‌یورم . .
اوطورمش آغلایورم ، آغلاسه‌مده معذورم :
وطن جدا کبی‌یم جدیمك دیارنده !
نه‌طوپراغنده شو یوردك ، نه‌جویبارنده
بر آشنا سسی ، یاخود بر آشنا ایزی وار :
صدامه بکله‌دیکم عکسی ویرمه‌یور اووالر .
بیله‌یدم ای قوجه شرق ، ای جهان دورادر ،
سنك نره‌کده‌کی اولادیکك نصیبی حضور .
باشك بلالره کیرمش ؛ الك ، قولك پامال ؛
ایچکدن اسدیمی برکون هوای استقلال ؟
کورورمی‌یم دییه قارشیسنده مسلمان یوردی ،
بوتون دیارنی کزدم آیاقلرم دوردی . .
یاماجی سلری کلدکجه رهکذارمدن ،

هپ انکسار امل طاشدی روح وارمدن :
وطن جدا اولدیم سینه‌سنده اسلامك ؟
بو یوقمی ؟ ك آجی بر انتقامی ایامك !
بنم ایلرلەدی عمرم ، دوشك قولم قانادم ؛
بو انتقامی چالیشسین‌ده آتین اولادم ! .

محمد عاکف

آننەمه

قبریکی اون سنه‌ده آنجق ایکی دفعه زیارت ایده‌بیلدم . حسسزلکه ، وفاسزلغه پك بکزه‌ین بوکناهی اونوتدیرمق و عفو اتدیرمك ایچون شیمدی سکا اویله بر مزار انشا ایدییورم که وطن محبتی فضائل بشریه‌دن معدود اولدقجه و وجدانلرك حریم صمیمندن یوکسه‌لن اینلر ، انسانیتك قلبنده جای قبول وجای تحسس بولدقجه طواف اولنه‌جق . .

اعتراف ایدرم که بن بودردلرمی کاغد اوستنه دوکدیکم کونلر سنی دکل ، سندن داها بویوك . . . قیصقانمایه‌جکی وممنون اولەجکی بیلدیکم ایچون سویله‌یورم آننه ! . . سندن داها معزز والده اولان وطنمی دوشونیوردم ومنحصراً اونی دوشوندم . سن ، کوزلرمك منابع سرشکیله قلممك مداد فریادی قورودقدن صوکره خاطرمه کله‌بیلدك .

اون سنه اول جسمکی بویوك آداتك ـ ماتمله استهزا ایده‌جك درجه‌ده شوخ‌وشائق اولان ـ طوپراقلرینه کومشدم . بوکون‌ده روحکی ـ مقدراتنه بو صحیفه‌لر آغلایان ـ دیارتارمارك قوملرینه دفن ایدییورم . سن دنیا یوزنده‌کی بیکسلکلریکی اوچوللرده داها آز حس ایدرسك . اوچوللرکه ك یوکسك برافق تماشاسی اولان ماردین قصبه‌سنده‌کی مزارندن بابام‌ده ، احتمالکه ، بودقیقه‌ده بنم کبی توحه‌نثار اولیور .

آه آننه . . کاشکی بن یالکز سنك اوکسوزك اولسه‌یدم . . ویالکز سنك اوکسوزك اولەرق ، قرق سنه اول تولسه‌یدم‌ده بویله یتیم وطن ویتیم تاریخ قالماسه‌یدم ! . .

سلیمان نظیف

صمیم : یوره‌ك ایچی . سرشك : کوز یاشی . مداد : (میمك کسریله) مرکب . دیارتارمار : پریشان ، مثلا دشمن آیاغیله چیکنه‌نمش یرلر . توحه‌نثار : سله ، فریادله آغلایان .

قارده‌شمه

اوقدر یاندیمی باغرك ، ای چوجوق ،
اجلك صوندیمی شربتی ایچدك ؟
صیرایی ، صایمی‌یی اونوتدك چابوق
سبب نه ، آغاکدن ایلری کچدك ؟ .

یکرمی اوچ بهاری قاووران آتش ،
کللرك قلبنی داغلاسه چوقمی ؟
بر داماله شبنمه صوصادی کونش ،
سنبللر صارارسه حقلری یوقمی ؟

یوردکه صوك داماله قانکی ویردك ؛
آه ، جومرد قارده‌شم ، سکا پك یازیق !
ایل فطره ویردی سن جانکی ویردك ،
نه آجی بر شکر بایرامی یاپدق !

برچیله ایپکدن یوموشاق سینه‌ك ،
سرحدی طوتدی صارپ بالقانلر کبی ؛
قاشکدن دها چوق بیبغك یوقمکن
دوکوشدك یاه‌لی آرسلانلر کبی ! . .

نه بیاض بر مرمر نه برآز یالدیز ؛
نره‌ده یاپدیغك او آلتون دستان ؟
سوره‌کلی آلقیشدن اوتانان آدسز ،
قوجه شهنامه‌که قونمامش امضاك !

نه‌قدر آرادم سنك قبریکی ،
یوق دیه بوینی بوکدی هرچیچك ؛
یا کیلدم ، قارده‌شم باغیشلا بنی ،
سن ارضدن سمایه نقل ایتدك ، کرچك ! . .

ادریس صبیح

برکتوب

افندم ، بنم جانمدن عزیز اولان والده‌جکم ،

کچنده آلدیغم مکتوبکزده بریلدن بری خسته اولدیغکزی بیلدیرمش ایدیکز؛ لکن بوندن آکلادیغمه کوره جانکزله اوغراشیر مرتبه‌یه کلمشسکز ! اویله ایسه ، افندم ، نیچون بوزمانه قدر بیلدیرمه‌دیکز ؟ اکر بیلدیرمش اولسه‌یدیکز چار چابوق تحصیلك آرقه‌سنی آلوب شیمدی یه‌دك آستانه‌یه کلیردم؛ چونکه بوندن‌مقدم دها قولایلقلر وارایدی؛ هرنه‌ایسه شوکونلرده ایشمی بیتیرمك اوزره‌یمدر .

اکر خسته‌لغکز یك آغیرلاشیر ایسه تیز بزه یازك ! تاکه عودت ایتمه‌نك چاره‌سنه باقه‌یم ؛ امابنه سزاهمال بویورمایوب شوخسته‌لقدن قورتولمایه چالیشك ؛ وجود ، صاغ اولمادقدن‌صوکره مال وملکی نه‌یه‌یمالیدر ؟ صاقنوب بوخصوصده پاره‌نی اسیرکه‌مه‌یه‌سکز! برقاچ طبیبه باقدیرك؟ اکر بورج بیله ایدیلیرسه اداسنه الله کریم‌در ؛ همان سزوار اولك!

افندم ، شیمدی ایجاب ایدییورکه‌شوآنه‌قدر کوکلمده صاقلادیغم سرلری سزه‌سویله‌یم؛ تاکه نه‌سزه نه‌بکا داغ‌درون اولسون. چونکه بنی‌آدمك بالطبع حرصلی‌اولدیغی آشکاردر. اما بوحرص برقاچ درلودر ؛ بنم حرصم شیمدیکی عقل‌وادرا که باقیلیرسه برآزکچینه‌جك ایله چوق‌هنردن عبارتدر ؛ الحمدلله‌تعالی شوکنج یاشمده بونلردن برمقدار حصه‌داراولدم؛ لکن حقیقتده هپ سنك سایه‌کده‌در ؛ زیرا بنی اوقوتدیروب یازدیرك ؛ سنك حقکی‌بیك بیل یاشاسه‌م اوده یه‌م ؛ سندن باشقه کیمسه‌م یوقدر .

ایشته‌افندم ، معاذالله سزه برحال اوله‌جق اولسه سندن باشقه‌سنه والده دیمکه آغزم وارمه‌ماز ودینه‌م علیم‌الله ! سنی بن ئولنجه‌یه قدر اونوته‌مام ... فلك مساعده ایدرسه مرحوم پدرمك کیکلرینی استانبوله کتیره‌جکم؛ انشاءالله‌تعالی مخصوص برتربه‌یاپدیره‌جغم؛ جمله‌مزك برمکانده اولمه‌سنی ارزو ایدییورم ؛ سنك عندکده ادنی اولان شیئکی ضایع ایتمم وسنك خانه‌کی سوندورم ، رحمته وسیله اولور اثاره سعی ایده‌رم . دین ودولت ووطن وملتم یولنه کندیمی فدا ایتمکی ایسترم . . .

امان جانمدن عزیز اولان والده‌جکم ، کنجلك وجاهلك مناسبتیله سزه هرنه‌قباحت ایتدمسه جمله‌سنی عفو أیله وحقنی حلال أیله !

(پاریس‌دن) ۳۰ کانون ثانی ۱۲۶۶

ابراهیم شناسی

داغ: قیزغین دیرك وجوده براقدیغی آجی‌یر. داغ درون. ایچ صیقینتیسی، اوزونتی.
[شناسی افندی ، « شمنی » ده شهید اولمش برطوپجی یوز باشیسنك اوغلی در . یتیم بویومشدی ؛ آنه‌سی « اسماخانم » صبیان مکتبنده اوقوتدقدن صوکره طوپخانه مکتوبی قلمنه ملازم یازدیردی ؛ آمرلری ، سعیی ، ذکاسنی تقدیر ایتدیلر ، سلطان مجیددورنده پارسه تحصیل ایچون کوندرلدی ؛ بومکتوبی اورادن یازمش .

کوریبورسکز : آنه‌سنی چوق سویبور ، باباسنك اولومی ایچون کوکلنده آجی بر حسرت واردر ؛ ملیتی وطنك اکثیز اولادی قدر صمیمی وصیجاق حسلرله دوشونیور، پارسدن استانبوله دونجه معارف حتی رشیدپاشانك آچدیغی انجمن دانش اعضالغنده بولوندی، شاعردی : منظومه‌لری «دیوان‌شناسی» نامیله برقاچ دفعه طبع اولندی. «شاعر أوله‌نمه‌سی» اسمنده بر پرده‌لك تیاتروسی حالا محفوظ یه‌چیقه بیله‌جك برحالده‌در. ترجمان احوال، تصویر افکار غزته‌لرینی اونشر ایدییوردی؛ « ضروب امثال عثمانیه » معروف براثریدر؛ یازیلرمزك دها ساده وتمیز شکله کیردیکنی کورمك ایسته‌یوردی؛ مباحثه‌لرنده عاملدن ، نزاهتدن آیرلمازدی؛ فکراً تاریخمزك بویوك آدملرندن بریدر . ١٨٧١ ایلولنك اون اوچنجی چهارشنبه کونی وفات ایتمشدی ؛ تقسیم مزارلغنده مدفوندر . . .]

قندیل شریف تبریکی [١]

ولی نعمتم سبب حیاتك سبب حیاتی اولان افندم ،

دون آقشام اوتده بریده قندیللر یاقمغه باشلادی ؛ بر یوزی کوك یوزینه بکزه‌دی. ملکلر قولاغمه « سنك‌ده خلقتکه سبب اولان مفخرکائناتك لیلهٔ ولادتلری بوکیجه‌در ، خالقکه سجده أیله ، باعث وجودك اولانلره دعا ایت » دیدیلر ؛ یوزیمی یرلره سوردم ؛ هرکسدن زیاده سزه دعالر ایتدم؛ چونکه سبب حیاتم اولانلرك‌ده سبب حیاتی سزسکز؛ سز مینی مینی کوله‌کزی بیلمزسکز ؛ اما بن سزی بیلیرم ؛ رسمکزی کوریبورم ؛ سزی کورمش قدر ممنون اولویورم ؛ یانکزده کله‌جکم، نه‌یاپه‌یم که آیاجقلرم یاردیم ایتمه‌یور؛ دورو کزه انشاءالله هله یورویه‌یم‌ده باقکز ناصل قوشه قوشه سزه کلیرم ؛ بوراده بندن

[١] تاریخ کمالیك بومکتوبی حمیدینك لسانندن کندی باباسی مصطفی عاصم بکه خطاباً یازمشدر .

باشقه هرکس یوریبوردہ بیلمم نیچون قوشه‌قوشه یانکیزه کله‌یورلر ؟ بو آدملر آغزلرندن سسی‌ده برتحف چیقاریبورلردہ هرایسته‌دکارینی بربرینه قولای قولای آکلاتهبیلیورلر ؛ بن باغیردم ، چاغیردم ؛ مرامی بو قدر آکلاتهبیلدم ؛ برقاچ آی صوکره سویلمک باشلایهیم‌ده باقك ناصل هپسندن زیاده کوه‌زه‌لك ایده‌رم ؛ کاغدی، قامی‌نه‌قدر سویبورم، بیاسه کنز ، کولرسکنز ؛ فقط قیمتلی برشیٔ ایمش کبی ویرمه‌دیلرکه مکتوبمی کندم یازه‌یم. بن بابام قدر ، دایی بکم قدر قارغه‌جق بورغه‌جق یاپه‌مازمیم صانکه ؟.. اورادہ بنم بر خانم والده‌مله برده کوچوجك بویوك عمجم وار ایمش؛ اتکلرینی، افندمزك‌ده‌الریکنزی اوپه‌رم ؛ البته‌بنده کنزی دعادن اونوتمازسکنز ، ولی‌نعمتم سبب حیاتم افندم .

۱۲ ربیع‌اول ۳۰۲

نامق کمال

زراعت — تجارت

« واسطهٔ ثروت » غزته‌سنك مؤسسلرینه

زراعتله تجارت ، موجودات مدنیه‌نك ظواهریدر ؛ عاملك ، معرفتك عملیاتیدر ؛ زراعت ، طوپراق قازوب الماس چیقارمقدر ؛ تجارت دمیر صاتوب آلتون قازانتمقدر . طبیعتله صنعتی بربرینه مزج ایتمك زراعتله تجارتدر .

تجارتکاه اولان بلاد ، دنیانك الك بویوك شهرلری‌درکه زراعتکاه اولان اراضی هپ اونلرك جواربنده بولنور . اوبلادك، او اراضینك هربری زراعت و تجارتدن استحصال اولنان منافعك براهین‌متنوعه‌سنی احتوا ایدر. لوندره ، تجارتکاه اولدیغی‌ایچون‌بویوك‌در؛ معمورهٔ مدنیت نامنی آلمش ؛ انکلیزلر مائل تجارت اولدقلری ایچون زنکیندر، جهانك هرکوشه‌سندن بر معدن ثروت چیقارمشلر .

زراعت تجارتك ابتداسیدر ؛ تجارت زراعتك مقتضاسیدر ؛ ثروت وبرکت ایسه بو ایکی‌فعل خیرك نتیجهٔ بی‌نهایتیدر . زراعت، اقدام ، تجارت موفقیت ، ثروت مکافاتدر ؛ ویابنه‌کی براتهر زراعت اثریدر ؛ پارسه‌کی اکسپوزیسیون تجارت یادکاریدر .

زراعت برصحرادرکه تجارت سایه‌سنده برباغچه حالنه‌کیرر؛ تجارت برباغچه‌درکه زراعت فیضیله محصولدار اولور؛ ثروت بردفینه‌درکه اکثریت‌اوزره اوباغچه‌نك آلتنده ظهورایدر.

مجهول اولان استقبال ، تجارتله تأمین اولنور ؛ فانی بیلدین ماضی ، تجارتله عودت ایدر ؛ بر چیفتجی منسوب اولدیغی دولته بر عسکر نفری ، بر علم طالبی قدر خدمت ایتمکه کافی بیلنمشدر .

ارباب زراعت ، آثارینی صفحات زمین اوزرینه یازمش ادبای طبیعیه‌در ؛ بر ساقسی چیچك زراعتدر ؛ بر نباتات سرکیسی بنه زراعتدر . باغجوان ، استاد قدرتك خامهٔ ذی‌حیاتیدر ! بر تاجر متعلق اولدیغی عائله‌یی ، تجار منتسب بولندیغی ملتی احیا ایدر .

کوچوك بر دکان ویا بر أو تجارتدر ؛ بویوك بر فابریقه ویا بر شهر بنه تجارتدر ؛ بر زارع ، تراب اوستنده اولان محرراتنه هریرده قاره بولور؛ بر تاجر، دنیانك هیچ بر طرفنده اجنبی قالماز . بر منشی ، بر عالم ، بر ضابط غربتده آچلقدن توله‌بیلیر ؛ زراعت وتجارت مکتبندن چیقمش بر آدم ایچون موتدن باشقه حائل وهائل یوقدر .

شعرفکردر ؛ زراعت وتجارت فعلیاتدر ؛ فکر ، هریرده صاتیلماز ؛ فعل هریرده کچر . بر کتاب دائما آ کلاشیلماز ؛ بر تارلا دائما آ کلاشیلیر . ارباب تدقیق ، زراعتله تجارته اوقدر اهمیت ویرمشدرکه بوکون زراعته فن ، تجارته علم اطلاق اولنیور ؛ بوفن ایله‌علمك کتبه، کتب ومکاتبی واردر؛ اوکتابلری اوقویان، اومکتبلردن‌چیقان موجوداتی مطالعه ایدر؛ مطالعه‌سی‌ده هرنظرده هم نفسنه ، عائله‌سنه فائده‌بخش‌اولور هم ابنای جنسنه .

ایشته‌سزه‌واسطهٔ‌ثروت، نامیله عثمانلیلرایچون برزراعت‌وتجارت‌غزته‌سی چیقاریورسکز؛ همتکز مشکور اولور . اخوان وطنمزه او مکتبلرك اصول تحصیلندن ، اوکاتبلرك نتایج کسبندن بحث ایده‌جکسکز ؛ موفقیتکز تمنی اولنور .

غزته‌کزك هرنسخه‌سی بر واسطهٔ ثروتدر ؛ زراعت آغاجندن بر پاپراقدر ؛ تجارت کتابندن بر صحیفه‌در . بنده‌کز سزی تبریك ایله کسب مسار ایده‌رم .

عبدالحق حامد

براهین : دلیللر ، بر ادعانی اثبات ایدن شیئلر . پراته‌ر : ویانه شهرینك شرقنده‌کی بویوك ، قیمتلی پارقك اسمی. اکسپوزیسیون : زراعت ، تجارت ، صنعت... سرکیسی . [۱۸۷۸ ده ۱۹۰۰ ده پارس شهرنده عمومی ایکی بویوك سرکی آچیلمشدی ؛ بو نوع تشبثلرك اهمیتی چوقدر ؛ آرتق منفرد، چین سورلریله محاطاولهرق یاشانه‌ماز ؛ چیفتجی،

تجار، صنعتکار اثرلرینی، محصولاتنی عالمه کوسترمك احتیاجنده‌در ؛ اوروپاده، آمریقاده، سنه کچمز، بویوك کوچوك برچوق سرکیلر آچیلیر ؛ انسان ، بو اوغورده اختیار اولنان مصرفه حیرت ایدر ؛ فقط « بین‌الملل » فائده‌سی بو فدا کارلقله متناسبدر.]

صفحه : بر شیئك یاصسی یوزی ، سطحی . صفحات زمین : یر یوزی ، تارلالر . استاد قدرت : جناب حق . حائل : مانع ، انکل . هائل : قورقونج ، قورقوتان .

بر مکتوب دها

حقیقتلی باباجغم ، شفقتلی نینه‌جکم !

اللرکزی اوپوب جمله‌یه سلام وثنالر ایده‌رم. سزه برشی سویلیه‌جکم، دهادوغروسی دیمزجه بر مژده ویره‌جکم ؛ اما آجیمایه‌جقسکز ، آغلامایه‌جقسکز . بابا ، ایستر ایسه‌ك نینه‌مه سویله‌مه . هانی سن بوقدر محاربه کوردم ، لکن بر درلو مرامنه نائل اولهمادم .. دیمزمی ایدك ؟ ایشته ، تمام حسن مرامنه نائل اولدی .. شهید اولدی. اوچ کون‌اولکی محاربه‌ده بر کیمك کبی چویکلك ، بر آرسلان کبی یکیتلك کوسترمکدن صوکره شهید اولدی. الله رحمت أیله‌سین ! دوشرکن یانده ایدم ؛ حقکزی حلال‌ایتمه‌کزی رجاایتدی. برقورشونله‌شقاغندن، ایکی قورشونله کوکسندن یارالانمش، برکله‌ده‌صاغ‌آلنی کوتورمشدی. کندی أمله کومدم . طوپراغه کیرکن‌ده چهره‌سی کولومسه‌یوردی . او اجدادیمزك یادکاری ، سنك هدیه‌ك اولان یاتاغنی‌ده برابر دفن ایتدم . قینی‌ده طاش یرینه باش اوجنه دیکدم. بیلیرسك که رحمتلی پونجه‌سنه‌دو کیجه‌لری بیله یاتاغه اویچاقله یاتاردی ... آه باباجغم ، دشمنه نه شدتله صالدیردق ، کورسه‌یدك ! کوزمك اوکنه سنك اومحاربه‌لرده ایتدیکك هجوملر کلیوردی . اونلری بزه نه‌طاتلی طاتلی آ کلاتیردك ؛ یارالری نه سویخله کوسترردك . أمین اول باباجغم ، قارداشم سنك اولادلغنه لایق اوله‌جق صورتده شهید اولدی. دشمن‌ایلریدن قاره‌بولوت کبی کلیوردی. بز ایکی بولوکدن‌عبارت ایدك. بیلدیرم کبی بر هجوم کوسترردك . ایلك حمله‌ده یوزباشیمزی غائب ایتدك . چاووشمزده یارالانمجه قوماندایی حسن آلدی . آه باباجغم ، شویله اوزاقده بولونوب‌ده حسنك « یا الله! » دیه باغیردیغی وقت آیاغمزك آلتنده‌کی طوپراقلرك ، باشمزك اوستنده‌کی اولو اغاجلرك زانغیر

زانغیر تیتره‌دیکنی کوره‌یدك شاشیردك ! نهایت دشمنی تپه‌دن پوسکورتدك . قوغالامایه باشلادق. الك اوکده چاریقلری چوزلمش، فی دوشمش، باش آچیق، یالین آیاق یئه‌حسن قوشویوردی . . قوشویوردی . . قوش کبی ، روزکار کبی ، علو کبی قوشویوردی . بو صیره‌ده دشمن بر دفعه داها دونمه‌یی تجربه ایتمزمی ؟ ایشته او دقیقه‌ده حسنی یرده کوردم . حرصندن ، حدتندن مه‌یاه‌حقنی بیلمه‌یور ، آلتندن دوکولن قانلر ایچنده قیپ قیرمزی کسیلن دیشلریله تشکی چکمکه چالیشیور . تفکنك ناملوسنی ایصیریوردی . کوزلری کوکرمش قاپلان کوزی کبی دیشاری فیرلامشدی. اونی ناچار اورادہ براقدق. دشمنی تامیله تار مار ایتدکدن صوکره یانه کلدیکمی دونجه کوزلرینی آچدی .

سن هرزمان دیمزمی ایدك : « بن شهید اولجغم ، ان‌شاءالله شهید باباسی اولاجغم » ایشته بابا، دعاك قبول اولدی . اوحسرتلی یارهلر ، بهانه قاووشدی . هم غازی اولدی هم شهید . ان‌شاءالله بزده جنتده اوکا قاووشوز . اظن ایدەرم که ایکی کون صوکره یکی بر هجوم داها اولاجق . . . باقی سنك و بیمه‌م مرکزدن اوپرم . دعا کزه محتاجم ؛ بنی صورانلره سلام .

بو مکتوبی آلایمزك ملازمی . . . بکه یازدیردم . کندیسی‌ده سزی تبریك ایدییور واللریکزی اوپیور .

احمد حکمت

رسفیله‌نك چوچوقلغی

نه‌ایدم بن، نه‌طبیعی پرقیز ،
بلکه صحراده ربیعی پرقیز
الك یویوك ذوقم ، امیدم ، نشئم
قیرده سیران‌ایدی هرکون، هردم ..
دوشونوردم اویویوك صحراده ،
بنی خلق آیله‌ین تنهاده .

دوروپورکن حرکتسز ، سسسز ...
یره ایمش کوکه بکزردی ده کز !.
عکس تکبیر الله دولمش دره‌لر ،
سجده آیلردی بوکا مشجره‌لر !
آغیورمش کبی هپ موجودات ،
یوزییوردمش کبی هپ مخلوقات ،

مطمئن شوق ایله صولدن صاغدن ، بیقانیرمش کبی مجرالرده ،
برشطارتله اینردم داغدن ، دولاشیردم بن او صحرالرده .
کاه معموره‌دن اصوات کلیر ، نرمه باقسه‌ایدم هپ رونق ،
کاه خاموشیٔ اموات کلیر ! کیجه مهتاب ایدی کوندوزده شفق !
شب مظلمده ، که هریر خاموش ، هیچ کلمزدی بهاره فیصل ،
آراده ناله قیلار بربایقوش ! اون‌ایکی آی‌ده ربیع اول !
دمزن اولمقده اودم جمله طیور ، چوق سور فصل بهاری کنجلر ،
جانلانیرمش کبی شادی وسرور . چونکه اونلرده بهاره‌بکزر !
یاخیابانلر ایچنده سحری ، کیجه برعادت اینمشدم بن ،
شرقی سویلر کبی برفرقه پری . سیر ایدردم فلکی برتپه‌دن .
کیجه دویسه‌م ، دیر ایده‌پرحیرت ، ایشیدیردم اوزمان قیزلردن ،
کوکده سیاره‌لر أیلر صحبت . نور آلیرمش کبی بیلدیزلردن
آنده ذی‌نکهت ابدی آب‌روان ، خوابدن قالقار ایکن خرم وشاد ،
جریان ایتمده رنك وریحان ! هرسحر حسنم اولورمش مزداد!.

آه ، بن اوزمانك قارا کلقلرینی‌ده سورم ؛ اسرار الهیه‌یه نظیر اولان او روحانی قارا کلق ، بو شعشعهٔ مدنیتدن دها نورانی ایدی . فقرانك آهی ، اوظلام ایچنده اللهه کیدەجك بریول بولوردی . بوشعشعه ایچنده ایسه سونوب غائب‌اولویور ؛ بنم کبی‌اسافلك نائرهٔ قلوبی ده‌کلیدرکه آدینه بوکون نور تمدن دییورلر ؛ او ، بختیارلر ایچون برشفق ، بدبختلر ایچون بریانغیندر ...

عبدالحق حامد

ربیعی : ایلك‌بهاره‌منسوب . ربیع‌اول: ایلك بهار . خاموشی: سکوتیلك . خاموشیٔ اموات : اولولرك دوکمش سسسزلکی . دمزن : اوتن (نفس اوران) . ذی‌نکهت : کوزەل قوقولی . آب‌روان : آقان صو . ریحان : [رانك فتحیله] فسلکن چیچکی . رونق : پارلاقلق ، کوستریشلی ، پاریلتیلی کوزەللك . فیصل : فاصله . خرم : سونجلی ، سعادتلی . شعشعه: پارلاقلق . ظلام : قارا کلق . اسافل : آلچاق، عادی ، سفیل‌اولانلر. نائرهٔ قلوب : قلبلرك آتشی .

[« سفیله‌نك چوجوقلغی » کوزل بر شعردر ؛ برقاچ دفعه اوقونجه هر کس ذوقنه واره‌بیلیر ؛ صوك بش سطرلق نثرك معناسنی آکلامق ایچون دوشونك ! مدنیت ، شیمدیکی شکلیله انسانلری بختیار ایده‌مه‌یور : اکثریت ، مستثنی بعض آدملرك سعادتی ایچون قهر اوله‌رق چیرپینیر .

جمعیت ایچنده یوکسه‌لمش کورونتلرك هپسی حقلی وناموسلی دکلدر ؛ سورونه‌رك پاشایانلرك‌ده مطلقا نصیبی دائما ذلت اولهماز ؛ لکن هر پرده حقیقت بودر : یوز عائله صحت وثروت اورتمسنده یکی ذوق اسبابی آرایور ؛ میلیونلرجه انسان، آچ قالمق تهلکه‌سی قارشیسنده‌در .. حیاتك آغیرلغنی سفیللر طاشیور ؛ اوموزلریمزه چوکن یوکله کندیمزه عائد اولان قازانچ آراسنده‌کی نسبته‌عادلانه‌ومعقول‌دینه‌مز؛ بوشکلیله مدنیت، عبدالحق‌حامد بکك یازدیغی کبی ، زواللی خلقك یوره‌کنی یاقان آتشله پاریلدار ؛ معموره‌لرك نوری ، اکثریتك نهایت بربیغین صوتوق کول قاله‌جق اولان انقاضندن طوتوشور .. .

سفیله آلدانمشدر ؛ چوجوقلغنك تمیز کچن حیاتی حسرتله آرایور؛ شیمدی‌اطرافنده پرشعشعه وار ؛ فقط بومشعله‌دن کندینه اوفاق پرحصه بیله آیرلمامشدر .]

قاباق چکردکجی

فضلی پاشا یوقوشنده آقشام اولنجه طاتلی بر میل ایله ده‌کزه اوزانان قرمزی داملرك اوزری‌قارارير، قویولاشان ده‌کزك‌تا کناردەکی کوچوك مناره، کولکه‌لر ایچندن غریب برطرزده اوزانیر، اوزاق کورونن افقلرك رنکین بولوتلری سیاه سیاه کولکه‌لریله شهرك اوزرینه دوغرو داغیله‌رق کلیردی .

فضلی پاشا آقشامك غریبلکی ایچنه سینر چکیلیرکن اینجه برسس ، حاکم بر حزن پرده‌سیله بوسکوتی بیرتار کبی چینلاتیردی :

— قا . . . نا . . . ق چه‌کیرده‌کی تا . . . زه تا . . . زه یه‌نیر . . .

قاراکاق، سسسز اولردن چوجوقلر اولاسونوك صوکره تلاشلی، بربری آرقه‌سندن هایقیریرلردی :

— قاباق چکردکجی ، قاباق چکردکجی !

بو دقیقه‌لر اوداسنده آرقسم پنجره‌یه دونوك ، اسکی قولتوغه کومولور اوطوروردم . کوزلریمی قاپار ، دیشارده‌کی آقشامی تکرار ایده‌ن ایچمی سیر ایده‌ردم : اسمر رنکلری، سسسزلك آرقه‌سنده‌کی حیاتیله آقشامك روحنی اوقدر ایی وازبر بیلیوردم . بوسس‌ده آقشام سسی ایدی . یالکز غریب برجنس اکسیکلکی واردی؛ بو بر ارککمی؟ قادینمی؟ جوجوقمی ؟ سسسك بوقدر یالوارمغه بکزه‌ر ، حزنه بکزه‌ر بر پرده‌سی اولماسه بلکه اختیار بر جنکانه قاریشی دیبه‌جکدم .

بوسس، بوسسسز سوقاقده هرزمان برحیات اویاندیریردی. سسلرنن، کولوشن چوجوقلرله آرالق قاپولردن لاقیردی‌یه قاریشان قادینلر ایشیدیردم ، بیلیردم که فضلی پاشا یوقوشنده قادینلر وچوجوقلر هپ بوسسك آرتمه‌سندن قوشیورلر، بلکه اکلهنیورلر، بلکه مرحمتسز اولیورلر ؛ فقط هرحالده بوسس صاحبنی سه‌ویبورلر ، کیمدر ؟ تجسسم اوزون مدت بنی یرمدن قالدیرمایه‌جق قدر تنبل قالدی .

کونلر بلکه آیلر کچدی . ایچمده‌کی آقشام منظره‌لرینه بو سس‌ده بر پارچه کولکه علاوه ایتدی . برکون عینی یوقوشده یاشایان کوچوك یکنم بکا دیدی که :

— اسکی غزته‌لری بکا ویرمیسکز تیزه؟ یکنمی عجیب برتجسسله سوزدم ، کتابلریله یك دوست اولمایان بووحشی روحلی کوچوك قیزك اسکی غزته مراقی بکا بر معما کبی کورونوردی .

— نه یاپه‌جقسك قیزم ؟

قارشیده‌اوزون مینده‌رده اوده‌آقشام کولکه‌لرینك ایچنده طوپلانمش‌اوطوریبوردی. سیم سیاه کوزلرینك آتشندن سؤالمدن خوشلانمادیغنی آکلادم .

— اسماعیل حقی بکه ویره‌جکم .

کندیمی ایچون برشئ ایستر کورونمکدن اورکن کبرلی، مستقل بر روحی واردی. واونك ایچون همان جواب ویرمشدی .

— اسماعیل حقی بك کیم ؟

— قاباق چکردکجی !

غیر اختیاری او بر آدممی؟ دیبه‌جکدم؛ فقط یکنمك کوزنده‌کی اندیشه، وجدانلری اوقویه‌بیلن غضبلی انتظار قارشیسنده صوصدم : دیمك او سسك بر وجودی واردی وکوچوك یکنمك حیاتنده مهم بر رولی اولان برانساندی .

— اوسنك احبكمی ؟

باشی غروره صالادی آکلادم که بو برشخصیت، کوچوك یکنمك روحنه احبابلغی غرور ویرن برسما، فضلی پاشا یوفوسنك چوجوقلر دنیاسنده کی مشاهیردن بری . اونی اورکوتمه دن قارا کلقده طاتلی طاتلی قوبوشمق زمینی حاضرلایوردم .

— غزتهلری نه یاپاجق ؟ قاباق چکردکیمی صاراجق ؟

یاناقلرمدن علو چیقه رق باشلادی . سیاه کوزلری اکلنوب اکلنمه دیکمی اکلامق ایچون یوزیمه باتوب چیقیوردی . بن ضیمی برتبسم کولکه سی بیله بولندیرمایه جق قدر جدی اولمشدم .

— غزتهلری اوقومق ایچون ایستر اووقتیله کاتمش، قادرو خارجی اولمش، بوراده أوی وارمش، صاتمش قره کومرکه طاشینمش، کیمسه دن برشئ ایسته مز، اما غزته یه دایانه مایور . هله مکتبه کیمسه نك چوجوغی وار ؛ او اولماسه دی غزته سنی ده آلیر ؛ بوقدراوزاقلره ده قاباق چکردکی صاتغه کلز، هپ صیقنتی یی اونی مکتبه کوندرمك ایچون چکیور .

بوغازنده بر یومرو ایله دوردی .

— برکون اوکا ویرمك ایچون کونده لکلرمدن بریکدیردم صاقلادم .

— آلدیمی ؟

— یوزیمه بر تحف باقدی . غالبا کوزلرنده یاش واردی . « قیزم » نیچون بو پاره یی ویرییورسك ؟ قاباق چکردکی پاره سنی ویردك » دیدی . صوکره پاره یی آووجه تکرار قویدی . « صاقین بر دها برشئ آلمادن کیمسه یه پاره ویرمه ، ویرمك ده آلمق ده چوق عیبدر . » دیدی .

یکنم چوق متأثر دی .

— داریلدی دییه اوقدر قورقدم که !. اما ایرته سی آقشام ینه بزم قاپونك اوکنده دوردی، نه قوبوسدی . اسکی غزتهلر وارسه اوقویه جغنی سویله دی . قاپونك اوکنده غارك آلتنده غزته یی اوقویوب کیدییور . شیمدی بنی چوق سوییور و هر آقشام قیزینی اکلادییور . بو سنه مکتبده نقش . . .

آرتق کندمی دیکله مه یوردم . ایچمده غریب بر دیدیکمه اولمشدی . او غریب سس صاحبنی کورمك ایسته یوردم .

صوئوق بر صوك بهار وصوكرملری قار وبورانلی بر قیش باشلادی . آقشاملری کولکلر ، قارا کلقلر ، دهکزك اوغولتوسی ، فضلی پاشا یوقوسندن بوغوق بر چیغلق اله کچن بویوك روزکارلر سلطنتی باشلامشدی . قارا کلق چوکنجه هیجانله قاباق چکردکجی یی بکلهیوردم . اونك حیاتی اوقدر بیلیوردم که کوندهلك آدملر آره سنده جسارت وعلویتك بر قهرمانی اولان بو بسیط انسانك یوزینی کورمك مطلق لازمدی . فقط بر کون ، ایکی کون حق هفتهلر کچیور ، قاباق چکردکجی کچمهیوردی . کوچك یکنمده پك مراقلی ایدی . ایکیزك مشترك بر هیجان وعلاقهمز واردی . آقشام فضلی پاشا یوقوسنك اوزرندن کچرکن مکتب دونوشی بعضاً کلیر ، بنه کولکلر ایچنده کوچوك برکدی کبی یوزولور ، قاباق چکردکجی یی بکلردی .

بر آقشام کسیجی ، دوندوروجی بر قره یل فیرطنهسی آراسنده زواللی بر سیوری سینك ایچه لکیله قاباق چکردکجی نك سسنی دویدم . قاشی أوك اوکندهکی پارلاق ضیاده بر آن کورهبیلدم .

بلکه آلتی اوللایان قوجامان ، دوکهمز ایکی پوتین ایچنده یورومکه جابالایان ایکی چیپلاق آیاق کوروندی ؛ صوکره اطرافنده پارچه پارچه پانتالونی صارقمش دهکنك کبی ایکی باجاق حرکت ابتدی ؛ چوب کبی بوینك ایچنده غائب اولدیغی سزیلن اسکی کنیش بر رهدنغوت بقیهسی الکتریق ایچنده بلیردی ، روزکارله داغیلان اوزون وحشی بر قیرصقال اورتاسنده زواللی ، اینجه ، خسته برسیما ، رنکسز غائب ایتمش بوزولمش بر فس آلتنده اوکه دوغرو اکیلهرك آرقهسنده کتوردیکی آغزی باغلی قاباق چکردکی چووالنی چکمکه چالیشدی .

سسنی وکندینی سوروکلهدی کچدی . پروژه کتور ایچنده بر انسان کورمش کیبدم. دماغمده ایکی آجی اوچ باتدی قالدی : ساعت سکزدی وقیشدی ؛ قاباق چکردکی صاتهرق فضلی پاشادن قره کومروکه کیدهجکدی .

ایرتهسی کون قار باشلادی . اوکونلرده برآقشام یکنم صوئوقدن تیتزارمش کوزلری وبرونیله کلدی . اورکهسین دیپه لامبهیی یاقدم .

— اسماعیل حقی بك کلدی .

اوزون بر سکوت ... صوکره بنه

— دون آقشام بزم قابونك اوکنده غازك آلتنده اوطوردی ؛ کندی کندینه اوزون اوزون صایقلادی .

— نه دیدی ؟ دیدم .

— « بر لیرام اولسه ، قاباق چکردکی آلسهم ، اوچ یوز غروش قازانیرمیم ، قازانمازمیم ؟ » دییوردی . غالبا خسته ، تحف تحف قونوشیور . قارلرك اوستنه چوکی چوکیوریور .

— عجبا اوچ یوز غروشی نه یاپهجق ؟

— قیزینی مکتب طاقونیه ایله آلمایورمش . خواجه « آیاق قابی آلمازسهك کلمه » دیمش .

— یا !

— برده شیمدی یاواشجهجق ، قولاغمزه قاباق چکردکنه پاره یرینه قیریق اکمك ویرمهمزی ایستهیور .

یوزیمی یکنمدن صاقلامق احتیاجنده ایدم . یوزیمی جامه یاپیشدیردم . قارشیکی أوك تیزه‌ین پارلاق الکتریقله باقدم . بلکه یکنم ده یوزینه باقادیغمه منتاردی .

خالده ادیب

کوفه

بش اون کون اولدی که معتاده انقیاد ایله‌ین
صباحلین چیقیوریرمشدم أودن ایرکندن .
بزم محله‌ده استانبولك کناری دیمك :
سوقاقلرنده کزیلزکه یوزمه‌بیلمه‌یه‌رك !
آدیم باشنده ده‌رین بر محیره دالغه‌لانیر ،
صولر قراردیمی ، آرتق کلن کیبر دالیانیر !
برالده اوملالی قندیل ، برالده اسقاندیل ،
سلامتك یولی انسان اینجون بو ، باشقه ده‌کل !
المده برقوجه ده‌کنك ، اونکله یوقلایه‌رق ،
اوکی آدایه باصوب ، یوق ده‌کزسه آتلایه‌رق ،

آیاقده دورمه‌یه ال برلکیله غیرت ایدن ،
لسان حال ایله امارکوعه نیت ایدن
اوسالخورده ، خراب أولرك صاچاقلرینه
صیغینمش اویله کیدرکن ، همان آیاقلرینه
دلیلمك قوجه برشئ طاقیلدی . . باقدم که
کنیشجه برکوفه یاتمقده ، لم أبی اسکی .
بوبرحمال کوفه‌سیمش . . عجب کیمك ؟ دیرکن ،
اون‌اوچ یاشنده قدر برچوجوق کلوب اوتەدن ،
کریلدی تکمه‌یی ایندیردی اویله برکوفه‌یه ؛
تکر مکر کوفه ، بیتاب ، دوشدی تا اوته‌یه ؛
ـ بنم بابام ، سنك آلتکده ئولدی ، سن حالا
قورومله یات سوقاغك اورته‌سنده بویله دها !
اوآنده قارشیکی أودن براورته یاشلی قادین
کوروندی : ـ اوح بنم اوغلم ، کل‌ایتمه ، قیرمه صاقین !
نه‌ایسته‌دك کوفه‌دن یاوروم ؟ آخری یوق ، دیلی یوق ،
بابالك سکزسنه قوللاندی . . همده دیردی‌که : « چوق
اوغورلی برکوفه‌در ، قالمادم همان یوکسز . . »
بابالك کیدنجه دیمك قالدی عادتا اوکسوز !
اونکله بسله‌یه‌جکسك آنا کله قارده‌شنی ،
بکمیسك دها اوکره‌نه‌دکمی سن ایشکی ؟
دیدم‌که بن‌ده : ـ آیول ، دیکله آننه‌کك سوزینی . .
فقط چوجوق ، بکا هایقیردی اکشیدوب یوزینی :
ـ صاقاللی ، یوقمی ایشك ؟ کیت ، جهنم‌اول شورادن !
نه‌دیرلانوب دوریورسك صباحلین اورادن ؟
بنم ایچم یانیور : داغ قدر بابام کیتدی . . .
ـ بابالك یرنده آدامدن نه‌ایسته‌دك شیمدی ؟
آدامجغز سکا باق ، حال‌دیلنجه سویلرکن . . .

ـ براق جانم ، اوچوجوقدر قصوره باقمام بن .
سنك آدك نه‌در اوغلم ؟

— حسن .

— حسن ديكله :

ضرر لى سن چيقه‌جقسك بوتون بوحدتله .
بنم‌ده ياندى ايچم آكلاينجه دردىكزى . . .
فقط ، بابانك سكا ايصمارلايوب‌ده كيتدى سزى .
او ، بونجه ييل‌چاليشوب آلتنك تريله سنى
ناصل بويوتدى ؟ بوكون ، سن‌ده كندى قارده‌شكى
يتيم براقمايه‌رق بسله‌يوب بويوتمه‌ليسك .
— كوفه‌يله اويله‌مى ؟

— هاى هاى ! نه‌دن بوسوز لكن ؟
قوزوم ، عيبمى چاليشمق ، كناهمى يوك طاشيمق ؟
عيب ديلنجيلك ايتمك طوتار ايكن ال آياق .
ـ نه‌دوغرو سويله‌دى ! اوپ اوغلم ، عمجه كك الى . . .
ـ اونوتدك اويله‌مى ، بايرامده قرمشونك كايمى :
« حسن ، دايم يانى مكتبلرنده ضابطدر ؛
سنك‌ده ذهنك آچيق . . سويله‌مش اوله‌يدق بر . .
قويارديمكتبه . . دورسويله‌يم » ديمشدى هانى ؟
اوقوتمه‌سن‌ده حمال ياپ بويانشده شيمدى بنى !
سوز آكلادم‌كه اوزون، همده پك‌اوزون سوره‌جك؛
بنمسه واردى اوكون برچوق ايشلرم كوره‌جك ؛
براقدم اونلرى ، صاپدم يوقوشلى بريولدن .
نه‌اولدى شيمدى عجب ، كيم بيلير ، زوالى حسن ؟
بزم چوجوق ياراماز ، أوده ديكله‌نوب دورماز ؛
كچنده فاتحه چيقدق ايكندى اوستى برآز .
كومورجيلر قاپيسندن كيرنجه بز ، دوه‌لر

قیزك مراقنی جلب ایتدی ، دائماده ایدر :
اویامری یومرو بدن ، اوپ اوزون بویون ، اوباجاق ،
او آرقه‌سنده‌کی پوسکول‌که قوبروغی اوله‌جق !
حقیقةً کوره‌جك شیٔ ده‌کلمی‌یا ؟ دیرکن ،
دونجه آرقه‌مه باقدم : بش اون آدیم کریدن ،
بلنده اکلیجه برشال ، باشنده آبانی ،
براورته بویلی ، کولر یوزلی پیرنورانی ؛
یانده قوس‌قوجه‌مان برکوفه‌یله برچوجوجاق
یوش یواش کلیورلر ؛ فقط تصادفه باق :
چوجوق ، بنم اوصباح کوردیکم زواللی یتیم . .
ناصل‌ده منظره ، غایتله جانکداز والیم !
جیلیز باجاقلرینك دیزدن آلتی چیرچیپلاق . .
برانجه متانك آلتنده تیتره‌یور ، دونه‌جق !
آیاقده قوندوره یوق ؛ باشده وارمی فس ؟ نه‌کزر !
دوکوملی آلتنك اوستنده ساده برچنبر .
نفس ده‌کل اوصولوقلر ، برر انین مدید !
نظر ده‌کل اوباقیشلر ، بربکای شدید :
بو برآیاقلی سفالت‌که یالین آیاق ، باش آچیق ،
اون‌اوچ یاشنده بوروشمش جبین صافی ، یازیق !
اوآنده مکتب رشدیه‌دن طابورله چیقان
براللیدن متجاوز چوجوق‌که منتظماً
کچرکن أیله‌دیلر اختیاری وقفه‌کزین . .
حسنه قارشیلاشیرکن بوصحنه اولدی حزین :
أوت بویاورولرك هپسی ، پرسرود شباب ،
ایدر دورواردی برآشیان نوره شتاب .
برآزدن اوینایه‌جق هپسی بونلرك نه‌أبی !
فقط حسن ، باباسندن قالان اوپیس کوفه‌یی ،

ـ كه‌ازمك ايسته‌دى كورمكله رهكذارنده ـ
الى‌الابد جكه‌جك دوش اضطرارنده !
او ، يوك ده‌كل ، قدرك برجزاسى معصومه . .
ياز يق ، كناهى نه‌در ، بيلمه‌ين شو محكومه !

محمد عاكف

انقياد : اطاعت‌ايتمك ، اويمق . بحيره : ده‌كزجك. اسقانديل: سويك ده‌رينلكنى اولجمكه يارايان برآلتك اسمى . ساطخورده : اختيار ، اسكى . بيتاب : طاقتسز ، جالسز. جانكداز : روحى اريتن ، چوق مضطرب ايدن . جبين : آلين . دوش : اوموز .

طاشش

اون بر سنه مقدم آقسرايده اقامت ايديبوردق ؛ بيتيشكمزده بركرالق أو واردى ؛ دورت بش آيدن برى بوش دورويوردى ؛ برصباح سوقاغه چيقاركن بوش أوك قاپيسى اوكنده بر قاچ يوك آرابه‌سى كوردم ؛ اوستى باشى تميز ، قير صاقالى ، شيشمانجه بر افندى ، اشيانك قيريلمه‌دن،دوكولمه‌دن نقلى ايچون حمالره امر ويريبوردى. بزه‌قومشوالق ايده‌جك اولان بوذاتك يوزينه دقتله باقدم . كنيش آلنى ، چاتقين مقوس قاشلرى، برآز چوقورجه ايرى ، سياه كوزلرى ، حال وقيافتى جدى ، كنديني بيلير ، ناموسلى بر عائله رئيسى اولديغنى آكلاتيوردى ؛ حمالره امر ويررکن نزاكتى الدن براقمامسنه نظراً تربيه‌لى، حليم بر ذاتدى. بكى طاشيندقلرى أوك اتصالنده‌كى قابيدن چيقديغمى، متجسسانه بر نظرله يوزينه باقديغمى كورور كورمز متبسمانه سلام ويردى ؛ درحال

ـــ خوش كلديكز افندم ، الله راحتلق ويرسين !

جوابيله مقابله‌ده بولوندم ؛ بو معامله يك خوشنه كيتدى . اوپير محترم ايله داها ايلك كوروشده كسب مناسبات أيله‌ديكمه ممنون اولدم؛ برايكى كون صوكره اولا بزاونلره كيده‌رك راسمهٔ خوش آمدى‌يى ايفا أيله‌دك ؛ اونلرده بزه اعادهٔ زيارت ايتديلر ؛ اوپير محترمك كندى كبى عائله‌سى‌ده شايان حرمت و الفت ايمش . عائله‌منزله عائله‌لرى آراسنده آز زمان ظرفنده متين بر رابطهٔ دوستانه پيدا اولدى . والدهم آرا صيره :

ـــ الله باغيشلاسين؛ قومشومز خانمك ايچى دانه‌سى كبى برقيزجغزى وار؛ كورسه‌ك نه‌قدر كوزل ، نه‌قدر سويملى ، نه‌قدر تربيه‌لى . . امينم كه يك بكنه‌جكسك . . .

کبی سوزلر سویله‌یوردی ؛ بن اهمیت ویرمه‌یوردم .

بر صباح عائله‌جه اوطوریوردق ؛ یاواشجه اودانك قاپیسی آچیلدی ؛ ایچری‌یه کوچوك بر قیز کیردی ؛ والدم اونی کورور کورمز پك زیاده محظوظ اوله‌رق :

— وای جیجیم ، صنا کلدك . . .

دیه التفاته باشلادی؛ بن درحال آکلادم ؛ والدمك برقاچ کوندن بری مدح ایتمکله بیتیرمه‌دیکی قیزدی . یوزینه باقدم ؛ اوداده آنسزین بر یابانجی‌به ، بر ارکمکه تصادف ایتدیکی ایچون اوتاندی ، قیزاردی ؛ ایری سیاه کوزلرینی یره عطف ایده‌رك سوز سویله‌مك خصوصنده بر مدت تردد کوسترردی ؛ نه ایلریله‌یور نه کری‌یه دونه‌بیلیوردی ؛ بن‌ده شاشیردم؛ مکر والدم پك حقلی ایمش! حیاتنده هیچ اوقدر حزین، اوقدر معصوم، اوقدر قانی‌صیجاق ، اوقدر جاذبه پرور، اوقدر روحنواز برچوجوغه تصادف ایتمه‌مشدم.

ساز بکزلی ، خایر بو کافی ده‌کل ، بکزی بر آز ساز رنکنی آندیریور ؛ فقط بوس بوتون ده‌کل . . . دها براق، دها مذهب، دها مجلا ! اوقدر مجلاکه دست قدرت، تمثال لطافت ملکانه ایچون ، ساز رنکنده برآینه وجوده کتیرمش دینیله‌بیلیر. بو آینه‌یه متمادیاً بر ملك باقیور . . او قیزجغز برانسان ده‌کل، برملك چهره‌سی عرض ایدییور، ظن ایدیلیر . آعزی کوچوك ، دوداقلری بر آز اوچوق . . . متبسم چهره‌سنك هیأت مجموعه‌سنده ده‌رین بر حزن وتأثر ، واضح بر صفوت نمایان اولویور . والدم ،

— آچوجوغم، نچون اوتاندك؛ اوسنك عمجه‌بکك ... یابانجی ده‌کل، بنم اوغلم. دیدی؛

والدمك سوزلری برآز حسن تأثیر حاصل ایتدی . برطور محجوبانه ایله‌جواب ویری :

— شیٔ . . خایر . . اوتانمق ایچون ده‌کل . . والدم سلام ایتدی ؛ « خانم تیزه‌که کیت . . بر آز چیچك صولری وارسه بکا کوندرسینلر » دیدی ؛ بوفنجانی کوندردی .

سسی‌ده حزین ، طرز تلفظی‌ده شیرینلکی ؛ والدم ، چیچك صوبی دولدورمق ایچون فنجانی آلوب کیتدیکی زمان بن آرتق دایانامادم ؛ یرمدن قالقدم ؛ یانه کیتدم ؛ بی پروا الی طوتدم ؛ کوزلریمی کوزلرندن آیره‌مادیغم حالده سوز اولسون دیه دیدم که:

— اسمکز نه ؟

— دلارا . . .

— یاشکز قاچ ؟

— دوقوز . . .

— اوح ، نه اعلی ! .

باقکز ایشته، کوریورسکزیا ، «بونه اعلی» آغزمدن چیقیوردیکی ایچون سویاندی؛ یوقسه اوراده هیچ لزوم یوقدی . صوکره بر آز دها کوروشدك : چرجوق کیتدکجه آلیشیوردی؛ بکا ذکی ذکی جوابلر ویریبوردی . اوکوندن صوکره ایکی اوچ کونده بر، اونی کوریبوردم : بکا قارالامه‌لرینی کوستریبوردی؛ بر آز اوقوتیوردم ، ذکی، درایتلی بر چوجوقدی ؛ بر درسی ایکی دفعه تکرار ایتدیرمزدی .

*
* *

— ایشته بونی‌ده بندن کوتوریکز . . . بوده بنم هدیه‌م اولسون . . .

— آ . . . بویله هدیه اولورمی ایمش ؟ . .

— نیچون اولماسین ؟ بن اونی اوقوتمادمی ؟ بن خواجه‌سی ده‌کلیم ؟ البت بنم‌ده ویره‌جکم هدیه بر کتاب اولمالی ، هم باق بن اوزندم، یزندم ، الله أبی برمجلده جلدلتدم؛ صاذکه سزك هدیه‌کز بوندن دها قیمتدارمی ؟

— یکی هایدی اویله اولسون . . . آی آی قورده‌لاری‌ده وار .

— اوله‌جق یا !

حاضرلاندیلر ؛ بنم هدیه‌می‌ده آلوب کوتوردیلر ؛ اوکون دلارا کلین اولویوردی ؛ متصل :

— های قوجه دلارا های . . . سن‌ده بویودك، قوس قوجه قیزاولدك، شیمدی‌ده کلین اولویورسك ها ! .

دییوردم .

اونلر بزم یانمزده‌کی أودن چیقمشلردی؛ باشقه یره طاشینمشلردی؛ اونی کورمه‌یه‌لی سنه‌لر کچمشدی . عجبا شیمدی نه‌حالده ایدی؟ ناصل اولمشدی؟ کلینلك، کیم بیلیر، نه‌قدر یاقیشمشدی ؟ زوجی اونی کوردیکی زمان نه‌قدر شاشیره‌جقدی ؟ ایشته بوخولیالره‌نهایت کله‌یوردی . ایسته‌مه‌دن اونی دوشونیوردم . آقشام والدم دوکوندن عودت ایتدی ؛ بکا کوله‌رك دیدی‌که :

— بیلسه‌ك دلارا ، سنك هدیه‌که نه‌قدر ممنون اولدی ؛ تحف چوجوق، یانه صوقولدیغم زمان ایلك اوکجه «خواجه‌م ناصل؟ أیمی؟» دییه صوردی ؛ اوزون اوزادیه سندن بحث ایتدی . شاشدم قالدم ؛ شیمدیکی تازه‌لرك اوقدر غریب طبیعتلری وارکه ...

کلینلك اثوابی اوق یاراشمش که کورنلر «ماشاءالله» دیه‌دن یانندن کچه‌یوردی؛ هرکس تحسین ایدیو

بن حال یسته‌مه‌دیکم ایچون‌میدر ، نه‌در ؟ متصل :

— دلار دین اولدی ها !

دیبو بیلمم نه‌دیمك ایسته‌یوردم . . .

*
* *

ایکی سنه صوکره ایدی . تبدیل هوا ایچون مقری کوینده اقامت ایدییوردق ، برصباح رمنه بینمك ایچون استاسیونك قارشیسنده‌کی قهوه‌نك باغچه‌سنده اوطوریيوردم؛ ترمه‌ی ؛ یولجیلر چیقیوردی؛ اوصیره‌ده جمیع برمنظاره نظردقتمی جلب ایتدی ؛ بر کنج قولنه ایکی‌یاشلیجه قادین کیرمش اولدیغی حالده استاسیونك آرقه‌سنده بکله‌ین ارابه کیدییورلردی ؛ بیچاره قادین ضعفندن ، اضطرابندن یورویه‌میوردی ، پك آ آتیوردی. یانلری صیره برکنج آدم یوریيوردی. بن‌ده بیلت آلمق ایچون استاسیون قاپیسندن کیریيوردم ، یان یانه کلدك ؛ یوزینه باقدم؛ آه بیتدم! ایکی قادینك قولتوغ ن خسته دلارا ایدی ! .

« دییه هایقیرمامق ایچون دوداقلریمی ایصیردم ؛ اونك کوزلرندن بردامله یاش دو . بردقیقه.. یالکز بردقیقه‌جق توقف ایتدك ، ایکیمزده یوروییه‌مه‌دك !. قولتوغنده ینلر: — «هایدی‌قیزم، برآز دهاغیرت! ایشته آرابه شورادە» دییورلردی؛ مأمور جا وردی ؛ ایکیمزده برر سمت مخالفه دوغرو ایلریله‌دك .

آه ارا زواللی دلارا نه‌حاله کلمشدی ! اوکوزدل قیزنه‌اولمشدی ؟ صولمش، صارارمش ومش ، قدید اولمشدی. دلارانك ، کوزلرنی حیران ایدن ، کوزلرینی قاماشدیران رانك برکولکه‌سی اولمشدی؛ سویله‌یه‌میه‌جکم . . . یوزه‌کلر آجیسی برشئ اولمشدی .

فکرم وردی. قلبم اویوشدی ؛ برشئ حس ایتمزاولدم ؛ یالکز شوقدر خاطرلایه بیلیورم که ی کندیمه :

— اویانده‌کی کنج ، مطلقا زوجی اوله‌جق؛ فقط نیچون بی‌قید بولنیوردی. نیچون آغلامایوردی ؟

دییوردم . .

ایکی آقشام صوکره اوکنجی ، دلارانك زوجنی ، ساقز آغاجنده چالنی چالان قیزلره بیرالر اکرام ایدرکن ، کولوب سویلرکن ، قهقهه‌لرله کولرکن ، یقیله‌یقیله أوه کیدرکن کوردم .

لعنت !. دیمك که اوحریف آکلامامش... دیمك که اوحریف بیلمه‌مش... دیمك که اوحریف دلارایه لایق برزوج ده‌کلمش !.

محاکاتمه ، تصوراتمه کیتدکجه وسعت ویریبوردم؛ اوحساس ، اوذکی ، اومعالیپرور دلارا ایله بوتون برهیجدن وجود بولمش او آدمك آراسنده‌کی معاشرتی دوشونیوردم ، برلکده کچیردکلری حیاتك الملرینی، کدرلرینی، آجیلرینی ، کوزیاشلرینی تخیل‌ایدیبوردم، یوره‌کم صیزلایوردی .. کوزلرم ، قلبم آغلایوردی . بلا اختیار :

— دلارا ... سن‌ده کلین اولدك ها !...

دیبوردم .

* * *

باش‌طرفنه آچیق هوائی مائی‌برتول، اوزرینه قویو رنکلی‌برشال اورتولمش‌برتابوتی تعقیب ایدیبوردق ؛ چامورلی ، دار ، قسوت فزا بر یولدن کچیوردق ؛ ددکان تهلیل خوان اولویورلردی ؛ یولده تصادف ایدنلر دوروب باقیورلردی ؛ بر محترم اختیار ، هیچقیره هیچقره آغلایوردی .

دلارا .. اوکوزه‌ل، اوملك دلارا مزاره کیدیبوردی !. بن‌بیلمم نه یاپیوردم ؛ناصل کیدیبوردم؛ ناصل‌یورویوردم؟ یانمده اوچ‌دورت کیشی‌کوروشیورلردی ؛ ایچلرندن‌بری :

— اوزون ایتمه . . . ایوبده بول بول کباب بیه‌جکز . . .

دیبوردی ؛ دیشلرم قیصیلدی ؛ بوغازیمه برشیٔ طیقاندی ؛ باشمی چویردم ؛ خائنانه برنظرله باقدم ؛ یونی سویله‌ین دلارانك زوجی ایدی ! شیمدی آچیله‌جق مزاره برسنك ذیروح اولمغه لایق حریفدی . . . آرتق بن کندیمی غیب ایتمشدم .

— دلارا کلین اولدی ها ! . .

دیبوردم ؛ او طاش کبی دوریبوردی . . .

عبداه زهدی

دعا

یاالهی ! بزه توفیقکی کوندر . . .
— آمین
دوغرو یول هانکیسیدر ، ملته کوستر . .
— آمین
روح اسلامی شدائد صیقیور ، اولدیرمه‌جك .
ظالمی تأدیب ایسه مقصود مهیبك کرچك ،
نازه یانسینمی برابر بوقدر مظلومین ؟
بی‌کناهز چوغمز . . یاقه الهی !
— آمین !
یوغیور عالم‌اسلامی برآزغین فتنه ،
قطعه‌لر ، قاینایه‌رق کیتدی اوکرداب ایچنه !
محو اولان عائله‌لر برسورو معصومکدر ،
قالان آواره‌لرك حالی‌ده معلومکدر .
ناصل اولمازکه تزلزل ویریبیور عرشه انین ؟
دینسین آرتق بوحزین ولوله یارب !
— آمین
مسلمان ملکنی هرپرده فلاکت اوردی . .
بر بوطوپراق قالیور دیمزك صوك یوردی !
بوده چیکسندیمی ، چیکسندی دیمك شرع مبین :
خاکسار أیله‌مه یارب ، اونی اولسون . .
— آمین !
والحمدلله رب‌العالمین . . .

محمد عاکف

بعض محرراته دائر

ابوالضيا توفيق — [١٨٤٩ - ١٩١٣] استانبوللیدر . یاشادیغی سنه‌لر ، برم ایچون اسکی حیاتله یکیسنك چارپیشدیغی قاریشیق ، خسته بر دوردر ؛ کندی هنوز دوغمامشدی؛ دولتمز فکراً ، اداره‌جه ده کیشیوردی. چوجوقلغنده تحصیل کورن کنجلره ایکی یولدن بری مقدردی : یا ماضیدن آقوب کلن فکرلری ، شعر ذوقی عیناً قبول ایتمك یاخود اوروپا تأثیرینه معروض قالمق. مملکتده برنجی قسمك طرفدارلری چوقدی ؛ ایکنجی تمایله حکومتده رشید ، فؤاد ، مکتبلر ناظری کمال پاشالر ، ملت آراسنده شناسی کبی غرته‌جیلر ریاست ایدییوردی .

ابوالضیاتوفیق ایکنجی یولده یورودی؛ نامق کمالی تقلید ایتدی ؛ معاصرلری ایچنده عالم محررلر واردی : احمد وفیق پاشا ، اوروپاده اوقومشدی: عربی ، فارسی واسکی تورکچه‌یله برابر فرانسزجه ایتالیانجه کبی مهم بر قاچ لسان بیلیوردی ؛ منیف ، ودینلی توفیق پاشالر ، خواجه تحسین واحمد مدحت افندیلر مختلف علومه آشنا، حرمته لایق ، چالیشقان آداملردی؛ طبیه مکتبی یکی فن نظریه‌لرینی تعمیم ایدییوردی. جودت پاشا، برآز دها اسکی فکرلرله بالخاصه شرقه عائد برعلامه‌یدی؛ حکومتك اداره‌سی ده کیشمك اوزره ایکن یکی حقوقه، تاریخه مراق ایدنلر بولنیوردی. ابوالضیا توفیق بك، مهم بر مکتبدده اوقومادی . بر علمك متخصصی ده‌کلدی ؛ یالکز نفاستی ، کوزه‌للکی دویان تمیز برذوقی واردی ؛ طبع ایتدیکی کتابلری هرکس بکه‌نیوردی . ملتمز آراسنده مطبعه‌جیلغك استادی اولمشدی ؛ «ربیع معرفت» کبی سالنامه‌لرك، تقویملرینك بزده حالا امثالی یوقدر؛ «مجموعهٔ ادبیات» ی اسکی نثرمزك مثالارینی احتوا ایدن قیمتلی بر اثردر ؛ « مجموعهٔ ابوالضیا » جلدلرینی بویوك بر همتله نشر ایتمشدی : بوکون مطبوعاتمزك چوق فائده‌لی وثیقه‌لرندن بریدر ؛ ابوالضیادن اوکرنمه‌سه‌یدك صوك آلتمش سنه‌لك حیاتمزی شیمدیکی‌قدربیله آکلایه‌مایه‌جقدق؛ تأسیس ایتدیکی «کتبخانهٔ ابوالضیا» ایچون طابعی خیر ایله یاد ایتمك وظیفه‌مزدر ؛ « اجل قضا » تیاتروسنه قیمتلی دییه‌مه‌یز ؛ عمومیتله افاده‌سی ، آلیشنجه انسانه قوتلی وطاتلی کلیر . . .

مقری کوی قبرستانننده سوکیلی اوغلی ضیا بکك یاتنده مدفوندر .

احمد مدحت — [١٨٤٥ - ١٩١٣] استانبوللودر. آتنه‌سی چرکسدی، باباسی فقیریاشامش ناموسلو بر آدامدی ؛ اون ایکی سنه بویوك قارده‌شی حافظ آغانك رفاقتنده روم‌ایلیده بولندی ؛ ییش رشدیه‌سندن مأذوندر . مدحت پاشا طونه والیسی اولنجه اوده ولایت مرکزینه ، روسجقه کلدی . بعضی بولغار عائله‌لرینك کوزی ، بزدن چوق اول آچیلمشدی . اوغللرینی تحصیله سوق ایدییورلردی . مدحت افندی بولغارستانك استقلال [١٨٧٧] ندن صوکره برمدت باش‌وکیل اولان « دراغان چانقوف » اسملی کنج بر معلمدن درس آلدی ؛ فرانسزجه اوکرندی ؛ ایلك یازیسی « طونه » غزته‌سنده چیقدی .

مدحت پاشا ، بعداد والیلکنه تعیین اولندی ، برابر کیتدی ؛ بالاخره موزه مدیری ایکن وفات ایدن حمدی بکك رفاقتندن فائده کوردی ؛ « جان‌معطر » نامنده عربی وانکلیزجه پك‌آبی‌بیلن ایرانلی برعائله تصادف ایتدی ؛ بو ، جهانی طانیمش متفکر برآدامدی؛ اوندن چوق‌شی اوکرندی، « خواجهٔ اول » اسمنده برکتاب یازدی، استانبوله عودتندن‌صوکره مطبعه‌جیلغه کیریشدی. وآرتق

دین ، تاریخ ، حکمه ، سیاسه ، تربیه . . . کبی مختلف اساسلره دائر یوز اللی جلددن فضله اثر حاضرلادی؛ حـ[illegible] حادثهٔ حوادث ، بدر ، دور ، اتحاد ، ترجمان حقیقت غزتهلرینك باش محررلکلرنده کـ[illegible] تعدد تفرقه وکتابلرندن باشقهبیکدن زیاده مقاله یازمشدی؛ برمدت حقسز اولهرق ، [illegible] برابر ردوسه نفی ایتدیلر ؛ چالیشمقدن پرواسی یوقدی ، بیلمادی . قرقانبارکبی اثرلرینی [illegible] یازار ، کوچوك قارده‌شی واسطه‌سیله استانبولده باصدیردی. حکومت طرفندن استو[illegible] مستشرقین قونغره‌سنده مملکتمزی تمثیل ایتمسی ایچون کوندرلمشدی . « اوروپاده پوپولا[illegible] » ی بووسیله ایله انتشار ایتدی .

تکلفسز ، [illegible]ساده ، معناسی آچیق ، فکرلری خلقه یاقین ، احتیاجه موافق شیئلر یازار ، اثرلرینی دفعاتله طلای اوقوتوردی ؛ نشریاتی روم ایلیه ، آنادولویه ، حتی روسیه ایچریلرینه قدر یاییلمشدر . [illegible] حیات ایچون اویانمق ایسته‌دیکمز صوك قرق اللی سنه ظرفنده ملتك حقیقةً « خواجهٔ اول » ی [illegible] حافله چالیشیوردی ؛ خیر ایله یاد اولنمق اك طبیعی برحقیدر .

دارالشفقه[illegible] وفات ایتمشدی . فاتح قبرستانده مدفوندر .

اسماعیل [illegible] — [۱۸۶۸–۱۹۰۱] مکه‌ده دوغمشدی؛ منسوب اولدیغی عائله، طرزونلیدر. دارالشفقه[illegible] . شعره ، هله منظوم افاده‌یه چوق قابلیتی واردی . فولایلقله یازیپوردی . بوسبیله « [illegible] زاد » دیدیلر ؛ مرصاد ، تعاون اقلام ، ترجمان‌حقیقت، مکتب ، ثروت‌فنون پول مجموعه[illegible] غزتهلرده یازیلری چیقدی ؛ منظومه‌لری طوپلو برحالده‌در : « خذما صفا » ایله « منسیات » شعرلرینی پولیورز ؛ « حسیات » ی قیمتجه بوایکی اثرینه تقدم ایدر .

کاهتسز و [illegible]ار ؛ خفیف میللی ، مانعسز بر وادیدن آقان ساده پرایرماغه بکزر؛ فضله هیجانلی ده[illegible] [illegible] مهابت حسی ویرمه‌یور ، سیکیرلرینك صارصینتیسی آزدر . « محاکمات وملاحظات [illegible] تحمینلی مباحثی احتوا ایتمه‌یور .

وفا مکتبه[illegible]ت معلمی ایدی ؛ قلبی تمیز ، حرفکرلی ، مملکتك خیری ایچون فداکار بر آدامدی ، حقیقت[illegible] واسه نفی اولنمشدی ، اورادہ وفات ایتدی ؛ غریبلر قبرستانده مدفوندر.

توفیق فکرت [illegible] [۱۸۷۰ – ۱۹۱۵] استانبوللودر. غلطه‌سرای سلطانیسنده اوقومشدی؛ مکتبده ایکن یـ[illegible]کسك نوعنده کمال وحامد بکلرك نفوذی واردی ؛ خواجه‌سی رجائی‌زاده اکرم بك شاعر[illegible]دی ؛ معلم ناجی‌افندینك الندہ نظم دها تمیز برشکله کیریپوردی؛ مملکتده یکی حیات فکری او[illegible]ی ؛ اوروپاده‌کی علمه ، شعر ذوقنه یه‌تیشمك ایسته‌یوردقی ، توفیق فکرت ، بویله‌برمحیط‌ایچنده [illegible]لکه‌باشلادی. ایلك اثرلری دهازیاده‌رجائی‌زاده اکرم‌بکلیره بکزه‌یوردی؛ صوکره ماضیدن [illegible] . باشقه‌سنه تابع واسیر قالمق مزاجنه اویمایوردی؛ منظومه‌لرینی، موضوعنه موافق بر آهنك ایـ[illegible]اردی ؛ شعرلرنده شخصیلکی ، عزمنك قدرتی بللیدر ؛ بعضاً نثرکبی دوم‌دوز یازار ، لازم اولدیغی یرده جاغلایانلر کبی کوپوکلنه‌رك کوکلره درکولور، سیکیرلری صارصار ، طبیعتك کوزه‌ل [illegible] روس منظره‌لرینی حس ایتدیرر ، خیالاری افکارینك قوتیله متناسبدر .

برمدت غلطه‌سرای مکتبی مدیرلکنی ، دارالفنون ، دارالمعلمین ادبیات خوا[illegible]لغنی قبول ایتمشدی . ۱۸۹۵ – ۱۹۰۱ سنه‌لری ظرفنده ثروت فنون مجموعه‌سنك ادبی ریاستنده بولندی . « بهاره‌لفه، یاز یاغمو، خزان تیزه ، قیش‌بابا » سرلوحه‌لی منظومه‌لر، جوجوق شعرلری‌ایچون یزده

یازیلان آثارك اك کوزه‌لی صاییله بیلن« شرمین» اسملی کتابندن آلنمشدر . «رباب شکسته»سندن ایکی نمونه کوردیکز : « خلوقك بایرامی » ایله « ملت شرقیسی » نی بر دفعه دها اوقویکز ؛ « دومنك باشی » خلوقك دفترنده بولدیغمز کوزه‌ل شعرلرك اك کوچوك بر مثالیدر . . .

فکرت ایوب قبرستانینده مدفوندر . .

جناب شهاب‌الدین — طبیعه‌ده اوقودی ؛ حکومت ، خسته‌خانه‌لرده تطبیقات کورمه‌سی ایچون پارسه کوندردی؛ پدری بیکباشی شهاب‌الدین بکدر؛ « کوزه‌ل یازیلر» ك یمش‌اوچنجی صحیفه‌سنده‌کی پارچه‌یی آ کلامق ایچون باباسنك یانه شهیدلرندن اولدیغنی بیلمك لازمدر .

تنظیمات [۱۸۳۹] دن صوکره هیجانلرمزه ، ادبی یازیلره تأثیر ، بوکونکی محرراره برابر ، اوچ نسل یتیشدی . نامق کمال ، حامد واکرم زمره‌سنه خلف اولان أدبیات جدیده استادلری بالخاصه توفیق‌فکرت ، خالدضیا وجناب شهاب‌الدین بکلرك اطرافنه طوپلانمشدی. جناب، دها مکتبده اوقویورکن « طلعات » اسملی برشعر مجموعه‌سی نشرایتدی؛ صوکره «مکتب» مجموعه‌سنده چالیشدی؛ ثروت‌فنونده چیقان منظومه‌لری ، حیج مکتوبلری مستقل اوصافی حائز بویوك بر محرر یتیشدیکنی مطبوعاتمزده‌ده‌دی. یازیلری ، برقویوجی دقتیله ایشله‌نمش چوق رنکلی تابلولره بکزر؛ اویله‌ظریف وسوسلودر . قونوشیورکبی ساده یازماز ؛ حیاتك قاتی مادیلکنی کویا ایپکدن ، شفاف بر قماشه صارار ؛ نظمنده ، نثرنده خصوصی بر موسیقی واردر . ایکیسنك‌ده اوصافنی اوتهکی جلدلردن آ کلایه‌جقسکز . .

مصاحبه مقاله‌لرینك اك قیمتلی نمونه‌لرینی «اوراق ایام ، اوروپا مکتوبلری ، نثرحرب ونثرصلح» اسملی کتابلرنده بولیورز ؛ « کور ابه ، یالان » برپرده‌لك ایکی اوفاق تیاتروسیدر . . .

جودت پاشا — [۱۸۲۳ ـ ۱۸۹۴] ۱۸۷۷ روس محاربه‌سندن صوکره بولغارستانده‌قالان لوفجه شهرندندر ، اون یدی یاشنده ایکن استانبول مدرسه‌لرینه تحصیل ایچون کیردی ، آز زمان ایچنده چوق کتاب کوردی؛ چهارشنبه سمتنده بر مراد منلا درکاهی واردی ، اوراده مولویلکك پیری جلال‌الدین رومی حضرتلرینك « مثنوی » اسملی بویوك اثرینی اوقودی؛ عربی وفارسی لسانلرنده قوتلی ایدی ؛ بولغارجه بیلیوردی ؛ صوکره‌دن فرانسزجه‌یه چالیشمشدی . صدراعظم مصطفی رشید پاشانك دلالتیله دولت مأموریتنه کیردی؛ مشیختك یوکسك رتبه‌لرندن بری‌ده قاضیعسکرلکدر، یونی احراز ایتدکدن صوکره وزیر اولدی ؛ عدلیه، معارف ناظرلقلرنده بولندی .

مملکتمزك علمنه‌خدمتی واردر: « کوزه‌ل یازیلر » ك ایلك پارچه‌سنی اون‌ایکی جلدلك «قصص انبیاء» سندن آلدق ؛ بوائری ساده، قولای آ کلایشه مساعد یازلمشدر ؛ یکیچریلرك قالدرلدیغی زمان (۱۸۲۶) « قدر کچن آلتمش سنه‌لك وقایعی » بعض مقدمه‌لرله برابر اون ایکی جلد اوزرینه تقسیم ایده‌رك یازدی .

محکمه‌لرمز ایچون قانون یاپمق لازمدی؛ باشمزك شریعته باغلی اولدیغنی کوریوردی؛ ریاستنده رسمی بر جمعیت تشکل ایتدی ؛ اون آلتی کتابدن عبارت ، برچوق احکامی احتوا ایدن « مجله » حاضرلاندی، حالا حکم ایچون معتبر، علمی قدرتی حائز بر اثردر . . مورخ، حقوقه واصوله آشنا، ادیب بر عالمدی ؛ فاتح قبرستانینده مدفوندر .

خالد ضیا — برمدت عائله‌سی نزدنده خصوصی تحصیل کوردی؛ ازمیرده تدریساتی فرانسزجه

اولان «مه کیتاریست» مکتبنده اوقودی ؛ ایلك یازیلری نوروز وخدمت غرته‌لرنده چیقدی . اولجه بزده بالخاصه عجم اثرلرینه تابع، اجتماعی حیاتمزدن اوزاق موضوعلره دائر ، اکثریا منظوم حکایه‌لر یازیلیوردی ؛ تنظیماتدن صوکره نامق کمال ، اکرم ، سزائی ، نابی زاده ناظم ومراد بکلرك ، مدحت افندینك آثاری نشر ایدلدی ؛ آرتق بونوعك بویوك بر استادی بکلنیوردی ؛ خالد ضیا ، «نمیده» براولونك دفتری، فردی وشرکاسی» کبی حکایه‌لریله ماضیدن آیرلدی؛ مائی وسیاه، عشق ممنوع رومانلرنده « صوافون دمت ، بر یازلك تاریخی ، کوچوك فقره‌لر ، برشعر خیال » اسملی کوچوك حکایه کلیاتنده بویوك بر محرر نفوذی واردر . افاده‌سی ترکیبلر وقویو خیاللرله بوکلو کورونور ؛ بعض اثرلرنده‌کی آغیرلق ، اسکیلکی صافلامق قابل ده‌کلدر ؛ بناءً علیه شیمدیکی احتیاجه اویمایانلر چوغالمشدر ؛ فقط ینه الك قیمتلی حکایه استادیمز اودر .

خالده ادیب — استانبوللودر . . « کوزه‌ل یازیلر » ده اوقودیغمز « قاباق چکردکجی » حکایه‌سندن چوق فضله قیمتی حائز بویوك اثرلری وار : سویه طالب ، خراب معبدلر ، یکی توران، صوك اثری ، خندان ، موعود حکم .

بریازینك شیوه‌یه، قاعده‌لره، منور خافك بالخاصه فکری، ذوقی یوکسه‌لمش قادینلرك بیلدیکی، بنسه‌دیکی لسانه اویمه‌سی دوغرولغنه ، أبیلکنه دلالت ایدر . خالده خانمك اثرلری بومعناده قوتلی ده‌کلدر . افاده‌لرینی دائما تمیز ، پوروزسز برتورکچه صایه‌مایز ؛ او، دها زیاده کوزه‌للکی، کوکلنك هیجانلرینی، صیجاق حسلرینی آکلاتمغه چالیشیر . شعرلی یازار ، اسلوبی یعنی کندینه مخصوص اولق لازم کلن افاده‌شکلی یکی وشخصیدر .

رضا توفیق — غلطه‌سرای وملکیه مکتبلرنده ، برمدت‌ده یهودیلرك « آلیانس ایزرائیلیت » مؤسسه‌لرنده اوقومش ، طبیه‌دن چیقه‌بیلمش . هنوز دها چوجوق ایکن علمه ، شعره مراق صاردیرمش .

وقتیله ساز شاعرلری قهوه‌لرده اسکیلرك کوکلنه یاقین ادالی، یانیق موسیقیلی برهجرانله قوشمه، شرقی ، مانی وغزل سویه‌یورلردی . ایچلرنده انسانی انکیلره دوشورن بعض نغمه‌لر بولنوردی . رضا توفیق بونلرك سحرینی روحنده صاقلامش .. صوکره‌لری ماضینك طاتلی حسلریله یوغرولمش ، « قبر فکرتی زیارت، بابا نصیحتی ، قوجه حسن دایی » کبی یاخود دها کوزه‌ل ، چوق تأثیرلی شعرلر یازدی .

کنجلکنده بزده اوقونان شیئلر نامق کمال وحامد بکلرك آثاریدی؛ حریت‌دوقنه آشنا، هیجانلی کنجلرك آغزنده هپ بونلر دولاشیوردی؛ رضا توفیق بك‌ده اوکتابلرك تأثیری آلتنده قالمشدی .

اوروپاده اون‌بشنجی اون‌آلتنجی عصرلردن‌بری ملتمزك علمی ذوقنه چوق فائق برحیات تشکل ایتمشدی ؛ بزم ایچون لسانلرینی اوکرنمك لازمدی ؛ بابامی دلالت وتشویق ایدییوردی ؛ قابلیتی ، مساعددی ؛ بوکون فرانسزجه ، عربجه ، انکلیزجه ، عجمجه ، اسپانیولجه بیلیور .

شعرلری کتاب حالنده مطبوع ده‌کلدر ؛ نشر ایدلمش اوچ بویوك اثری وار: فلسفه‌درسلری حامدنامه ، فلسفه قاموسی .

سلیمان دده — طاتلی ، صیجاق ، دهرین برحسك ، اینجه ، طاشقین ، هیجانلی خیاللرك

كوزەل يازيلر حالنده افاده‌سى بزده پك اسكيدن باشلار؛ حتى ماضيه دوغرو اك اوزاق حدودينى بوكون چيزلمش كوسترمه‌يز ؛ هله عثمانلى سلطنتنك تشكلى زمانينده يعنى يدى عصر اول محررلرمز واردى ؛ سليمان دده ، « غربيبنامه » صاحبى عاشق پاشا كبى شاعرلرك الدن‌نظمى آلمش ، كندى حسلرندن‌ده برشئ قاتەرق استقباله دور ايتمشدى . . الهى بر آهنك ايچنده جوق دفعه ديكله‌ديككز « مولد شريف » سليمان دده‌نكدر .

سلطان بيلديريم بايزيد [١٣٤٧ - ١٤٠٣] له عين عصرده ياشايوردى ؛ حتى سرايك اماميدى ، برنجى پادشاهمز غازى سلطان عثمانك قائم پدرى شيخ ادەبالى ايكنجى قوشاقدن جديدر، باباسى احمد پاشا امراندندى ؛ دده‌سى محمود چلبى مدرسدى .

سليمان دده بروسه‌ده چكركه‌يه كيدن جاده‌نك صول جهتنده‌كى مزارلقده صوكره‌دن مرمره پاپيلمش بر قبر ايچنده ياتيور . . .

محمد عاكف — قاچ مدرسلرندن ايكنجى خواجه طاهر افندينك اوغليدر ؛ عائله‌سندن ، محيطندن آلديغى علمى ودينى تربيه ، فكر و اعتقاد اعتبارايله چوق قوتليدر . مسلمان قادينى كبى عربجه‌دن ترجمه ايتديكى كتاب و مقاله‌لر استثنا ايديلنجه شيمديلك صفحات نامياله بر اصل صفحات صوكره سليمانيه كرسيسنده ، حنك سسلرى ، قاچ كرسيسنده ، خاطره‌لر اسملى بش منظوم اثرى وار ؛ لسانى پك تميزدر ؛ « كوفه » سرلوحه‌لى پارچه‌ده كورديكز ؛ طبيعى محاوره طرزينه، خلقك صميمى حسلرينه اينيور ؛ موضوعلرى حياتدن آلنمشدر ؛ ايسته‌ديكى زمان وزنك آهنكنى كيزله‌ر ، نثر كبى دوم دوز يازار . شعرلرى پك آچق وسليس ادا ايدر ؛ بالفان حربنك هجرانلرينه اونك حقيقى بر مسلمان عشقيله چاربان قلبى ترجمان اولمشدر . . .

عبدالحق حامد — ملتمزك بلكه اك بويوك شاعرى . پدرى خيرالله افندى مورخ وسلطان مجيد دورنده آجيلان انجمن دانشك ايكنجى رئيسى ايدى ؛ اون سكز جلد حالنده برعثمانلى تاريخى يازمشدر .

حامدبك، ابتدائى تحصيلنى قسماً پارس مكتبلرندن برنده كچيردى ؛ عائله‌سى آراسنده خصوصى معلملرك دقتنه مظهر اولدى . همان هرملتك اك يوكسك ادبى اثرلرينى ذكى ، هيجان قابلييتى چوق بر شاعر صفتيله اوقودى : « كوزەل يازيلر » ده كورديكمز ايكى اوفاق پارچه‌سنه قياس قبول ايتمز بويوك ، دەرين معنالى اثرلرى وار : بونلرك اون بديعى تياترو شكلنده يازلمشدر ، هربرى اهميتله‌تحليل ايدلمكه دەكر.افاده‌سى اطرافزده قونوشيلان‌لسانه اويمايور: صحنه‌ده خيالارى، تركيبلرى، شعر اشتياقنى سيلمك ، صاقلامق لازمدر ؛ حامد بك بوكا لزوم كورمه‌يور ؛ محاوره‌لرى ، پرده وفصللرينك ترتيبى ، تياترولرينك موفقيتله تمثيلنه مانعدر .

شعرلرنده‌كى هيجانى ، اثارينك كوكلرىمزه نفوذنده‌كى قدرتى ، عمومينله يازيلرينك اوصافنى ، قيمتنى قرائتك ديكر جلدلرنده كوسترلمش بولهجقسكز . . .

رسمى حياتى اوزون مدت خارجيه مأموريتلرنده كچدى ، شيمدى اعيان اعضاسندندر . .

عمر سيف‌الدين — [١٨٨٥ - ١٩٢٠] پك كنج ياشنده ثولدى ؛ خلقه دوغرو اينك ايسته‌ين بر محرردى ؛ حكايه‌لرى . اكثريا اوقوديغكز « فالاقا » سى كبى شن هله دائما آچيق توركچه‌در .

یازیلرمز ایجنده کله‌جیلك یعنی ظاهراً کوستریشلی ، شکلاً سوسلی افاده‌لره میلمز چوقدر ، صحیفه‌لرجه اوزایان نثرمزه یافین حمله‌لرله حیاتده کیمسه‌نك قونوشدیغنه تصادف ایتمه‌ز ؛ پارلاق، آلیجی کورونه‌لم دییه چوق دفعه بتلکسزی یاپه شکله صوقمشز . عمر سیف‌الدین ، حیاتك روحنده براقدیغی ایزلری ، اولدیغی کبی کوسترمك ، آچیق املنده‌یدی ؛ بز ، طبیعتی مزاجزه ، آلدیغمز تربیه‌نك ، قفامزك ایجابنه ، دهشزده حاضرلادیغمز افکاره نسبتله کوربیورز ؛ کیم بر مغرور یاخود فداکار آدمی ، بیلدیزلی کیجه‌لرك آلتنده سویوکلرنی بر فریادی ، کوللرك قیریشیقسز کوزه‌للکنی . . عیناً یازه‌بیلیر ؛ سویله‌یورکن هپ دماغمزده‌کی تأثرلری آکلاتیورز ؛ طبیعت بویوك بر عالمدر ؛ بوکا هرکس یالکز بر جهه‌سندن ، کندی بولدیغی جهتدن باقه‌بیلیر ؛ اوحالده خارجی عالم، اولدیغی کبی صحیفه‌لرمزه عکس ایده‌مز؛ بز فوطوغراف ماکنه‌سی ده‌کلز ، هله عمرسیف‌الدین بك ، حسنه ، تمایللرینه کوره وقعه‌یی بویولتور ، شکلنی ده‌کیشدیرردی . افاده‌لرینك قاتیلغنه راضی اولمشدی ؛ لکن بر هنری واردی : حکایه‌لرینه کندی عجائبلکندن بك چوق شیٔ قاتیوردی ؛ یعنی شخصی ایدی . ادبی اثرلرك أبی اوصافندن بری‌ده بودر . «کوزه‌ل یازیلر» ك دیکر جلدلرنده برقاچ حکایه‌سنی‌دها اوقویه‌جغز، اوزمان بوفکرلری دها قولای آکلاته‌بیله‌جکمی تخمین ایدییورم..

محمود اکرم — [١٨٤٧ - ١٩١٣] استانبوللودر. برعصره یاقین‌زماندن بری مملکتمزك علمی ، شعری ده‌کیشیور ؛ آز چوق فقط هرحالده اسکیدن‌فرقلی برعرفان محیطی ایجنده‌بولنیورز. بوتحول سنه‌لرینك ابتدالرنده به‌یشن برقاچ استاد وار ؛ اکرم بك اولمردن بریدر .

کوزه‌ل، ادبی یازیلرك نوعی، قیمتی آکلامقده کنجلره، طلبه‌سنه یول کوستردی، تقدیرلرنده اصابت ایدییوردی؛ اوصافی مختلف اثرلر یازدی؛ اوچ جلدلك زمزمه‌سی باشلیجه شعرمجموعه‌سیدر. کتابك ٣٠ - ٣٣ صحیفه‌لرنده اوقودیغمز پارچه‌لرینی « نژاد اکرم » اسملی کتابندن آلدق ، ایچلی حتی عمومیتله اك کوزه‌ل اثری بودر .

اکرم بك ، قندیللیده ، کوچوك صو مزارلغنه دفن ایدلشدر . . .

معلم ناجی — [١٨٤٩ - ١٨٩٣] استانبوللیدر . چوجوقلغنده تحصیلی وارنه مدرسه‌سنه منحصردی ؛ بك أبی عربی‌وفارسی بیلیوردی؛« عمرك چوجوقلغی » نی « سنبله » اسملی کوزه‌ل بر اثرندن انتخاب ایتدك ؛ کوربیورسکز : تمیز ، ساده یازیوردی ؛ « شراره ، آتشپاره، فروزان، حیت ، ارطغرل » نامنده‌کی منظوم کتابلرنده بولدیغمز پوروزسز ، أبی ، دوغرو افاده‌لرك شعرمزه چوق تأثیری‌اولدی ؛ «لغت‌ناجی» سندن حالااستفاده ایدییورز؛ «اصطلاحات ادبیه» سی، «مظفر مجموعه‌سی» قیمتلی اثرلرندندر ، فرانسزجه‌دن ترجمه ایتدیکی منظومه‌لره کندی نوعنده کوزه‌ل وقوتلی دینه‌بیلیر.

فکراً هنوز کماله ایریبیوردی ؛ کنج دینه‌بیله‌جك بریاشده وفات ایتدی ؛ مملکتمزك استادلرندن بری اولمشدی ؛ سلطان‌محمود تربه‌سی قبرستانینده مدفوندر . . .

نامق کمال — [١٨٤٠ - ١٨٨٨] تکفور داغنده دوغدی . چوجوقلغنی استانبولده ، قارصده ، صوفیه‌ده کچیردی . کنجلکنده ایکی فکر جریانی بولدی : (١) اسکی شعر ذوقنه‌اویان، عربی وفارسی ایله اکتفا ایدن برزمره واردی ؛ (٢) حکومتك بعض رؤساسی ، شناسی افندی کبی محررلر عصرك یکی احتیاجلرینی کورمشدی ؛ اوروپاده‌کی علمه ، اصوله موافق شرائطله چالیشمق لزومنه قائعدیلر .

نامق كمال ، ايكى قسمك ده بارلاق برامیدی اولدی . اسكی شكلده ، شعرلر یازدی ؛ شناسینك نفوذینه كیردكدن صوكره دهازیاده یكیله شدی ؛ اوروپاده اوچ بچق سنه بولندی ؛ بوسیاحت ، ذكاسنك قدرتنه دها كنیش افقلر آچدی .

حریت ایچون فداكار بر قهرمان كبی هیجانلیدی ؛ ملتمزك كوكلنده « وطن » كلمه‌سی اونك حسلرنده‌كی آتشدن طوتوشدی ؛ اوزمانك كنج روحلرینی امثالسز بر قوتله قاورامشدی .

حقوقه ، تاریخه ، شعره مراق ایدبیوردی ، « زواللی جوجوق ، عاكف بك ، قره بلا ، وطن یاخود سلستره ، كلنهال ، جلال‌الدین خوارزمشاه » اسملی آق تیاتروسی ، « انتباه ، جزمی » نامنده ایكی حكایه‌سی واردر : نثری ، نظمی قوتلیدر ؛ ایكیسنك ده‌اوصافندن بحث ایتمه‌یی اوتهكی قرائت كتابلرینه براقیورز . . .

بولایرده شهزاده سلیمان پاشانك تربه‌سی یاننده مدفوندر .

فهرست

صحیفه	اثر	مؤلف
۳	پیغمبرمز افندمزه دائر	جودت پاشا
٤	پك حزین برمولد کیجه‌سی	محمد عاکف
٥	عائشه‌جك	احمد حکمت
۹	خلوقك بایرامی	توفیق‌فکرت
۱۰	قبر فکرتی زیارت	رضا توفیق
۱۱	رسامك تحسیری	ساطع
۱۳	کوله‌نك انتقامی	سراج‌الدین
۱٤	چوجوقلغمك رمضانلری	رفیق خالد
۱٦	اوغلمك شعری	اسماعیل صفا
۱۸	قره‌جه حصارده	احمد رفیق
۲۰	بوکونك چوجوقلرینه	ابراهیم‌علاءالدین
۲۱	نیلکی ـ آرسلان	محمد عاکف
۲۳	ازیك پالاموت	حسین جاهد
۲۳	ساعت	علی اکرم
۲٥	عالی پاشانك صدارتی	عبدالرحمن شرف
۲۷	بابا نصیحتی	رضا توفیق
۲۸	بر قوش	محمود اکرم
۳۰	زواللی بابا	»
۳٤	نژاد ایچون	»
۳٤	میشیر بویدای	عبدالله زهدی
۳۹	قیش کله‌دن	فاضل احمد
٤۰	قابیقجی	حسین جاهد
٤۱	بر شرقینك کابوسی	خالد فخری
٤۲	قاشاغی	عمر سیف‌الدین
٤۷	حرب ایچنده بهار	اورخان سیفی
٤۸	فالاقا	عمر سیف‌الدین
٥٦	دوه‌نك باشی	توفیق فکرت
٥۸	قار یاغارکن	خالد ضیا
٦۷	بهار قالقه	توفیق فکرت
٦۷	یاز یدنه	»
٦۸	خزان تیزه	»
٦۸	قیش بابا	»
٦۹	قوت	حسین جاهد
۷۰	پلونه اوکنده	احمد راسم
۷۲	مربع	نامق کمال
۷۳	پلونه‌دن کچیورکن	جناب شهاب‌الدین
۷۳	فالجی	حسین جاهد

صحیفه	اثر	مؤلف
۷٥	یازین	فاضل احمد
۷٦	امیدی بوملتك کومولز	محمدعلی‌توفیق
۷۷	درویشك سوزی	خالد فخری
۷۷	قاره خلیل	خالد ضیا
۷۹	اختیار دکرمنجی	محمد امین
۷۹	شکوفه چین	علی اکرم
۸۱	اوزومجی	احمد حکمت
۸۳	امید	محمدامین
۸٤	طیاره‌لر	ابوالضیاتوفیق
۸٦	قاناریه	اورخان ـ یمنی
۸۷	جویبار	احمد مدحت
۹۱	غربت یولجیلری	یوسف ضیا
۹۲	عمرك چوجوقلغی	معلم ناجی
۹٥	قوجه حسن دایی	رضا توفیق
۹۹	آنادولویی کوزدم	رفیق خالد
۱۰۲	ملت شرقیسی	توفیق فکرت
۱۰٤	بایرام صباحی	حسین جاهد
۱۰٥	غروب	علی جانب
۱۰٦	پنجره‌مدن	فاضل احمد
۱۰۷	آقینجی	یحیی کمال
۱۰۸	اوبونجاقچی عفان افندی	روشن اشرف
۱۱۲	مسلمان دیاری قارشیسنده	محمد عاکف
۱۱۳	آتنه‌مه	سلیمان نظیف
۱۱٤	قارده‌شمه	ادریس صبیح
۱۱٥	بر مکتوب	ابراهیم‌شناسی
۱۱٦	قندیل شریف تبریکی	نامق کمال
۱۱۷	زراعت ـ تجارت	عبدالحق‌حامد
۱۱۹	بر مکتوب دها	احمد حکمت
۱۲۰	بر سفیله‌نك چوجوقلغی	عبدالحق‌حامد
۱۲۲	قاباق چکردکجی	خالده ادیب
۱۲٦	کونه	محمد عاکف
۱۳۰	طاش	عبدالله‌زهدی
۱۳٥	دعا	محمد عاکف
۱۳٦	بعض محررلره دائر	

تصحیح: ۷۲ نجی صحیفه‌ده کی «هواءوهوس»، «هوی وهوس» اوله‌جقدر .

PL
231
S48
1920
v.1